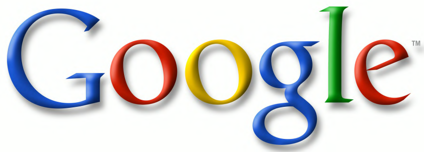

HARVARD COLLEGE LIBRARY
ICELANDIC COLLECTION
FORMED BY KRISTJÁN KRISTJÁNSSON
Given in Memory of
WILLIAM HENRY SCHOFIELD
Professor of Comparative Literature 1906-1920
by his Wife
MARY LYON CHENEY SCHOFIELD
6th April 1931

60 øyre.

GAMALNORSKE BOKVERK

UTGJEVNE AV

DET NORSKE SAMLAGET

1.

SOGA

UM

VOLSUNGARNE

GAMALNORSK GRUNNTEKST
* OG NYNORSK UMSETJING *

VED

TORLEIV HANNAAS

OSLO
DET NORSKE SAMLAGET (LANDSMAALS-LAGET)
1907

Det norske samlaget.

Etter umskipingi i 1903 er det norske samlaget greint i tvo, eit landsmaals-lag og eit bymaals-lag, med dei same lagerne, men kvart med sitt styre. Aarspengarne i kvart lag er 4 krunor. Vil ein vera med i baae lag, hev ein aa leggja heile aarspengar (4 kr.) i det laget ein vel aa sokna til, og kann so for halve aarspengar (2 kr.) verta lagsmann i det andre, men daa utan røysterett i dette laget. Derimot dei som legg fulle aarspengar til baae lag hev røysterett i baae.

Landsmaals-laget held fram i same leid som det norske samlaget fraa det fyrst vart skipa i 1868. For aarspengarne fer alle lagsmenner maanadsskrifti ***Syn og segn,*** 10 nr. um aaret, kvart nr. paa 3 ark, attaat dei bøker, paa landsmaal eller bygdamaal, som laget elles kjem til aa gjeva ut.

Styre i landsmaals-laget er: prof. *N. Gjelsvik* (formann), *Halvdan Koht* og *Torkell Mauland* (valde paa aarsmøtet), professor *M. Hægstad* og professor *A. Seippel* (tilnemnde fraa kyrkjestyret). Laget hev kontoret og sendestaden sin i Øvre Slotsgata 29, Oslo.

Landsmaals-laget gjev ut maanadsskrifti **Syn og segn** (10 hefte um aaret, umfram tillegg). Attaat forteljingar og skildringer, forvitnelege vitskaplege stykke, dryftingar og umrødnader o. fl., kjem det i »Syn og segn« minst eit par større bokverk for aaret. Ein kan tinga tidskrifti paa alle posthus, og aarspengarne gjeng, som andre bladpengar, fritt i posten; ein vert daa med same lagsmann i landsmaals-laget. Ein kann ikkje verta lagsmann eller faa tidskrifti annarleis enn for heile aar (fraa nyaar til nyaar).

Herr Sigurdur Kristjánsson
Med vyrding
T. H.

SOGA

UM

VOLSUNGARNE

SOGA

UM

VOLSUNGARNE

GAMALNORSK GRUNNTEKST OG NYNORSK UMSETJING

VED

TORLEIV HANNAAS

OSLO
DET NORSKE SAMLAGET (LANDSMAALS-LAGET)
1907

PRENTA HJAA NIKOLAI OLSEN

Denne boki er sett upp av ein islending seinstundes paa 1200-talet. Men det er inkje han som hev dikta soga. Det meste er teke etter gamle kvæde. Han hev havt fyre seg ein ring med kvæde um Volsungar og Gjukungar, paa lag som den me enno hev i den ældre Edda. Dei fleste av kjæmpekvædi i Edda hev han nytta, og nokre til, som inkje er leivde til vaare dagar, og som me veit lite um. I den tidi daa Volsunge-soga vart skrivi, var Eddamaalet alt so gamaldags at det var vandt aa skyna. Og sogeskrivaren hev mistydt eitt og anna, endaa han var godt lærd og væl kjend i den norrøne bokheimen. Attaat Edda-kvædi hev han halde seg til gamle sogor. Soleis er det likt til han hev teke noko or ei soga um Sigurd Faavnesbane, ei som longo er burte. Og sumt tykkjest han ha fenge or soga um Ragnar Lodbrok, som 23de og 24de stykket. Like eins høyrer siste stykket (43) med retten Ragnars-soga til. Og eit heilt kapitel (22) er beint fram skrivi av etter soga um Didrik av Bern. Men endaa er der inkje att so lite, som me berre kjenner fraa denne Volsunge-soga, helst segner um dei eldste av ætti.

Alt dette hev daa sogemannen støypt i hop til eitt verk. Og det heng i det store og heile godt saman, naar ein tek undan kap. 22—24. Der er meiningi skjepla av framande innskot. I stil og ordleiding er soga noko ujamn, som ventande kann vera sidan tilfanget er aust or so mange kjeldor. Det meste er toleg greidt, men der er òg vendingar som er baade tunge og vridne. Og Volsunge-soga er inkje slikt eit meisterverk i stilkunst som til dømes Heimskringla eller dei beste ættesogorne.

Volsunge-segnerne er inkje upphavleg norske eller islendske. Heimstaden deira maa ein søkja hjaa frankarne ved aai Rin. Men dei spreidde seg snart fraa land til land og fraa bygd til bygd. Norske vikingar høyrde deim paa ferderne sine i vesterveg og førde deim med seg heim til Noreg. Og her fekk segnerne djupare innhald og friskare farge enn hjaa noko anna folk.

Desse staalfaste viljarne som aldri slær av, det ville kampglade modet, hemnhugen som aldri gløymer, elskhug sterkare enn dauden — og so attum alt dette eitt endaa sterkare, forloga som ingen kann fly, — det var eit dikt som gav atterljod heile den germanske verdi yver. Me finn Volsungar og Gjukungar krota ut paa angelsaksiske skrin og steinkrossar, paa svenske runesteinar, og paa dyrkinn i norske kyrkjor. Sume stader hev desse heidne kjemporne fenge stade i kyrkjorne heilt ned til vaare dagar, som i Hyllestad og Austad og Vegusdal i Sætesdalen. Men rikast livde dei i sogor og kvæde. Nordmennerne hev Edda, islendingarne Volsunge-

soga og Volsunge-rimorne *(Rímur frá Völsungi hinum óborna,* dikta av *Kalv skald* ikring 1400), og tyskarne Nivlunge-kvædet *(Nibelungenlied,* fraa 1200-bilet). Og enno høyrer me omen av denne sterke diktingi i norske folkevisor um *Sigurd Svein* og i danske um *Sivard Snarensvend* og i dei lange færøyske *Sjúrðar kvæði.* Det er Sigurd Faavnesbane, den frægaste av alle Volsungar, som liver i folkediktingi den dag i dag. So det ser ut til at det gjeng som soga segjer: „Namnet hans kjem aldri til aa eldast paa tysk tunga og i Nordlondi, so lenge verdi stend."

Volsunge-soga finst berre i ei gomol handskrift, ei islendsk skinnbok fraa ikring 1400. Den lærde bispen Brynjolv Sveinsson i Skaalholt hev aatt denne boki, som so mange andre av dei mætaste gamle handskrifterne. Han sende henne ned til Fredrik den tridje i 1656. Men det var inkje lenge fyrr ho var burtkomi. Og dei leita faafengt etter henne. Fyrst i 1821 kom ho for dagen att. Daa høvde dei til aa finna henne, burtslengd i ei kraa. Sidan hev ho vore i den kongelege boksamlingi i Kaupenhamn (Ny kgl. sml. 1824 b. 4to). Paa siste bladet stend det vælkjende eigarmerket L L. Det vil segja *Lupus loricatus,* og det er ei latinsk umsetjing av namnet *Brynjolv.*

Etter denne skinnboki er soga utgjevi nokre gonger. Soleis av *Sophus Bugge* i „Norrøne Skrifter af sagnhistorisk Indhold. Christiania 1865." Og herr professor Bugge hev vore so hæv at han hev gjeve det norske samlaget lov til aa prenta av den

gamalnorske teksti etter utgaava hans. Berre eit par smaating er retta etter den nye utgaava aat *Magnus Olsen* (København 1907).

I umsetjingi hev eg ei hende gong gjenge etter Edda, fyrst meiningi tottest vera greidare og rettare der enn her i soga.

Torleiv Hannaas.

SOGA UM VOLSUNGARNE

VǪLSUNGA SAGA

1.

Hér hefr upp ok segir frá þeim manni, er Sigi er nefndr ok kallaðr, at héti son Óðins. Annarr maðr er nefndr til sǫgunnar, er Skaði hét, hann var ríkr ok mikill fyrir sér, en þo var Sigi þeira hinn ríkari ok ættstœrri, at því er menn mæltu í þann tíma. Skaði átti þræl þann, er nǫkkut verðr at geta við sǫguna, hann hét Breði; hann er fróðr um þat, er hann skyldi at hafast; hann hafði íþróttir ok atgervi jafnframt hinum, er meira þóttu verðir, eða umframm nǫkkura. Þat er nú at segja eitthvert sinn, at Sigi ferr at dýraveiði ok með honum þræll-inn, ok veiða dýr um daginn allt til aptans. En er þeir bera saman veiði sína um aptaninn, þá hafði Breði veitt miklu flei[ra] . . . . . en . . Sig . . . . . . stór-illa . . . . [at einn] þræll skal hafa betr veitt . . . . drepin (?) . . . at h . . . . sjá at fangi . . . . Sigi sva[raði] . . . . at Sigi . . . . þ[at] væri eign h[ans] . . . at vi . . . . hann t . . drepr Breða . . . . ef . . . . ein (?) . . . . Nú ferr hann heim um kveldit ok segir, at Breði hafi riðit frá honum á skóginn, „ok var hann senn ór augliti mér, ok veit ek ekki til hans“. Skaði grunar sǫgn Siga ok getr, at vera munu svik hans, ok mun Sigi hafa drepit hann; fær mann til at leita hans, ok lýkr svá leitinni, at þeir fundu hann í skafli einum, ok mælti Skaði, at þann skafl skyldi kalla

1.

Her tek soga til, og gjet um ein mann som er kalla Sige. Han skulde vera son til Odin. Ein annan mann er og nemnd i soga, ein som het Skade. Han var megtug og mykje fyre seg. Men Sige var den gjævaste og ættstørste av deim, etter som folk sagde i den tidi. Skade aatte ein træl som kjem noko paa tale i soga. Han het Brède. Han skyna seg væl paa det han hadde aa gjera. I idtrotter og dugleik stod han jamsides deim som tottest meir verde, og i sume ting framum deim.

Det er no aa segja at ei gong gjekk Sige i veideskog, og trælen var med. Dei veidde dyr heile dagen, alt til kvelds. Men daa dei bar saman veidni si um kvelden, daa hadde Brede veidt mykje meir enn Sige. Sige totte det oveleg leidt at ein træl skulde vera betre veidar enn han. [Dei tok paa og trætta um dette, og enden vart at Sige slo Brede i hel, og grov liket ned i ei fonn*).] No fer Sige heim um kvelden, og segjer at Brede hadde ride fraa honom i skogen. „Og med eitt var han ute or augneleitet for meg, og eg veit inkje um honom." Skade grunar paa det Sige segjer, og gjet paa at han fer med svik, og at han maa ha drepe trælen. Han fær ein mann med seg til aa leita, og leitingi lyktar so, at dei finn honom i ein skavl. Skade segjer at den skavlen skal dei kalla Bredefonn her etter. Og det

*) Her er handskrifti skadd og ulesande.

Breðafǫnn héðan af, ok hafa menn nú þat eptir siðai ok kalla svá hverja fǫnn, er mikil er. Þá kemr upp at Sigi hefir drepit þrælinn ok myrðan; þá kall: þeir hann varg í véum, ok má hann nú eigi heim: vera með feðr sínum. Óðinn fylgir honum nú a landi brott svá langa leið, at stóru bar, ok eigi létt hann fyrr, en hann kom honum til herskipa. Nı tekr Sigi at leggjast í hernað með þat lið, er faði hans fékk honum, áðr þeir skildu, ok varð hanı sigrsæll í hernaðinum; ok svá kemr hans máli, a hann fékk herjat sér land og ríki um síðir; ok þv næst fékk hann sér gǫfugt kvánfang, ok gerist hanı ríkr konungr ok mikill fyrir sér ok réð fyrir Húna landi ok er hinn mesti hermaðr. Hann á son vi(konu sinni, er hét Rerir; hann vex þar upp me(feðr sínum ok gerist brátt mikill vexti ok gerviligr

Nú gerist Sigi gamall maðr at aldri; hann átt sér marga ǫfundarmenn, svá at um síðir réðu þeir : hendr honum, er hann trúði bezt, en þat váru brœðı konu hans; þeir gera þá til hans, er hann varir síz ok hann var fáliðr fyrir, ok bera hann ofrliði, ok : þeim fundi féll Sigi með hirð sinni allri. Son han: Rerir var var ekki í þeim háska, ok fær hann sv: mikit lið af vinum sínum ok landshǫfðingjum, sv: at hann eignaðist bæði land ok konungdóm epti Siga feðr sinn; ok nú er hann þikkist hafa fótum undir komizt í ríki sínu, þá minnist hann á þæ sakir, er hann átti við móðurbrœðr sína, er drepi hǫfðu fǫður hans, ok safnar konungr sér nú lið miklu ok ferr nú á hendr frændum sínum með þenn: her, ok þikkja þeir fyrr gert hafa sakar við sik, þ at hann mæti lítils frændsemi þeira, ok svá geri hann, fyrir því at eigi skilst hann fyrri við, en hanı hafði drepit alla feðrbana sína, þó at úskapliga vær fyrir allar sakir; nú eignast hann lǫnd ok ríki ok fé gerist hann nú meiri fyrir sér, en faðir hans. Reri fékk sér nú herfang mikit ok konu þá, er honum þótti við sitt hœfi, ok eru þau mjǫk lengi á saml

hev folk halde uppe sidan, og no kallar dei kvar ei stor fonn so. No kjem det upp at Sige hev drepe trælen og myrdt honom. Daa kallar dei honom varg i veum, og no kann han inkje vera heime hjaa far sin lenger.

Odin fylgjer honom burt av landet, so lang ei leid at det ber i det store, og slepper honom inkje fyrr han hev hjelpt honom til herskip. No tek Sige paa og legg seg i hernad, med det fylgjet som far hans gav honom fyrr dei skildest. Han vart sigersæl i hernaden, og det gjekk so, at han umsider fekk herja til seg land og rike. Di næst fekk han seg eit godt gifte, og vart ein megtug og djerv konge og raadde yver Hunaland, og var den største hermann. Han hadde ein son med kona si, som het Rere. Han voks upp der hjaa far sin, og vart tidleg stor av vokster og kjempe kar.

No gjerest Sige gamall. Han hadde mange ovundsmenner, og til sist reiste *dei* seg imot honom, som han trudde best, og det var brøderne til kona hans. Dei kom yver honom daa han minst venta det og var faalida imot. Dei hadde stor yvermagt, og i det møtet fall Sige med heile hirdi si.

Son hans, Rere, var ikkje med i den faaren. Han fær so stor hjelp av venerne sine og landshovdingarne, at han eignar til seg baade land og kongedøme etter far sin. Og daa han tykkjest ha fenge fast fot i riket sitt, minnest han dei sakerne han hadde med morbrøderne sine, som hadde drepe far hans. Kongen samlar seg no mykje folk, og fer imot frendarne sine med denne heren. Og det er deira eigi skuld, tykkjer han, um han lite mæter frendskapen deira. Og *det* gjer han, for han gjev seg inkje fyrr han hev drepe alle banemennerne aat far sin, so stygt som det enn var paa alle vis. No eignar han til seg land og rike og gods, og vert gjævare mann enn far sin. Rere fær seg no mykje herfang, og ei kona som høver honom. Dei liver

ok eiga þau øngan erfingja ok ekki barn; þat hugnar þeim báðum illa, ok biðja þau goðin með miklum áhuga, at þau gæti sér barn. Þat er nú sagt, at Frigg heyrir bœn þeira ok segir Óðni, hvers þau biðja; hann verðr eigi ørþrifráða, ok tekr óskmey sína, dóttur Hrímnis jǫtuns, ok fær í hǫnd henni eitt epli ok biðr hana fœra konungi; hon tók vid eplinu ok brá á sik krákuham ok flýgr til þess, er hon kemr þar, sem konungrinn er ok sat á haugi; hon lét falla eplit í kné konunginum; hann tók þat epli ok þóttist vita, hverju gegna mundi; gengr nú heim af hauginum ok til sinna manna ok kom á fund dróttningar, ok etr þat epli sumt.

2.

Þat er nú at segja, at dróttning finnr þat brátt, at hon mundi vera með barni, ok ferr þessu framm langar stundir, at hon má eigi ala barnit. Þá kemr at því, at Rerir skal fara í leiðangr, sem siðvenja er til konunga, at friða land sitt; í þessi ferð varð þat til tíðenda, at Rerir tók sótt ok því næst bana ok ætlaði at sœkja heim Óðin, ok þótti þat mǫrgum fýsiligt í þann tíma. Nú ferr hinu sama framm um vanheilsu dróttningar, at hon fær eigi alit barnit, ok þessu ferr framm sex vetr, at hon hefir þessa sótt; nú finnr hon þat, at hon mun eigi lengi lifa, ok bað nú, at hana skyldi særa til barnsins, ok svá var gert, sem hon bað; þat var sveinbarn, ok sá sveinn var mikill vexti, þa er hann kom til, sem ván var at. Svá er sagt, at sjá sveinn kysti móður sína, áðr hon dœi; þessum er nú nafn gefit, ok er kallaðr Vǫlsungr; hann var konungr yfir Húnalandi eptir feðr sinn; hann var snemma mikill ok sterkr ok áræðisfullr um þat, er mannraun þótti í ok karlmennska; hann gerist hinn mesti hermaðr ok sigrsæll í orrostum þeim, sem hann átti í herfǫrum. Nú þá er hann var alroskinn at aldri, þá sendir Hrímnir honum Hljóð dóttur sína, er fyrr er getit,

lenge saman, men fær ingen erving og inkje born. Det likar dei baae ille, og dei bed hjarteleg til gudarne at dei maa faa born. Det er sagt at Frigg høyrer bøni deira, og segjer til Odin kva dei bed um. Han er inkje raadlaus, men tek ynskjemøyi si, dotter til jotunen RIMNE, og gjev henne eit eple og bed henne føra det til kongen. Ho tok imot eplet, kasta paa seg kraakeham, og flaug til dess ho kom der som kongen var. Han sat ute paa ein haug, og ho let eplet falla i fanget hans. Han tok det, og tottest vita kva det skulde tyda. So gjekk han heim av haugen til mennerne sine, og han fann dronningi, og ho aat noko av eplet.

2.

Det er no aa segja at dronningi snart finn det, at ho mun vera med barn. Men det gjeng lange tider, og ho kann inkje faa født barnet. Daa kjem det til det, at Rere skal fara i leiding, som sedvane er med kongarne, og freda landet sitt. I denne ferdi hende det, at Rere fekk sott og di næst bane, og han etla aa fara til Odin, noko som mange fyste etter i den tidi.

No fer det fram sitt same med vanhelsa aat dronningi. Ho fær inkje født barnet, og soleis gjeng det seks vetrar, at ho hev denne sotti. No finn ho det, at ho kann inkje lenge liva, og ho bed at dei vil skjera barnet ut. Og so vart gjort, som ho bad. Det var eit sveinbarn, og sveinen var stor av vokster daa han kom til, som ventelegt var. So er sagt, at denne sveinen kysste mor si fyrr ho døydde. Han fekk no namn og vart kalla VOLSUNG. Han vart konge yver Hunaland etter far sin. Tidleg vart han stor og sterk, og djerv i all slags mannrøyne og karstykke. Han vart ein stor hermann, og sigersæl i dei slagi han hadde paa herferderne sine.

Daa Volsung var fullvaksen, sende Rimne honom LJOD dotter si, som er nemd fyrr, daa ho for med

þá er hon fór með eplit til Reris, feðr Vǫlsungs; nú gengr hann at eiga hana, ok eru þau lengi á samt, ok eru góðar samfarar þeira. Þau áttu tíu sonu ok eina dóttur; hinn elzti son þeira hét Sigmundr, en Signý dóttir, þau váru tvíburar, ok váru þau fremst ok vænst um alla hluti barna Vǫlsungs konungs, ok váru þó allir miklir fyrir sér, sem lengi hefir uppi verit haft, ok at ágætum gert verit, hversu Vǫlsungar hafa verit ofrkappsmenn miklir, ok hafa verit fyrir flestum mǫnnum, sem getit er í fornsǫgum, bæði um fróðleik ok íþróttir ok allsháttar kappgirni. Svá er sagt, at Vǫlsungr konungr lét gera hǫll eina ágæta ok með þeim hætti, at ein eik mikil stóð í hǫllinni, ok limar trésins með fǫgrum blómum stóðu út um ræfr hallarinnar, en leggrinn stód niðr í hǫllina, ok kǫlluðu þeir þat barnstokk.

3.

Siggeirr hefir konungr heitit, hann réð fyrir Gautlandi, hann var ríkr konungr ok fjǫlmennr; hann fór á fund Vǫlsungs konungs, ok bað hann Signýjar til handa sér; þessu tali tekr konungr vel ok svá synir hans, en hon sjálf var þessa ófús, biðr þó feðr sinn ráða þessu, sem ǫdru því, sem til hennar tœki; en konunginum sýndist þat ráð at gipta hana, ok var hon fǫstnuð Siggeiri konungi. En þá er sjá veizla ok ráðahagr skal takast, skal Siggeirr konungr sœkja veizluna til Vǫlsungs konungs. Konungr bjóst við veizlunni eptir hinum beztum fǫngum; ok þá er þessi veizla var albúin, kómu þar boðsmenn Vǫlsungs konungs ok svá Siggeirs konungs at nefndum degi, ok hefir Siggeirr konungr marga virðuliga menn með sér. Svá er sagt, at þar váru miklir eldar gerðir eptir endilangri hǫllinni, en nú stendr sjá hinn mikli apaldr í miðri hǫllinni, sem fyrr var nefndr. Nú er þess við getit, at þá er menn sátu við eldana um kveldit, at maðr einn gékk inn í hǫllina; sá maðr er mǫnnum úkunnr at sýn; sjá

eplet til Rere, far aat Volsung. No tok han henne til kona, og dei var lenge saman, og godt var samlivet deira. Dei hadde ti søner og ei dotter. Den eldste son deira het SIGMUND, og dotteri SIGNY. Dei tvo var tvinnlingar, og i alle ting dei fremste og emnelegaste av borni til kong Volsung, endaa dei alle var mykje fyre seg, so det lenge hev vore halde uppe og vorte til eit gjetord, kor storfelde Volsungarne hev vore og framum dei fleste folk som er nemnde i fornsogorne, baade i klokskap og idtrotter og all slags kapphug.

So er sagt, at kong Volsung let gjera ei medgjeti hall, som var so laga, at der stod eit stort tre inn-i. Greinerne stod med fagre blomar ut um taket, men leggen stod ned i halli. Det kalla dei *barnstokk.*

3.

SIGGEIR hev ein konge heitt. Han raadde for Gautland og var megtug og fjølment. Han for av og fann kong Volsung, og bela til Signy. Dette talet tok kongen væl, og sønerne hans like eins. Sjølv var ho uhuga paa det; men ho bad daa far sin raada i dette, som i alt anna som kom henne ved. Kongen syntest det var best aa gifta henne, og ho vart fest til kong Siggeir. Og fyrst brudlaupet skulde standa, so skulde kong Siggeir koma til veitsla hjaa kong Volsung.

Kongen laga til gjestebods det beste han var mann til. Og daa alt var reidugt til veitsla, kom gjesterne hans. Paa den nemnde dagen kom kong Siggeir òg med sine gjester, og han hadde mykje vyrdelegt folk med seg. So er sagt, at der var gjorde paa store eldar endelengst gjenom halli. Og midt i halli stod denne store apalen som fyrr er nemnd. No er det gjete um at daa folk sat med eldarne um kvelden, daa kom det ein mann inn i halli, og ingen kjende honom. Denne mannen var i slik bunad, at

maðr hefir þesshátttar búning, at hann hefir hekl flekkótta yfir sér; sá maðr var berfœttr ok haft knýtt línbrókum at beini; sá maðr hafði sverð í hend ok gengr at barnstokkinum, ok hǫtt síðan á hǫfði hann var hár mjǫk ok elliligr ok einsýnn; han bregðr sverðinu ok stingr því í stokkinn, svá a sverðit søkkr at hjǫltum upp; ǫllum mǫnnum féllus kveðjur við þenna mann; þá tekr hann til orða o mælti: „Sá er þessu sverði bregðr ór stokkinum þá skal sá þat þiggja at mér at gjǫf, ok skal han þat sjálfr sanna, at aldri bar hann betra sverð sér hendi, en þetta er." Eptir þetta gengr sjá hin gamli maðr út ór hǫllinni, ok veit engi, hverr han er, eða hvert hann gengr. Nú standa þeir upp c metast ekki við at taka sverðit, þikkist sá bezt haf er fyrst náir; siðan géngu til hinir gǫfgustu men fyrst, en þá hverr at ǫðrum; engi kemr sá til, « nái, þvíat engan veg bifast, er þeir taka til. N kom til Sigmundr, son Vǫlsungs konungs, ok tó ok brá sverðinu ór stokkinum, ok var sem lau lægi fyrir honum. Þetta vápn sýndist ǫllum sv gott, at engi þóttist sét hafa jafngott sverð, ok býð Siggeirr honum at vega þrjú jafnvægi gulls. Si mundr segir; „Þú máttir taka þetta sverð eigi sí en ek, þar sem þat stóð, ef þér sœmdi at bera, e nú fær þú þat aldri, er þat kom áðr í mína hǫn þótt þú bjóðir við allt þat gull, er þú átt." Siggei konungr reiddist við þessi orð ok þótti sér háðulig svarat vera; en fyrir því at honom var svá vari at hann var undirhyggjumaðr mikill, þá lætr han nú, sem hann hirði ekki um þetta mál, en þat sam kveld hugði hann laun fyrir þetta, þau er síða kómu framm.

4.

Nú er þat at segja, at Siggeirr gengr í rekk hjá Signýju þenna aptan; en næsta dag eptir þá va veðr gott; þá segir Siggeirr konungr, at hann v

han hadde ei flekkutt kaapa yver seg, gjekk berrføtt og hadde knytt linbrøker um føterne. Han hadde sverd i hondi, og ein sid hatt paa hovudet, var gaste høg, og elleleg og einøygd. Han gjeng burt til barnstokken, svingar sverdet og sting det i stokken, so det søkk i upp til hjaltet. Ingen kjem seg til aa helsa paa denne mannen. Daa tek han til ords og segjer: „Den som dreg dette sverdet or stokken, han skal faa det i gaava av meg, og det skal han sjølv sanna, at aldri bar han betre sverd i hondi si enn dette er." Etter dette gjeng den gamle mannen ut or halli, og ingen veit kven han er, eller kvar han gjeng av. No stend dei upp og kappast um aa taka sverdet, og di fyrr ein kann naa i det, di betre tykkjest det. Sidan gjeng dei fram, dei gjævaste mennerne fyrst, og so den eine etter den andre. Men ingen er den kar, at han fær det ut, for det ledar seg aldri naar dei tek i det. No kom Sigmund fram, son til kong Volsung, og tok og drog sverdet or stokken, og det var som det skulde ha lege laust fyre honom. Dette vaapn syntest alle so godt um at ingen tottest ha sétt jamgodt sverd, og Siggeir baud seg til aa vega det tri gonger upp med gull. Sigmund segjer: „Du kunde ha teke dette sverdet likso væl som eg, der det stod, um det hadde samt deg aa bera det; men no fær du det aldri, sidan det fyrst kom i mi hond, um du so byd alt det gull du eig." Kong Siggeir vart vreid for desse ordi, og totte at Sigmund hadde svara honom haadleg. Men for di han var so laga, at han var grunnfalsk, so lest han som han ikkje brydde seg um denne saki. Men den same kvelden tenkte han ut den løni for dette, som sidan kom fram.

4.

No er det aa segja at Siggeir gjekk i seng hjaa Signy den kvelden. Dagen etter var det godt ver, og daa sagde kong Siggeir at han vilde fara heim,

heim fara ok bíða eigi þess, er vindr yxi, eða sjá gerir úfœran. Ekki er þess getit, at Vǫlsungr konungr letti hann eða synir hans, allra helzt er hann sá, at hann vildi ekki annat en fara frá veizlunni. Nú mælti Signý við feðr sinn: „Eigi vilda ek á brott fara með Siggeiri, ok eigi gerir hugr minn hlæja við honom, ok veit ek af frammvísi minni ok af kynfylgju várri, at af þessu ráði stendr oss mikill úfagnaðr, ef eigi er skjótt brugðit þessum ráðahag." „Eigi skaltu þetta mæla, dóttir!" sagði hann, „þvíat þat er skǫmm mikil bæði honom ok svá oss at brigða þessu við hann at saklausu, ok eigum vér þá engan trúnað undir honum né vingan, ef þessu er brugðit, ok man hann gjalda illu oss, slíkt er hann má, ok samir þat eina at halda af várri hendi." Nú býst Siggeirr konungr til heimferðar; ok áðr þeir fóru frá boðinu, þá bauð hann Vǫlsungi konungi, mági sínum, til sín á Gautland, ok sonum hans ǫllum með honum, á þriggja mánaða fresti, ok því ǫllu liði, sem hann vildi með sér hafa ok honum væri til vegsemdar. Vill nú Siggeirr konungr gjalda í því þat, er á skorti brúdlaupsgerðina fyrir þess sakir, er hann vildi eigi meir vera en eina nótt, ok er ekki þat siðr manna at gera svá. Nú heitr Vǫlsungr konungr ferðinni, ok koma á nefndum degi. Þá skiljast þeir mágar, ok ferr Siggeirr konungr heim með konu sína.

5.

Nú er at segja frá Vǫlsungi konungi ok sonum hans, at þeir fara at ákveðinni stundu til Gautlands at boði Siggeirs konungs, mágs síns, ok hafa þrjú skip ór landi ok ǫll vel skipuð, ok verða vel reiðfara ok koma skipum sínum við Gautland, en þat var síð um aptan. En þann sama aptan kom Signý, dóttir Vǫlsungs konungs, ok kallar feðr sinn á einmæli ok brœðr sína, segir nú ætlan sína ok Siggeirs konungs, at hann hefir dregit saman úvígjan her „ok

inkje bida til dess vinden voks og sjøen gjordest ɔr. Og inkje er det gjete um at kong Volsung er sønerne hans talde honom ifraa, aller helst daa i saag at han inkje vilde anna enn fara fraa veitsla. ɩa mælte Signy til far sin: „Eg vilde helst inkje ·a burt med Siggeir. Inkje likar eg honom, og eg it av fyrevitet mitt og av ættarfylgja vaar at det ntar oss mykjen ufagnad av dette giftarmaalet, vert t 'kje skjott gjort um inkje." — „Tal inkje so, dotter!" ȝde han. „Det vøre stor skomm baade for Siggeir oss um me slo upp med honom utan grunn. Og ȝen trunad eller venskap kann me venta av honom ı dette vert brote, men han vil løna oss med alt t vonde han kann. Det einaste som sømer seg, t er aa halda ord paa vaar sida."

No budde kong Siggeir seg til heimferd. Men ·r dei for fraa gjestebodet, baud han kong Volsung, rfar sin, til seg til Gautland um tri maanader, og e sønerne hans med honom, og so stort fylgje som n vilde hava med seg, og som kunde vera til heider · honom. Soleis vilde kong Siggeir gjera godt t som skorta paa brudlaupsgjerdi, med di han inkje lde vera meir enn ei nott. For det er inkje vanleg lkesed aa fara so. Kong Volsung lova at han skulde ›ma paa den nemnde dagen. Daa skildest dei fren-.rne, og kong Siggeir for heim med kona si.

5.

No er aa segja um kong Volsung og sønerne ıns, at dei paa avtald tid fer til Gautland til gjeste-ɔds hjaa kong Siggeir, maagen sin. Dei sigler fraa .nd med tri skip, som alle er væl manna, og hev ı god ferd, og kjem med skipi sine til Gautland ɛint ein kveld. Men den same kvelden kjem Signy, otter til kong Volsung, og kallar far sin og brøderne ıne paa einmæle. Ho segjer no kva kong Siggeir ɛnkjer paa, at han hev drege saman ein uhorveleg

ætlar at svíkja yðr; nú bið ek yðr“, segir hon, „a' þér farið þegar aptr í yðart ríki ok fáið yðr lið sem mest ok farið higat síðan ok hefnið yðar sjálfir ok gangið eigi í úfœru, þvíat eigi missi þér svika af honum, ef eigi taki þér þetta bragð, sem ek beiði yðr.“ Þá mælti Vǫlsungr konungr: „Þat munu allar þjóðir at orðum gera, at ek mælta eitt orð úborinn, ok strengda ek þess heit, at ek skylda hvárki flýja eld né járn fyrir hræzlu sakir, ok svá hefi ek enn gert hér til, ok hví munda ek eigi efna þat á gamals aldri? ok eigi skulu meyjar þvi bregða sonum mínum í leikum, at þeir hræðist bana sinn, þvíat eitt sinn skal hverr deyja, en engi má undan komast at deyja um sinn; er þat mitt ráð, at vér flýjum hvergi, ok gerum af várri hendi sem hreystiligast; ek hefi barizt hundrað sinnum, ok hefi ek haft stundum meira lið, en stundum minna, ok hefi ek jafnan sigr haft, ok eigi skal þat spyrjast, at ek flýja né friðar biðja. Nú grætr Signý sárliga ok bað, at hon skyldi eigi koma til Siggeirs konungs. Vǫlsungr konungr svarar: „Þú skalt at vísu fara heim til bónda þíns ok vera samt með honum, hversu sem með oss ferr.“ Nú gengr Signý heim, en þeir búa eptir um nóttina. Ok um myrgininn þegar er dagar, þá biðr Vǫlsungr konungr upp standa sína menn alla ok ganga á land upp ok búast við bardaga. Nú ganga þeir á land upp allir alvápnaðir, ok er eigi langt at bíða, áðr þar kemr Siggeirr konungr með allan sinn her, ok verðr þar hin harðasta orrosta með þeim, ok eggjar konungr lið sitt til frammgǫngu sem harðligast, ok er svá sagt, at Vǫlsungr konungr ok synir hans géngu átta sinnum í gegnum fylkingar Siggeirs konungs um daginn, ok hǫggva á tvær hendr; ok er þeir ætla enn svá at fara, þá fellr Vǫlsungr konungr í miðri fylkingu sinni ok þar allt lið hans með honum, nema synir hans tíu, þvíat miklu meira ofrefli var í móti, en þeir mætti við standa. Nú eru synir hans allir

tor her „og etlar aa svika dykk. Men no bed eg lykk," segjer ho, „at de fer attende til riket dykkar ned same, og fær dykk alt det folk de kann, og ;idan kjem hit og hemner dykk, og gjeng inkje i ıføre. For de slepp ikkje undan sviki hans um de ınkje tek det raadet eg bed dykk." Daa svarar kong Volsung: „Det talar alle folk um, at eg mælte eit ord ufødd og lova det, at eg skulde korkje fly eld eller jarn av rædsla. Det hev eg halde hit til, kvi skulde eg daa inkje gjera det paa mine gamle dagar? Og inkje skal ungmøyarne sneida sønerne mine i leiken for det, at dei ræddest banen sin. For ei gong skal alle døy, og ingen kann komast undan dauden. Det er mitt raad, at me inkje flyr, men gjeng fram som best. Eg hev vel slegest dei hundrad gonger, stundom hev eg havt meir folk og stundom mindre, men jamnan hev eg fenge siger. Og aldri skal det spyrjast at eg flyr eller bed um fred." No græt Signy saart, og bed at ho inkje turvte koma til kong Siggeir meir. Kong Volsung svarar: „Du skal til vissa ganga heim til husbonden din og vera saman med honom, korleis det so gjeng med oss." No gjeng Signy heim, men dei er etter paa skipi sine um notti.

Og um morgonen so braadt det dagar, daa bed kong Volsung alle mennerne sine standa upp, og ganga paa land og bu seg til bardage. No gjeng dei upp paa land, og alle er fullt væpna. Og det er inkje lenge aa bida fyrr kong Siggeir kjem der med heile heren sin. Det vert det hardaste slaget millom deim, og kongen eggjar folket sitt til aa ganga fram som hardast. Og so er sagt, at kong Volsung og sønerne hans gjekk aatte vendor gjenom fylkingarne aat kong Siggeir den dagen. Men daa dei vilde gjera det endaa ei gong, fall kong Volsung midt i fylkingi si, og alt folket hans med honom, so nær som dei ti sønerne hans. For yvermagti var so stor imot at dei kunde inkje standa seg. No vart alle sønerne

teknir ok í bǫnd reknir ok á brott leiddir. Signý varð vǫr við, at faðir hennar var drepinn, en brœðr hennar hǫndum teknir ok til bana ráðnir; nú kallar hon Siggeir konung á einmæli. Nú mælti Signý: „Þess vil ek biðja þik, at þú látir eigi svá skjótt drepa brœðr mína, ok látið þá heldr setja í stokk, ok kemr mér at því, sem mælt er, at unir auga, meðan á sér, ok því bið ek þeim eigi lengra, at ek ætla, at mér muni ekki tjóa.“ Þá svarar Siggeirr: „Œr ertu ok ørvita, er þú biðr brœðrum þínum meira bǫls, en þeir sé hǫggnir, en þó skal þat veita þér, þvíat þess betr þikki mér, er þeir þola verra ok hafa lengri kvǫl til bana.“ Nú lætr hann svá gera, sem hon bað, ok var tekinn einn mikill stokkr ok feldr á fœtr þeim tíu brœðrum í skógi einshvers staðar, ok sitja þeir nú þar þann dag allan til nætr; en at miðri nótt þá kom þar ylgr ein ór skógi gǫmul at þeim, er þeir sátu í stokkinum, hon var bæði mikil ok illilig; henni varð þat fyrir, at hon bítr einn þeira til bana, síðan át hon þann upp allan; eptir þat fór hon í brott. En eptir um morgininn þá sendi Signý mann til brœðra sinna, þann er hon trúði bezt, ok vita, hvat títt sé; ok er hann kemr aptr, segir hann henni, at dauðr sé einn þeira; henni þótti þetta mikit, ef þeir skulu svá fara allir, en hon mátti ekki duga þeim. Skjótt er þar frá at segja: níu nætr í samt kom sjá hin sama ylgr um miðnætti ok etr einn þeira senn til bana, unz allir eru dauðir, nema Sigmundr einn er eptir. Ok nú áðr tíunda nótt kemr, sendir Signý trúnaðarmann sinn til Sigmundar, bróður síns, ok seldi í hǫnd honum hunang ok mælti, at hann skyldi ríða á andlit Sigmundar ok leggja í munn honum sumt. Nú ferr hann til Sigmundar ok gerir, sem honum var boðit, ok fór heim síðan. Um nóttina eptir þá kemr sú hin sama ylgr at vanda sínum ok ætladi at bíta hann til bana sem brœðr hans; en nú dregr hon veðrit af honum, þar sem hunangit var á riðit,

hans tekne, og lagde i band og leidde burt. — Signy vart var med at far hennar var drepen, og brøderne tekne til fange og dømde til dauden. Daa kalla ho kong Siggeir til einmæle og sagde: „Det vil eg beda deg, at du inkje lèt brøderne mine drepa so skjott, men heller lèt deim setja i stokk. Det gjeng meg som sagt er, at auga uner so lenge det hev noko aa sjaa paa. Og meir bed eg inkje um, for eg veit det nyttar meg inkje.“ Daa svara Siggeir: „Ør er du og vitlaus, som bed meir vondt yver brøderne dine enn at dei vert drepne. Men du skal daa faa det som du vil, for di meir vondt dei maa tola, og di lenger dei maa lida fyrr dei fær banen sin, di betre tykkjest det meg.“ No let han gjera som ho bad. Det vart teke ein stor stokk og feld paa føterne paa dei ti brøderne ute i skogen ein stad, og der sat dei daa heile den dagen, alt til notti. Men um midnott kom der ei gòmol ulvemor ut or skogen til deim, der dei sat i stokken. Ho var baade stor og illsleg, og det gjekk so, at ho beit ein av deim i hel, og aat upp heile mannen. Etter det for ho burt.

Morgonen etter sende Signy ein mann til brøderne sine, den som ho trudde best, so ho kunde faa vita korleis det stod til. Og daa han kom att, sagde han henne at ein av deim var daud. Ho totte det vondt um dei skulde fara so alle, men ho kunde inkje hjelpa deim. No er det skjott aa segja: Ni næter paa rad kom denne same ulven um midnott og aat upp ein av deim, til alle var daude, so nær som Sigmund. Og no fyrr den tiande notti kjem, sender Signy den same mannen til Sigmund bror sin, og gjev honom noko honning med, og segjer at han skal smyrja paa andlitet hans Sigmund, og leggja noko av det i munnen hans. Han gjeng til Sigmund og gjer som det er sagt honom fyre, og fer so heim. Um notti etter, daa kjem denne same ulvemori etter vanen sin, og etlar aa bita honom i hel som brøderne hans. Men no dreg ho veret av honom der som

ok sleikir andlit hans allt með tungu sér ok réttir síðan tunguna í munn honom; hann lætr sér verða úbilt ok beit í tunguna ylginni; hon bregðr við fast ok hnykkir at sér hart ok rak fœtrna í stokkinn, svá at hann klofnaði allr í sundr, en hann hélt svá fast, at tungan gékk ór ylginni upp i tungurótunum, ok fékk af því bana. En þat er sǫgn sumra manna, at sú hin sama ylgr væri móðir Siggeirs konungs, ok hafi hon brugðit á sik þessu líki fyrir trǫllskapar sakir ok fjǫlkyngi.

6.

Nú er Sigmundr lauss orðinn, en brotinn er stokkrinn, ok hefst Sigmundr þar nú við í skóginum. Enn sendir Signý at vita, hvat títt er, eða hvárt Sigmundr lifir; en er þeir koma, þá segir hann þeim allan atburð, hve farit hafði með þeim ok ylginni. Nú fara þeir heim ok segja Signýju, hvat títt er; fór hon nú ok hittir bróður sinn, ok taka þau þat ráð, at hann gerir þar jarðhús í skóginum, ok ferr nú því framm um hríð, at Signý leynir honom þar ok fær honum þat, er hann þurfti at hafa; en Siggeirr konungr ætlar, at þeir sé allir dauðir Vǫlsungar. Siggeirr konungr átti tvá sonu við konu sinni, ok er frá þeim sagt, þá er hinn ellri son hans er tíu vetra, at Signý sendir hann til móts við Sigmund, at hann skyldi veita honum lið, ef hann vildi nǫkkut leita við at hefna feðr síns. Nú ferr sveinninn til skógarins ok kemr síð um aptaninn til jarðhúss Sigmundar, ok tekr hann við honom vel at hófi ok mælti, at hann skyldi gera til brauð þeira, „en ek man sœkja eldivið“, ok selr í hǫnd honum einn mjǫlbelg, en hann ferr sjálfr at sœkja viðinn; ok er hann kemr aptr, þá hefir sveinninn ekki at gert um brauðgerðina. Nú spyrr Sigmundr, hvárt búit sé brauðit; han segir: „Eigi þorða ek at taka mjǫlbelginn, fyrir því at þar lá nǫkkut kykt í mjǫlinu.“ Nú þikkist Sigmundr vita, at þessi

honningen var smurd paa, og sleikjer heile andlitet hans, og retter sidan tunga inn i munnen paa honom. Han tek mod til seg og bit ulvemor i tunga. Ho kvepp og nykkjer hardt til seg, og tek spennetak i stokken so at han klovnar i sund fraa ende til annan. Men Sigmund heldt so fast at tunga gjekk av upp i tungeroti, og ulven fekk sin bane av det. Men det segjer sume, at den same ulven skulde vera mor til kong Siggeir. Ho skulde ha teke paa seg denne hamen med trollskap og svartekunster.

6.

No er stokken broten, og Sigmund er vorten laus, og han held seg der i skogen. Signy sender bod att og vil faa vita korleis det stend til, og um Sigmund liver. Men daa sendemennerne kjem, segjer han deim heile aatburden, korleis det hadde gjenge til med honom og ulven. Dei fer heim og segjer Signy kva tids er. Ho gjeng no og finn bror sin, og dei tek det raad, at han skal gjera eit jordhus der i skogen. Og no gjeng det ei rid med det, at Signy løyner honom der, og fær ut til honom det han treng til. Men kong Siggeir trur at alle Volsungarne er daude.

Kong Siggeir hadde tvo søner med kona si, og um deim er det sagt, at daa den eldste var ti vetrar, daa sende Signy honom til Sigmund, og han skulde hjelpa honom um han vilde freista aa hemna far sin. Sveinen gjekk til skogs, og kom seint um kvelden til jordhuset. Sigmund tok væl imot honom, og sagde at han skulde laga til braudet deira. „Men eg skal finna eldsved,“ segjer han, og gjev honom eit mjølhit, og gjeng so sjølv etter veden. Og daa han kjem att, hev sveinen ingen ting gjort med braudbakingi. No spŷr Sigmund um braudet er ferdugt. „Inkje torde eg taka mjølhiti, for der laag noko livande i mjølet.“ No tykkjest Sigmund vita at denne sveinen inkje er so hjarta at han vil hava honom hjaa seg. Og daa

sveinn mun eigi svá vel hugaðr, at hann vili hann með sér hafa. Nú er þau systkin finnast, segir Sigmundr, at hann þótti ekki manni at nær, þótt sveinninn væri hjá honum; Signý mælti: „Tak þú hann þá ok drep hann; eigi þarf hann þá lengr at lifa"; ok svá gerði hann. Nú líðr sjá vetr; ok einum vetri síðar þá sendir Signý hinn yngra son sinn á fund Sigmundar, ok þarf þar eigi sǫgu um at lengja, ok fór, sem samt sé, at hann drap þenna svein at ráði Signýjar.

7.

Þess er nú við getit eitthvert sinn, þá er Signý sat í skemmu sinni, at þar kom til hennar ein seiðkona fjǫlkunnig harla mjǫk; þá talar Signý við hana: „Þat vilda ek," segir hon, „at vit skiptum hǫmum"; hon segir seiðkonan: „Þú skalt fyrir ráða"; ok nú gerir hon svá af sínum brǫgðum, at þær skipta litum, ok sezt seiðkonan nú í rúm Signýjar at ráði hennar ok ferr í rekkju hjá konungi um kveldit, ok ekki finnr hann, at eigi sé Signý hjá honum. Nú er þat frá Signýju at segja, at hon ferr til jarðhúss bróður sins ok biðr hann veita sér herbergi um nóttina, „þvíat ek hefi vilzt á skóginum úti, ok veit ek eigi, hvar ek fer". Hann mælti, at hon skyldi þar vera, ok vildi eigi synja henni vistar einni konu ok þóttist vita, at eigi mundi hon svá launa honum góðan beina at segja til hans; nú ferr hon í herbergi til hans, ok setjast til matar; honum varð opt litit til hennar, ok lízt konan væn ok fríð. En er þau eru mett, þá segir hann henni, at hann vill, at þau hafi eina rekkju um nóttina, en hon brýzt ekki við því, ok leggr hann hana hjá sér þrjár nætr samt. Eptir þat ferr hon heim og hittir seiðkonuna ok bað, at þær skipti aptr litum, ok svá gerir hon. Ok er framm liðu stundir, fœðir Signý sveinbarn, sjá

dei tvo systkini finst, segjer Sigmund at han totte han var like vanhjelpen um sveinen var hjaa honom. Signy mælte: „Tak og drep honom daa. Det er inkje fyre noko at han liver lenger.“ Og han so gjorde. No lid denne vetren. Men næste vetter sender Signy den yngste son sin til Sigmund. Og den soga er inkje lang. Det gjekk like eins, at han drap denne sveinen òg etter Signy sitt raad.

7.

Det er gjete um ei gong daa Signy sat i stova si, at der kom til henne ei seidkona, som var mykje trollkunnig. Daa segjer Signy til henne: „Eg vilde at me tvo skulde skifta ham.“ — „Det skal du raada for,“ svarar seidkona. Og no gjer ho det so med trollkunsterne sine, at dei skifter lit, og seidkona set seg i romet aat Signy, etter hennar raad, og gjeng i seng hjaa kongen um kvelden. Og han gaar aldri at Signy inkje er hjaa honom.

No er det aa segja um Signy at ho fer til jordhuset aat bror sin og bed honom laana seg hus um notti, „for eg hev villst ute i skogen, og no veit eg inkje kvar eg fer.“ Han sagde at ho fekk vera der, og inkje vilde han neitta henne husvist, eit einslegt kvende som ho var. Og han tottest vita at ho inkje vilde løna han so for den gode beina, at ho sagde noko um honom. So gjekk ho inn i herbyrget til honom, og dei sette seg og fekk mat. Han kom ofte til aa glytta burt paa henne, og ho saag ut til aa vera baade ven og frid. Og daa dei var mette, sagde han til henne at han vilde dei skulde hava *ei* seng um notti. Ho sette seg inkje imot det, og han lagde henne hjaa seg tri næter i rad. Etter det for ho heim og fann seidkona, og bad at dei skulde skifta liter att. Og det gjorde ho. Og daa det leid fram ei stund, fødde Signy eit sveinbarn. Han vart kalla

ɪveinn var Sinfjǫtli kallaðr; ok er hann vex upp, er ıann bæði mikill ok sterkr ok vænn at áliti ok mjǫk ætt Vǫlsunga ok er eigi allra tíu vetra, er hon ɪendir hann í jarðhúsit til Sigmundar. Hon hafði ɪá raun gert við hina fyrri sonu sína, áðr hon sendi ɪá til Sigmundar, at hon saumaði at hǫndum þeim neð holdi ok skinni; þeir þoldu illa ok kriktu um; ɪk svá gerði hon Sinfjǫtla; hann brást ekki við; ıon fló hann þá af kyrtlinum, svá at skinnit fylgði ɪrmunum; hon kvað honum mundu sárt við verða; ıann segir: „Lítit mundi slíkt sárt þikkja Vǫlsungi.“)k nú kemr sveinninn til Sigmundar; þá bað Sigmundr hann knoða ór mjǫli þeira, en hann vill sœkja ɪeim eldivið, fær í hǫnd honum einn belg; síðan err hann at viðinum; ok er hann kom aptr, þá hafði Sinfjǫtli lokit at baka. Þá spurði Sigmundr, ef hann ıafi nǫkkut fundit í mjǫlinu. „Eigi er mér grunlaust,“ sagði hann, „at eigi hafi í verit nǫkkut kykt mjǫlinu fyrst er ek tók at knoða, ok hér hefi ek neð knoðat þat, er í var.“ Þa mælti Sigmundr, ok ıló við: „Eigi get ek þik hafa mat af þessu brauði kveld, þvíat þar hefir þú knoðat með hinn mesta ɪitrorm.“ Sigmundr var svá mikill fyrir sér, at hann nátti eta eitr, svá at hann skaðaði ekki, en Sinfjǫtla ılýddi þat, at eitr kœmi utan á hann, en eigi hlýddi ıonum at eta þat né drekka.

8.

Þat er nú at segja, at Sigmundi þikkir Sinfjǫtli ɪf ungr til hefnda með sér, ok vill nú fyrst venja ıann með nǫkkut harðræði; fara nú um sumrum ríða um skóga ok drepa menn til fjár sér. Sigmundi ɪikkir hann mjǫk í ætt Vǫlsunga, ok þó hyggr hann, ıt hann sé son Siggeirs konungs, ok hyggr hann ıafa ilsku feðr síns, en kapp Vǫlsunga, ok ætlar ıann eigi mjǫk frændrœkinn mann, þvíat hann minnir ɪpt Sigmund á sína harma ok eggjar mjǫk at drepa Siggeir konung. Nú er þat eitthvert sinn, at þeir

SINFJOTLE. Daa han voks upp, vart han baade stor og sterk og andlitsven, og ætta mykje paa Volsungarne. Og han var inkje fullt ti vetrar daa ho sende honom i jordhuset til Sigmund. Ho hadde røynt dei fyrre sønerne paa den vis, fyrr ho sende deim til Sigmund, at ho sauma i armarne deira, gjenom hold og skinn. Dei tolde det ille og anka seg. Like eins gjorde ho med Sinfjotle. Men han lest aldri kjenna det. Daa flengde ho kyrtelen av honom, so skinnet fylgde ermarne. Ho sagde at det kom nok til aa gjera vondt. Men han svara: „Lite vyrder ein Volsung slikt."

No kom sveinen til Sigmund. Daa bad Sigmund honom knoda av mjølet deira, medan han sjølv var av og fann seg eldsved, og gav honom ei hit. So gjekk han etter veden, og daa han kom att, var Sinfjotle ferdug med aa baka. Sigmund spurde um han hadde funne noko i mjølet. „Eg er inkje radt viss paa," sagde han, „um der inkje var noko livande i mjølet, det fyrste eg tok til aa knoda. Men her hev eg knoda med, det som i var." Daa log Sigmund og sagde: „Inkje trur eg du fær mat av dette braudet i kveld, for der hev du knoda med den styggaste eiterormen." Sigmund var so hard at han kunde eta eiter og det inkje skadde honom. Og Sinfjotle tolde at det kom eiter utan paa honom, men han tolde inkje aa eta eller drikka det.

8.

Det er no aa segja at Sigmund tykkjer Sinfjotle er alt for ung til aa vera med i hemnen, og han vil no fyrst herda honom noko. Dei fer no um sumrarne vida um skogarne, og drep folk og tek godset deira. Sigmund tykkjer at Sinfjotle ættar mykje paa Volsungarne. Men han trur at han er son til kong Siggeir, og at han hev same illska som far sin, men Volsungemod. Og han held honom inkje for nokon frendekjær mann, av di han ofte minner Sigmund um den harm han hev lide, og eggjar mykje til aa drepa kong Siggeir.

fara enn á skóginn at afla sér fjár, en þeir
eitt hús ok tvá menn sofandi í husínu med di
gullhringum; þeir hafa orðit fyrir úskǫpum,
úlfahamir héngu yfir þeim; hit tíunda hvert
máttu þeir komast ór hǫmunum; þeir váru kon
synir. Þeir Sigmundr fóru í hamina ok máttu
ór komast, ok fylgði sú náttúra, sem áðr var,
ok vargsrǫddu; þeir skildu báðir rǫddina. Nú leg
þeir ok á merkr, ok ferr sína leið hvárr þeira;
gera þann mála með sér, at þeir skuli til hætta,
sjau menn sé, en eigi framar, en sá láti úlfsrǫd
fyrir úfriði yrði. „Bregðum nú eigi af þessu,"
Sigmundr, „þvíat þú ert ungr ok áræðisfullr, r
menn gott hyggja til at veiða þik." Nú ferr
leið hvárr þeira; ok er þeir váru skildir,
Sigmundr . . menn ok lét úlfsrǫddu; ok er Sin
heyrir þat, ferr hann til þegar ok drepr alla;
skiljast enn. Ok er Sinfjǫtli hefir eigi lengi
um skóginn, finnr hann ellifu menn ok berst vi
ok ferr svá, at hann drepr þá alla; hann verð
lúinn . . . ok ferr undir eina eik, hvílist þar. . . .
dir . . . gi ok fara . . . . hann n
til . . . . átt lið til at drepa sjau m
en ek em barn at aldri hjá þér ok kvadda ek
liðs at drepa ellifu menn"; Sigmundr hleypr at h
svá hart, at hann stakar við ok fellr; Sigmund
í barkann framan. Þann dag máttu þeir eigi ko
ór úlfahǫmunum. Sigmundr leggr hann nú á
sér ok berr heim í skálann, ok sat hann yfir ho
en bað trǫll taka úlfhamina. Sigmundr sér einn
hvar hreysikettir tveir váru, ok bítr annarr í bar
ǫðrum, ok rann sá til skógar ok hefir eitt bla
fœrir yfir sárit, ok sprettr upp hreysikǫttrinn
Sigmundr gengr út ok sér, hvar hrafn flýgr
blaðit ok fœrði honum; hann dregr þetta yfir
Sinfjǫtla, en hann sprettr upp þegar heill, sem
hefði aldri sárr verit. Eptir þat fara þeir til
húss ok eru þar til þess, er þeir skyldu far

No er det ei gong dei fer til skogs att og skal
nna seg gods, og dei finn eit hus og tvo menner
›vande i huset, med digre gullringar. Dei hadde
ɔrte fyre trollskap, for der hekk ulvehamar yver
eim. Berre tiande kvar dag kunde dei koma ut or
amarne. Dei var kongssøner. Sigmund og Sinfjotle
ɔr i hamarne. Daa fekk dei ulvenatur og tuta som
argar, og baae skyna dei vargemaal. No legg dei
ıaa skogen att, og tek kvar si leid. Dei gjer den
ıvtalen seg imillom, at dei skal vaaga seg mot sju
nann, men inkje fleir, og vert ein fyre ufred, so
skal han tuta ulvemaal. „Lat oss no inkje brjota
dette," segjer Sigmund, „for du er ung og djerv, og
folk hev hug til aa veida deg." No fer dei kvar si
leid. Og væl dei var skilde, møter Sigmund [sju*)]
mann, og tutar ulvemaal. Daa Sinfjotle høyrer det,
kjem han braadt til og drep alle. So skilst dei att.
Og Sinfjotle hev inkje lenge fare kringum i skogen
fyrr han raakar elleve mann, og slæst med deim, og
det gjeng so, at han drep deim alle. Men daa vert
han trøytt, og gjeng under ei eik og kviler seg.
[Der finn Sigmund honom og segjer: „Kvi kalla du
inkje?" Sinfjotle svarar: „Du maatte hava**)] hjelp
til aa drepa sju mann; men eg, som er eit barn i
alder mot deg, eg bad inkje um hjelp til aa drepa
elleve mann." Daa legg Sigmund paa honom so
hardt at Sinfjotle snaavar og fell, og Sigmund bit
honom framme i barken. Den dagen kunde dei inkje
komast or ulvehamarne. Sigmund slengjer honom
no paa ryggen sin og ber honom heim i skaalen.
Der sit han yver honom, og bed troll taka ulve-
hamarne. Sigmund ser ein dag tvo røysekattar, og
den eine bit den andre i barken, og so renner han
til skogs og finn eit blad og legg yver saaret, og
røysekatten sprett upp frisk. Sigmund gjeng ut og
ser at ein ramn flyg med bladet og kjem til honom
med det. Han dreg det yver saaret paa Sinfjotle, og
med eitt sprett han upp frisk, som han aldri hadde

*) Talet er uskile i handskrifti. **) Ulesande i handskrifti.

úlfhǫmunum; þá taka þeir ok brenna í eldi ok b
engum at meini verða; ok í þeim úskǫpum u
þeir mǫrg frægðarverk í ríki Siggeirs konungs.
er Sinfjǫtli er frumvaxti, þá þikkist Sigmundr l
reynt hann mjǫk. Nú líðr eigi langt, áðr Sigmu
vill leita til fǫðurhefnda, ef svá vildi takast; ok
fara þeir í brott frá jarðhúsinu einhvern dag
koma at bœ Siggeirs konungs síð um aptan
ganga inn í forstofuna þá, er var fyrir hǫllinni,
þar váru inni ǫlker, ok leynast þar. Dróttning
nú, hvar þeir eru, ok vill hitta þá; ok er þau f
ast, gera þau þat ráð, at þeir leitaði til fǫðurhefı
er náttaði. Þau Signý ok konungr eigu tvau b
ung at aldri, þau leika sér á gólfinu at gulli ok re
því eptir gólfinu hallarinnar ok hlaupa þar eptir;
einn gullhringr hrýtr utar í húsit, þar sem
Sigmundr eru, er sveinninn hleypr eptir at l
hringsins. Nú sér hann, hvar sitja tveir menn mi
ok grimmligir, ok hafa síða hjálma ok hvítar bryn
Nú hleypr hann i hǫllina innar fyrir feðr sinn
segir honum, hvat hann hefir sét. Nú grunar k
ungr, at vera mun svik við hann. Signý he
nú, hvat þeir segja; hon stendr upp, tekr bǫı
bæði ok ferr utar í forstofuna til þeira ok mælti
þeir skyldu þat vita, at þau hefði sagt til þe
„ok ræð ek ykkr, at þit drepið þau.“ Sigmu
segir: „Eigi vil ek drepa bǫrn þín, þótt þau
sagt til mín“; en Sinfjǫtli lét sér ekki feilast
bregðr sverði ok drepr hvárttveggja barnit ok ka
þeim innar í hǫllina fyrir Siggeir konung. Konu
stendr nú upp ok heitr á menn at taka þá me
er leynzt hǫfðu í forstofunni um kveldit. Nú hla
menn utar þangat ok vilja hǫndla þá, en þeir v
sik vel ok drengiliga, ok þikkist þá sá verst l
lengi, er næst er; ok um síðir verða þeir ofı
bornir ok verða handteknir ok því næst í b
reknir ok í fjǫtra settir, ok sitja þeir þar þá ı
alla. Nú hyggr konungr at fyrir sér, hvern da

vore saar. Etter dette fer dei til jordhuset, og er der til dess dei skal fara or ulvehamarne. Daa tek dei og brenner deim i elden, og bed at dei inkje maa verta nokon til mein. Men det bilet dei var i desse trollhamarne, hadde dei gjort mange frægdarverk i kong Siggeirs rike.

Og daa Sinfjotle er framvaksen, tykkjest Sigmund ha røynt honom mykje. No lid det inkje langt fyrr Sigmund vil søkja faderhemn, um det vilde laga seg so. Og no fer dei burt fraa jordhuset ein dag, og kjem aat garden hans kong Siggeir seint um kvelden, og gjeng inn i den forstova som var fyre halli. Men der inne var det nokre ølkjer, og der løyner dei seg. Dronningi veit no kvar dei er, og vil hitta deim. Og daa dei finst, gjer dei den avtalen, at dei skal freista aa faa hemn fyrst det lid til notti. Signy og kongen hev tvo born, unge av alder. Dei leikar seg paa golvet med gullringar, og trillar deim etter hallargolvet og spring etter deim. Og ein gullring trillar utar i huset, der som Sigmund og Sinfjotle er, og sveinen løyp etter og skal leita etter ringen. No ser han at der sit tvo menner, store og grimme. Dei hev side hjelmar og kvite brynjor. Han spring daa innar i halli til far sin og segjer honom kva han hev sétt. Og kongen tykkjest vita at det maa vera einkvan som vil svika honom. Signy høyrer kva dei segjer. Ho stend upp, tek baae borni og gjeng utar i forstova til Sigmund og Sinfjotle, og segjer at dei skal vita at desse sveinarne hev gjete um deim. „Og no raader eg dykk til at de drep deim." Sigmund segjer: „Inkje vil eg drepa borni dine, endaa dei hev sagt at eg er her." Men Sinfjotle er inkje fælen. Han dreg sverdet og drep baae borni, og kastar deim innar i halli fyre kong Siggeir. Kongen stend no upp og ropar paa folk, at dei skal taka dei kararne som hadde løynt seg i forstova um kvelden. No spring folk der ut og vil gripa deim; men dei vèr seg væl og manneleg, og lenge tykkjest den hava

ıann skal fá þeim, þann er kendi lengst; ok norginn kom, þá lætr konungr haug mikinn g ıf grjóti ok torfi; ok er þessi haugr er gerr, þá ıann setja hellu mikla í miðjan hauginn, svá ınnarr jaðarr hellunnar horfði upp, en annarr ni ıon var svá mikil, at hon tók tveggja vegna, s ıt eigi mátti komast hjá henni. Nu lætr hann ta ıá Sigmund ok Sinfjǫtla ok setja í hauginn sín negin hvárn þeira fyrir því, at honum þótti þe ıat verra at vera eigi báðum saman, en þó mą ıeyra hvárr til annars. Ok er þeir váru at tý ıauginn, þá kemr Signý þar at ok hefir hálm í fa ıér ok kastar í hauginn til Sinnfjǫtla og biðr þræla eyna konunginn þessu; þeir já því, ok er þá lo ıptr hauginum. Ok er nátta tekr, þá mælti Sinfjǫ il Sigmundar: „Ekki ætla ek okkr mat skorta ı ıríð, hér hefir dróttningin kastat fleski inn í haugi ık vafit um utan hálmi"; ok enn þreifar hann ı leskit ok finnr, at þar var stungit í sverði Si nundar, ok kendi at hjǫltunum, er myrkt var ıauginum, ok segir Sigmundi; þeir fagna því báð Nú skýtr Sinfjǫtli blóðreflinum fyrir ofan helluna lregr fast; sverðit bítr helluna. Sigmundr tekr ı ılóðrefilinn, ok ristu nú í milli sín helluna ok lét eigi fyrr, en lokit er at rísta som kveðit er:

Ristu af magni
mikla hellu
Sigmundr hjǫrvi
ok Sinfjǫtli.

Ok nú eru þeir lausir báðir, saman í haugin ık rísta bæði grjót ok járn ok komast svá út ıauginum. Þeir ganga nú heim til hallarinnar, e nenn þá í svefni allir; þeir bera við at hǫllunni eggja eld í viðinn; en þeir vakna við gufuna, nni eru, ok þat, at hǫllin logar yfir þeim. Konur pyrr, hverir eldana gerði. „Hér eru vit Sinfjǫ ysturson minn," sagði Sigmundr, „ok ætlum vit ı

:t verst, som er deim næst. Men umsider vert dei 'erstigne og handtekne, og di næst lagde i band ; sette i jarn. Og der sit dei heile den notti.

No gruna kongen paa kva daude han skulde eva deim, den som dei kunde kjenna lengst. Og ıa morgonen kom, let han gjera ein stor haug av ein og torv. Og daa haugen var gjord, let han :tja ei stor hella midt i haugen, so at den eine ınten av hella snudde upp og den andre ned. Ho ar so stor at ho fyllte ut paa baae sidor, so ein ıkje kunde koma framum henne. No let han Sigmund 'g Sinfjotle taka og setja i haugen, paa kvar si sida, or han trudde det maatte vera verre for deim, at lei inkje var saman, men like væl kunde høyra til :inannan. Og medan dei var i ferd med aa tyrva ıaugen, daa kom Signy der, og hadde halm i fanget itt og kasta i haugen til Sinfjotle. Og ho bad trælarne øyna dette for kongen. Dei lova det, og so vart ıaugen kasta til. Men daa det leid til notti, sagde Sinfjotle til Sigmund: „Inkje trur eg det skal skorta oss mat paa ei rid. Her hev dronningi kasta flesk nn i haugen, og vavt halm utanpaa.“ Og han trivlar oaa flesket att, og finn at sverdet aat Sigmund er stunge inn-i. Han kjenner det paa hjaltet — for det :r myrkt i haugen — og segjer det til Sigmund. Dei egnast for dette baae. No skyt Sinfjotle sverdsodden nn yver hella og dreg fast til. Sverdet bit hella. Sigmund tek i sverdsodden, og no skjer dei hella imillom seg, og gjev seg inkje fyrr ho er kløyvd, som kvede er:

Hella dei kløyvde
med kvasse sverdet,
Sigmund den sterke
og Sinfjotle.

No er dei lause baae, og saman i haugen. Dei skjer baade stein og jarn, og soleis kjem dei seg ut. Dei gjeng no heim til halli. Der ligg alle mann i svevn. Dei ber ved aat halli og kveikjer eld i veden.

at þat skulir þú vita, at eigi eru allir Vǫlsu
dauðir"; hann biðr systur sína út ganga ok þ
af honum góð metorð og mikinn sóma, ok vill
bœta henni sína harma. Hon svarar: „Nú s
vita, hvárt ek hefi munat Siggeiri konungi
Vǫlsungs konungs; ek lét drepa bǫrn okkur, er
þóttu of sein til fǫðurhefnda, ok ek fór í skó
þín í vǫlvulíki ok er Sinfjǫtli okkar son; hefir
af því mikit kapp, at hann er bæði sonarson
dótturson Vǫlsungs konungs; hefi ek þar til
alla hluti, at Siggeirr konungr skyldi bana fá,
ek ok svá mikit til unnit at framm kœmist hefı
at mér er méð øngum kosti líft; skal ek nú d
með Siggeiri konungi lostig, er ek átta hann nau
Síðan kysti hon Sigmund bróður sinn ok Sin
ok gékk inn i eldinn ok bað þá vel fara; síðan
hon þar bana með Siggeiri konungi ok allri
sinni. Þeir frændr fá sér lið ok skipa, ok
Sigmundr til ættleifðar sinnar ok rekr ór landi
konung, er þar hafði í sezt eptir Vǫlsung kon
Sigmundr gerist nú ríkr konungr ok ágætr, vit
stórráðr; hann átti þá konu, er Borghildr hét;
áttu tvá sonu, hét Helgi annarr, en annarr Hámu
ok er Helgi var fœddr, kómu til nornir ok v
honum formála ok mæltu, at hann skyldi verða
konunga frægastr. Sigmundr var þá kominn
orrostu og gékk með einum lauk í mót syni sí
ok hér með gefr hann honum Helga nafn ok
at nafnfesti: Hringstaði ok Sólfjǫll ok sverð, ok
hann vel fremjast ok verða í ætt Vǫlsungs;
gerist stórlyndr ok vinsæll ok fyrir flestum mǫn
ǫðrum at allri atgervi. Þat er sagt, at hann r
hernað, þá er hann var fimtán vetra gamall;
Helgi konungr yfir liðinu, en Sinfjǫtli var fengin
með honum, ok réðu báðir liði.

len del som inne er vaknar av røyken, og av det t halli logar yver deim. Kongen spyr kven det er om hev gjort eld. „Her er me, eg og Sinfjotle, ysterson min," segjer Sigmund, „og no tenkjer me du skal faa vita at inkje er alle Volsungarne daude." Han bed syster si ganga ut og taka imot stor æra og heider av honom. Soleis vil han bøta sorgi hennar. Ho svarar: „No skal du vita korleis eg hev hugsa kong Siggeir at han drap kong Volsung. Eg let drepa borni vaare, som tottest meg for seine til faderhemn. Eg for ut i skogen til deg i volveham, og Sinfjotle er *vaar* son. Det djerve modet hev han av di at han er baade soneson og dotterson til kong Volsung. Eg hev gjort alt mitt til, at kong Siggeir skulde faa sin bane, og eg hev vore so vyrk med aa faa hemnen fram, at det sømer seg inkje at eg liver lenger. No skal eg døy med kong Siggeir likso gjerne som eg naudig hev livt saman med honom." Sidan kysste ho Sigmund bror sin og Sinfjotle og bad farvel med deim, og gjekk so inn i elden. Der fekk ho bane, saman med kong Siggeir og heile hirdi hans.

Dei tvo frendarne fær seg folk og skip, og Sigmund stemner til ættararven sin, og rek or landet den kongen som hadde sett seg til der etter kong Volsung. Sigmund vert no ein megtug og aagjeten konge, klok og storraadig. Han hadde ei kona som het Borghild. Dei hadde tvo søner, den eine het Helge og den andre Haamund. Og daa Helge var fødd, kom nornerne og spaadde for honom, og sagde at han skulde verta den frægaste av alle kongar. Sigmund var daa komen or krig, og han gjekk med ein lauk imot son sin og gav honom Helge-namnet og dette i namnfeste: Ringstad og Solfjell og eit sverd, og bad at han maatte trivast væl og ætta paa Volsungarne. Han vart storlynd og vensæl, og fyre dei fleste andre folk i all slags dugleik. Det er sagt at han drog i hernad daa han var femtan vetrar gamall. Helge var konge yver folket, men Sinfjotle var med honom, og dei raadde baae for heren.

9.

Þat er sagt, at Helgi finnr þann konung í her
:r Hundingr hét, hann var ríkr konungr ok
nennr ok réð fyrir lǫndum; þar tekst orrosta
ɔeim, ok gengr Helgi fast framm, ok lýkst me(
já bardagi, at Helgi fær sigr, en Hundingr kon
ellr ok mikill hluti liðs hans. Nú þikkir Helgi
raxit mikit, er han hefir felt svá ríkan kor
Synir Hundings bjóða nú út her í mót Helg
rilja hefna fǫður síns; þeir eiga harða orrostu
gengr Helgi í gegnum fylkingar þeira brœðr
sœkir at merkjum sona Hundings konungs ok
ɔessa Hundings sonu: Álf ok Eyjólf, Hervarð
Hagbarð, ok fékk hér ágætan sigr. Ok er I
err frá orrustu, þá fann hann við skóg einn k
nargar ok virðuligar sýnum, ok bar þó ein af ǫ
ɔær riðu með ágætligum búningi. Helgi spyrr
ıafni, er fyrir þeim var; en hon nefndist Sigrú
:vezt vera dóttir Hǫgna konungs. Helgi m
„Farið heim með oss ok verið velkomnar!"
egir konungsdóttir: „Annat starf liggr fyrir
:n drekka með þér." Helgi svarar: „Hva
ɔat, konungsdóttir?" Hon svarar: „Hǫgni kon
ıefir heitit mik Hoddbroddi, syni Granmars kon
:n ek hefi því heitit, at ek vil eigi eiga hann,
:n einn krákuunga; en þó mun þetta framm
ıema þú bannir honum ok komir í mót honum
ıer ok nemir mik á brott, þvíat með engum kor
rilda ek heldr setr búa, en með þér!" „Ver
:onungsdóttir!" sagði hann, „fyrri skulum vit r
ıreysti okkra, en þú sér honum gipt, ok reyna sk
rit áðr, hvárr af ǫðrum berr, ok hér skal l
eggja." Eptir þetta sendir Helgi menn med fégj
.t stefna at sér mǫnnum, ok stefnir ǫllu liðir
Rauðabjarga; beið Helgi þar til þess, er mikill f
:om til hans ór Heðinsey, ok þá kom til hans

9.

Det er sagt at Helge paa herferdi si møtte ein nge som het HUNDING. Han var ein megtug konge, .dde mykje folk og raadde yver lond. Der kjem :t til slag med deim. Helge gjeng hardt fram, ; bardagen endar med det, at han fær siger, men ɔng Hunding fell, og ein stor lut av heren hans. lo tykkjest Helge ha vakse mykje, sidan han hev :llt so megtug ein konge. Sønerne etter Hunding ıyd ut ein her imot Helge og vil hemna far sin.)et kjem til eit hardt slag. Helge gjeng igjenom ylkingarne deira og søkjer fram mot merki, og feller lesse av Hundings-sønerne: ALV og ØYOLV, HERVARD ɔg HAGBARD. Og her fær han ein aagjeten siger.

Og daa Helge for fraa slaget, møtte han ved ein ;kog ein heil flokk med kvende. Dei reid i gilde ɔunader og var vyrdelege aa sjaa til. Men ei gjekk yver deim alle. Helge spurde henné kva ho het. Ho kalla seg SIGRUN, og sagde at ho var dotter til kong HOGNE. Helge mælte: „Fare de heim med oss ɔg vere vælkomne!“ Daa sagde kongsdotteri: „Anna ıev me aa gjera enn aa drikka med deg.“ — „Kva :r daa det, kongsdotter?“ spurde Helge. Ho svara: „Kong Hogne hev lova meg burt til kong HODDBRODD, ;on aat kong GRANMAR, men eg hev lova at heller gifter eg meg med ein kraakunge enn med honom. Men like væl kjem dette til aa ganga fram, utan so lu meinkar honom og fer imot honom med ein her, ɔg fører meg burt. For ingen konge vilde eg heller iva saman med enn med deg.“ — „Ver fjaag, kongs-lotter!“ sagde han, „fyrr skal eg og Hoddbrodd røyna tyrken vaar, fyrr du skal verta gift med honom. Me kal fyrst røyna kven som vinn av oss, og her skal g leggja livet til.“ Etter dette sende Helge menner rring med gaavor til aa stemna saman folk, og heile eren skulde møtast paa Raudbergi. Der bida Helge l dess ein stor flokk kom til honom or Hedinsøy.

9.

Þat er sagt, at Helgi finnr þann konung í hern: er Hundingr hét, hann var ríkr konungr ok f mennr ok réð fyrir lǫndum; þar tekst orrosta n þeim, ok gengr Helgi fast framm, ok lýkst með sjá bardagi, at Helgi fær sigr, en Hundingr konu fellr ok mikill hluti liðs hans. Nú þikkir Helgi h vaxit mikit, er han hefir felt svá ríkan konu: Synir Hundings bjóða nú út her í mót Helga vilja hefna fǫður síns; þeir eiga harða orrostu, gengr Helgi í gegnum fylkingar þeira brœðra sœkir at merkjum sona Hundings konungs ok fe þessa Hundings sonu: Álf ok Eyjólf, Hervarð Hagbarð, ok fékk hér ágætan sigr. Ok er He ferr frá orrustu, þá fann hann við skóg einn ko margar ok virðuligar sýnum, ok bar þó ein af ǫllu þær riðu með ágætligum búningi. Helgi spyrr þá nafni, er fyrir þeim var; en hon nefndist Sigrún kvezt vera dóttir Hǫgna konungs. Helgi mæ „Farið heim með oss ok verið velkomnar!“ segir konungsdóttir: „Annat starf liggr fyrir c en drekka með þér.“ Helgi svarar: „Hvat þat, konungsdóttir?“ Hon svarar: „Hǫgni konu hefir heitit mik Hoddbroddi, syni Granmars konun en ek hefi því heitit, at ek vil eigi eiga hann, he en einn krákuunga; en þó mun þetta framm fa nema þú bannir honum ok komir í mót honum n her ok nemir mik á brott, þvíat með engum konu vilda ek heldr setr búa, en með þér!“ „Ver l konungsdóttir!“ sagði hann, „fyrri skulum vit re hreysti okkra, en þú sér honum gipt, ok reyna skul vit áðr, hvárr af ǫðrum berr, ok hér skal lífi leggja.“ Eptir þetta sendir Helgi menn med fégjǫf at stefna at sér mǫnnum, ok stefnir ǫllu liðinu Rauðabjarga; beið Helgi þar til þess, er mikill flo kom til hans ór Heðinsey, ok þá kom til hans m

9.

Det er sagt at Helge paa herferdi si møtte ein
ıge som het Hunding. Han var ein megtug konge,
dde mykje folk og raadde yver lond. Der kjem
t til slag med deim. Helge gjeng hardt fram,
bardagen endar med det, at han fær siger, men
ıng Hunding fell, og ein stor lut av heren hans.
ɔ tykkjest Helge ha vakse mykje, sidan han hev
llt so megtug ein konge. Sønerne etter Hunding
/d ut ein her imot Helge og vil hemna far sin.
et kjem til eit hardt slag. Helge gjeng igjenom
'lkingarne deira og søkjer fram mot merki, og feller
esse av Hundings-sønerne: Alv og Øyolv, Hervard
g Hagbard. Og her fær han ein aagjeten siger.

Og daa Helge for fraa slaget, møtte han ved ein
ꝁog ein heil flokk med kvende. Dei reid i gilde
unader og var vyrdelege aa sjaa til. Men ei gjekk
ver deim alle. Helge spurde henne kva ho het.
lo kalla seg Sigrun, og sagde at ho var dotter til
ong Hogne. Helge mælte: „Fare de heim med oss
g vere vælkomne!“ Daa sagde kongsdotteri: „Anna
ev me aa gjera enn aa drikka med deg.“ — „Kva
r daa det, kongsdotter?“ spurde Helge. Ho svara:
Kong Hogne hev lova meg burt til kong Hoddbrodd,
on aat kong Granmar, men eg hev lova at heller
ifter eg meg med ein kraakunge enn med honom.
len like væl kjem dette til aa ganga fram, utan so
u meinkar honom og fer imot honom med ein her,
g fører meg burt. For ingen konge vilde eg heller
va saman med enn med deg.“ — „Ver fjaag, kongs-
otter!“ sagde han, „fyrr skal eg og Hoddbrodd røyna
tyrken vaar, fyrr du skal verta gift med honom. Me
kal fyrst røyna kven som vinn av oss, og her skal
g leggja livet til.“ Etter dette sende Helge menner
kring med gaavor til aa stemna saman folk, og heile
ıeren skulde møtast paa Raudbergi. Der bida Helge
il dess ein stor flokk kom til honom or Hedinsøy.

lið ór Nǫrvasundum með fǫgrum skipum ok stórum Helgi konungr kallar til sín skipstjórnarmann sinn, er Leifr hét, ok spurði, ef hann hefði talit lið þeira; en hann svarar: „Eigi er hœgt at telja, herra. Skip þau, er komin eru ór Nǫrvasundum, eru á tólf þúsundir manna, ok er þó hálfu fleira annat.“ Þá mælti Helgi konungr, at þeir skyldu snúa á þann fjǫrð, er heitir Varinsfjǫrðr, ok svá gerðu þeir. Nú gerði at þeim storm mikinn ok svá stóran sjó, at því var líkast at heyra, er bylgjur gnúðu á borðunum, sem þá er bjǫrgum lysti saman. Helgi bað þá ekki óttast ok eigi svipta seglunum, heldr setja hvert hæra en áðr; þá var við sjálft, at yfir mundi ganga, áðr þeir kœmi at landi. Þá kom þar Sigrún, dóttir Hǫgna konungs, af landi ofan með miklu liði ok snýr þeim í góða hǫfn, er heitir at Gnípalundi. Þessi tíðendi sá landsmenn, ok kom af landi ofan bróðir Hoddbrodds konungs, er þar réð fyrir, er heitir at Svarinshaugi; hann kallar á þá ok spyrr, hverr stýrði hinu mikla liði. Sinfjǫtli stendr upp ok hefir hjálm á hǫfði skygðan sem gler ok brynju hvíta sem snjó, spjót í hendi með ágætligu merki ok gullrendan skjǫld fyrir sér; sá kunni at mæla við konunga: „Seg svá, at þu hefir gefit svínum ok hundum ok þú finnr konu þína, at hér eru komnir Vǫlsungar, ok man hér hittast í liðinu Helgi konungr, ef Hoddbroddr vill finna hann, ok er þat hans gaman at berjast með frama, meðan þú kyssir ambáttir við eld.“ Granmarr svarar: „Eigi mantu kunna mart virðuligt mæla ok forn minni at segja, er þú lýgr á hǫfðingja; mun hitt sannara, at þú munt lengi hafa fœzt á mǫrkum úti við vargamat ok drepit brœðr þína, ok er kynligt, er þú þorir at koma í her með góðum mǫnnum, er mart kalt hræ hefir sogit til blóðs.“ Sinfjǫtli svarar: „Eigi muntu gløgt muna nú, er þú vart vǫlvan í Varinsey ok kvazt vilja mann eiga ok kaust mik til þess embættis at vera þinn maðr; en síðan vartu valkyrja í Ásgarði, ok

Like eins kom det mykje folk or Norvasund, med fagre og store skip. Kong Helge kalla til seg skipshovdingen sin, som het Leiv, og spurde um han hadde talt folket deira. Men han svarar: „Inkje er det høgt aa telja, herre! Paa dei skipi som kom or Norvasund er der tolv tusund mann, og me hev daa vel ei gong til so mykje med anna folk.“ Daa sagde Helge at dei skulde snu inn i den fjorden som heiter Varinsfjord. Og so gjorde dei. No gjordest det paa ein kaldleg storm for deim, og so stor sjø at det var likast aa høyra til, naar bylgjorne braka mot baatsidorne, som bergi skulde støyta saman. Helge bad deim inkje ottast og inkje svifta inn segli, men heller setja kvart einaste eitt høgre enn fyrr. Daa var det nære paa at stormen skulde ha vunne yver deim fyrr dei kom til lands. Men no kjem Sigrun Hognesdotter ovan av landet med ein stor her, og fær deim inn i ei god hamn, som heiter Gnipalund.

Desse hendingarne saag landsfolket, og ovan av landet kom bror til kong Hoddbrodd, ein som raadde der yver den staden som heiter Svarinshaug. Han ropar paa deim og spyr kven som styrer den store heren. Sinfjotle stend upp og hev hjelm paa hovudet, glitrande som glas, og ei brynja kvit som snjo, spjot i handi med det aagjetne merket sitt, og gullranda skjold framfyre seg. Den mannen kunde tala med kongar: „Seg so, naar du hev gjeve griserne og hundarne og finn kona di, at her er Volsungarne komne, og at kong Helge er aa hitta her i heren, um Hoddbrodd vil finna honom. Og det er hans gaman aa slaast med æra, medan du kysser trælkvendi ved elden.“ Granmar*) svarar: „Inkje maa du hava mykje sømelegt aa segja eller forne minne aa tala um, sidan du lyg paa hovdingar. Det er nok sannare, at du lenge hev født deg ute i skogarne med vargemat, og drepe brøderne dine. Og det er mykje

*) Det er visst eit mistak, at bror til Hoddbrodd her er kalla Granmar. I Edda-kvædi heiter han Gudmund.

var við sjálft; at allir mundi berjast fyrir þínar sa ok ek gat við þér níu varga á Láganesi, ok vaı faðir allra." Granmarr svarar: „Mart kantu lj ek hygg, at engis faðir mættir þú vera, síðan vart geldr af dœtrum jǫtunsins á Þrasnesi, ok stjúpson Siggeirs konungs ok látt á mǫrkum úti vǫrgum, ok kómu þér ǫll úhǫpp senn at hendi, drapt brœðr þína ok gerðir þik at illu kunn Sinfjǫtli svarar: „Hvárt mantu þat, er þú vart m með hestinum Grana, ok reið ek þér á skei Brávelli; síðan vartu geitasveinn Gǫlnis jǫtu Granmarr segir: „Fyrri vilda ek seðja fugla á l þínu, en deila við þik lengr." Þá mælti Helgi ungr: „Betra væri ykkr og meira snjallræð berjast, en mæla slíkt, er skǫmm er at heyra, ekki eru Granmars synir vinir mínir, en þó eru harðir menn." Granmarr ríðr nú í brott ok fundar við Hoddbrodd konung, þár sem heita Sólł hestar þeira heita Sveipuðr ok Sveggjuðr; mœttust í borgarhliði ok segja honum hersǫgu. H broddr konungr var í brynju ok hafði hjálm á h hann spyrr, hverir þar væri: „eða hví eru þér reiðuligir?" Granmarr segir: „Hér eru koı Vǫlsungar ok hafa tólf þúsundir manna við lanc sjau þúsundir við ey þá, er Sok heitir, en þar heitir fyrir Grindum er þó mestr fjǫldi, ok hyg nú, at Helgi muni nú berjast vilja." Konungr s „Gerum þá boð um allt várt ríki ok sœkjum í þeim; siti sá engi heima, er berjast vill; sendum Hrings sonum ok Hǫgna konungi ok Álfi hi gamla, þeir eru bardagamenn miklir." Fundust þar, er heitir Frekasteinn, ok tókst þar hǫrð orr Helgi gengr framm í gegnum fylkingar; þar mikit mannfall. Þá sá þeir skjaldmeyja flokk mil svá sem í loga sæi, þar var Sigrún konungsd Helgi konungr sótti í mót Hoddbroddi konung fellir hann undir merkjum. Þa mælti Sigrún: þǫkk fyrir þetta þrekvirki! skipt man nú lǫndum

ıt du tor koma i her saman med godtfolk, du som ıev soge so mangt eit kaldt lik til blods." Sinfjotle svarar: „Inkje minnest du no gløgt, daa du var volva paa Varinsøy, og sagde at du vilde gifta deg, og valde meg til aa vera mannen din. Sidan vart du valkyrja i Aasgard, og det var nære paa at alle der skulde ha roke i hop og slegest for di skuld. Men eg avla ni vargar med deg paa Laageneset, og eg var far til deim alle." Granmar svarar: „Mykje kann du ljuga. Eg tenkjer du kunde inkje verta far til nokon, sidan du vart gjeld av døtterne til jotunen paa Trasnes. Du er styvson hans kong Siggeir, og laag ute i skogen med vargarne, og alt vondt kom yver deg med ei gong. Du drap brøderne dine og gjorde deg ille kjend." Sinfjotle svarar: „Minnest du det, at du var merr hjaa hesten Grane, og at eg reid deg i eit skeid paa Braavoll. Sidan vart du geitesvein hjaa Golne jotun." Granmar svarar: „Fyrr vil eg metta fuglarne paa liket ditt enn trætta med deg lenger." Daa mælte kong Helge: „Betre være det for dykk aa slaast, og meir mannslegt enn aa segja slikt som det er ei skomm aa høyra. Inkje er Granmars søner venerne mine, men dei er daa harde karar."

Granmar rid no burt, og møter kong Hoddbrodd paa Solfjell. Hestarne deira heiter Sveipud og Sveggjud. Dei møtest i borgeledet, og Granmar segjer honom hertidend. Kong Hoddbrodd var i brynja og hadde hjelm paa hovudet. Han spyr kven det er som er komne. „Eller kvi er de so vreide?" Granmar svarar: „Volsungarne er komne her og hev tolv tusund mann med land, og sju tusund attmed øyi Sok, men endaa er største fjølden med Grindarne. Og eg tenkjer at Helge vil slaast no." Kongen segjer: „Lat oss daa gjera bod yver heile riket og søkja imot deim. Og ingen mann sitje heime, som slaast vil! Lat oss og senda bod til Rings-sønerne og kong Hogne og Alv den gamle; dei er glupe stridsmenner."

mér þetta mikill tímadagr, ok muntu fá af þessu v
ok ágæti, er þú hefir svá ríkan konung feldan." I
ríki tók Helgi konungr ok dvaldist þar lengi og fé
Sigrúnar ok gerðist frægr konungr ok ágætr, ok
hann hér ekki síðan við þessa sǫgu.

10.

Vǫlsungar fara nú heim ok hafa enn mikit au
sitt ágæti. Sinfjǫtli leggst nú í hernað af nýju; ha
sér eina fagra konu ok girnist mjǫk at fá henr
þeirar konu bað ok bróðir Borghildar, er átti S
mundr konungr. Þeir þreyta þetta mál með orru
ok fellir Sinfjǫtli þenna konung; hann herjar
víða ok á margar orrostur ok hefir ávalt sigr, ge
hann manna frægstr ok ágætastr ok kemr heim
haustit með mǫrgum skipum ok miklu fé. Ha
segir feðr sínum tíðendin, en hann segir dróttnin
hon biðr Sinfjǫtla fara brott ór ríkinu ok læzt
vilja sjá hann. Sigmundr kvezt eigi láta hann í br
fara ok býðr at bœta henni með gulli ok miklu
þótt han hefði øngan fyrri bœtt mann, kvað e
frama at sakast við konur. Hon má nú þessu
á leið koma; hon mælti: „Þér skuluð ráda, he
þat samir." Hon gerir nú erfi bróður síns með 1
konungs, býr nú þessa veizlu með hinum bezt
fǫngum ok baud þangat mǫrgu stórmenni. Borgh
bar mǫnnum drykk; hon kemr fyrir Sinfjǫtla r
miklu horni; hon mælti: „Drekk nú, stjúpso
Hann tók við ok sá í hornit ok mælti: „Gjǫróttr
drykkrinn." Sigmundr mælti: „Fá mér þá!" h

So møttest dei ein stad som heiter Frekastein, og der vart det eit hardt slag. Helge gjekk fram igjenom fylkingarne, og der vart stort mannfall. Daa saag dei ein stor flokk med skjoldmøyar, og dei tottest koma i loge. Der var Sigrun kongsdotter. Kong Helge søkte imot kong Hoddbrodd og fellde honom under merket. Daa mælte Sigrun: „Hav tak for dette storverket! No vert det skifte for landi. For meg er dette ein stor lukkedag, og du fær heider og æra, som hev fellt so megtug ein konge.“ Det riket tok kong Helge, og dvalde der lenge og fekk Sigrun, og vart ein fræg og namngjeten konge. Men her etter kjem han inkje denne soga ved.

10.

Volsungarne fer no heim, og hev auka gjetordet sitt endaa meir. Men Sinfjotle legg ut i hernad paa nytt. Han ser eit fagert kvende, og girer mykje etter aa faa henne. Men ho hadde ein friar til, ein bror aat Borghild som kong Sigmund var gift med. Dei gjer daa av denne saki med slagsmaal, og Sinfjotle feller den andre kongen. Han herjar no vida, og held mange slag og fær alltid siger. Han vert oveleg fræg og namngjeten, og kjem heim um hausten med mange skip og mykje gods. Han segjer far sin korleis det hadde bore til, og *han* segjer det til dronningi. Ho bed Sinfjotle fara burt or riket, og læt um at ho inkje vil sjaa honom. Sigmund segjer at han vil inkje lata honom fara burt, og byd henne gull og mykje gods i bot, endaa han aldri hadde bøtt for nokon mann fyrr. Men det er inkje gagn i aa trætta med kvende, segjer han. Ho kann no ingen veg koma med dette, og so segjer ho: „De skal raada, herre! Det samer seg best.“

Ho gjorde no erveøl etter bror sin, og kongen samtykte det. Ho laga til veitsla med fullt upp av alle slag, og baud mykje storfolk dit. Borghild bar drykk for mennerne. Ho kom til Sinfjotle med eit

drakk af; dróttningin mælti: „Hví skulu aðrir menn drekka fyrir þik ǫl?“ Hon kom í annat sinn með hornit: „Drekk nú!“ ok frýði honum med mǫrgum orðum; hann tekr við horninu ok mælti: „Flærðr er drykkrinn.“ Sigmundr mælti: „Fá mér þá!“ Hit þriðja sinn kom hon ok bað hann drekka af, ef hann hefði hug Vǫlsunga. Sinfjǫtli tók við horninu ok mælti: „Eitr er í drykknum!“ Sigmundr svarar: „Lát grǫn sía, sonr!“ sagði hann; þá var konungr drukkinn mjǫk, ok því sagði hann svá. Sinfjǫtli drekkr ok fellr þegar niðr. Sigmundr ríss upp, ok gékk harmr sinn nær bana, ok tók líkit í fang sér ok ferr til skógar ok kom loks at einum firði; þar sá hann mann á einum báti litlum; sá maðr spyrr, ef hann vildi þiggja at honum far yfir fjǫrðinn; hann játtar því; skipit var svá lítit, at þat bar þá eigi, ok var líkit fyrst flutt, en Sigmundr gékk með firðinum. Ok því næst hvarf Sigmundi skipit ok svá maðrinn; ok eptir þat snýr Sigmundr heim, rekr nú í brott dróttningina ok litlu síðar dó hon. Sigmundr konungr ræðr nú enn ríki sínu ok þikkir verit hafa hinn mesti kappi ok konungr í fornum sið.

11.

Eylimi hefir konungr heitit, ríkr og ágætr; dóttir hans hét Hjǫrdís, allra kvenna vænst ok vitrust; ok þat spyrr Sigmundr konungr, at hon var við hans œði, eða engi ella. Sigmundr sœkir heim Eylima konung; hann gerir veizlu í mót honum mikla, ef hann hefði eigi herferð þangat; fara nú boð þeira í milli, at með vinsemd var nú farit, en eigi með herskap; veizla þessi var ger með hinum beztum

stort horn og sagde: „Drikk no, styvson!“ Han tok imot, og saag i hornet og mælte: „Gyrmutt er drykken.“ „Gjev hit til meg daa!“ sagde Sigmund. Og han drakk ut. Daa sagde dronningi: “Kvi skal andre folk drikka øl for deg?“ Ho kom med hornet andre gong: „Drikk no!“ Og ho sneidde honom med mange ord. Han tok imot hornet og mælte: „Falsk er drykken.“ „Gjev meg det daa!“ sagde Sigmund. Tridje venda kom ho og bad honom drikka ut, um han hadde Volsunge-mod. Sinfjotle tok imot hornet og mælte: „Der er eiter i drykken.“ Sigmund svarar: „Lat skjegget sila det, son!“ Daa var kongen mykje drukken, difor tala han so. Sinfjotle drakk, og datt styms ned.

Sigmund reis upp, og sorgi gjekk so inn paa honom at det nær hadde vorte hans bane. Han tok liket i fanget sitt og for til skogs, og kom sistpaa til ein fjord. Der saag han ein mann i ein liten baat. Mannen spurde um han vilde hava far yver fjorden. Han sagde ja. Farkosten var so liten at han bar deim inkje alle. Liket vart daa fyrst flutt yver, og Sigmund gjekk langs med fjorden. Daa kvarv baade baaten og mannen med eitt burt for Sigmund.

Etter dette for Sigmund heim att og rak burt dronningi, og litt seinare døydde ho. Kong Sigmund raadde no yver riket sitt som fyrr, og han tykkjest ha vore den største kjempa og kongen i den heidne tidi.

11.

Øylime hev ein konge heitt, megtug og namngjeten. Dotter hans het Hjørdis, den venaste og vislegaste av alle kvende. Det fær kong Sigmund spurt, at ho maa vera etter hans hug, ho eller ingi. Han tek paa vegen heim til kong Øylime, og *han* tenkjer aa gjera eit gjestebod imot honom, um so er at han inkje kjem der i herferd. Det gjeng no bod deim imillom, at Sigmund fer med venskap denne

fǫngum ok með miklu fjǫlmenni. Sigmundi konungi var hvarvetna sett torg ok annarr farargreiði; koma nú til veizlu, ok skipa báðir konungar eina hǫll. Þar var ok kominn Lyngi konungr, son Hundings konungs, ok vill hann ok mægjast við Eylima konung; hann þikkist sjá, at þeir munu eigi hafa eitt erendi, þikkist ok vita, at úfriðar mun af þeim ván, er eigi fær. Nú mælti konungr við dóttur sína: „Þú ert vitr kona, en ek hefi þat mælt, at þú skalt þér mann kjósa; kjós nú um tvá konunga, ok er þat mitt ráð hér um, sem þitt er.“ Hon svarar: „Vant sýnist mér þetta mál, en þó kýs ek þann konung, er frægstr er, en þat er Sigmundr konungr, þótt hann sé mjǫk aldri orpinn“; ok var hon honum gefin, en Lyngi konungr fór í brott. Sigmundr kvángaðist ok fékk Hjǫrdísar; var þar annan dag ǫðrum betr veitt eða með meira kappi. Eptir þat fór Sigmundr konungr heim í Húnaland, og Eylimi konungr mágr hans við honum, ok gætir nú ríkis síns. En Lyngi konungr ok brœðr hans safna nú her at sér ok fara nú á hendr Sigmundi konungi, þvíat þeir hǫfðu jafnan minna hlut ór málum, þótt þetta biti nú fyrir; vilja þeir nú fyrirkoma kappi Vǫlsunga; koma nú í Húnaland ok senda Sigmundi konungi orð ok vilja eigi stelast á hann, en þikkjast vita, at hann mun eigi flýja. Sigmundr konungr kvezt koma mundu til orrostu; hann dró saman her, en Hjǫrdísi var ekit til skógar við eina ambátt, ok mikit fé fór með þeim; hon var þar, meðan þeir bǫrðust. Víkingar hljópu frá skipum við úvígjan her. Sigmundr konungr ok Eylimi settu upp merki sín, ok var þá blásit í lúðra. Sigmundr konungr lætr nú við kveða sitt horn, er faðir hans hafði átt, ok eggjar sína menn; hafði Sigmundr lið miklu minna; tekst þar nú hǫrð orrosta, ok þótt Sigmundr væri gamall, þá barðist hann nú hart ok var jafnan fremstr sinna manna; hélzt hvárki við honom skjǫldr né brynja, ok gékk hann jafnan í gegnum lið úvina sinna á þeim degi, ok engi

gi og inkje med ufred. Øylime lagar daa til tebods med det beste tilfang, og bed mykje Det vert halde kaupstemna for kong Sigmund stader, og gjeve honom onnor hjelp paa ferdi. kjem no til veitsla, og baae kongarne sit i ei hall. Der er kong LYNGVE òg komen, son til kong ding, og han vil òg maagast med kong Øylime. me skynar at dei kann inkje raka same ærend , og han tykkjest vita at det vert ufred aa venta en som fær nei. Daa segjer kongen til dotter „Du er ei vitug gjenta, og eg hev sagt det, at kal velja deg ein mann sjølv. Vèl no millom vo kongarne, og det er min vilje i denne saki, er din.“ Ho svarar: „Vandt synest meg dette et; men eg vèl den kongen som er den frægaste, et er kong Sigmund, endaa han er høgt upp i komen.“ Og ho vart gjevi honom, men kong gve for burt. Sigmund gifte seg og fekk Hjørdis, jestebodet vart betre og raustare den eine dagen den andre. Etter dette for kong Sigmund heim maland, og kong Øylime verfar hans med honom. an vakta no riket sitt.

Men kong Lyngve og brøderne hans samlar seg ner og fer imot kong Sigmund. Dei hadde jamt e det stuttaste straaet, men dette vart for mykje. vil dei døyva storlætet aat Volsungarne. Dei til Hunaland, og sender bod aat kong Sigmund 'il inkje stela seg paa honom, men tykkjest vita an inkje vil fly. Kong Sigmund segjer at han koma til slaget. Men Hjørdis vart køyrd til s, saman med eit trælkvende, og mykje gods deim. Der var ho medan dei slost.

Vikingarne styrmde fraa skipi med ein uhorveleg Kong Sigmund og Øylime sette upp merki sine, et vaart daa blaase i lurar. Kong Sigmund let itt horn laata med, det som far hans hadde aatt, an eggja mennerne sine. Han hadde mykje re folk enn Lyngve. Det tok no til med eit

mátti sjá, hversu fara mundi þeira í millum; mart spjót var þar á lopti ok ǫrvar; en svá hlífðu honum hans spádísir, at hann varð ekki sárr, ok engi kunni tǫl, hversu margr maðr féll fyrir honum; hann hafði báðar hendr blóðgar til axlar; ok er orrostan hafði staðit um hríð, þá kom maðr í bardagann með síðan hǫtt ok heklu blá; hann hafði eitt auga ok geir í hendi; þessi maðr kom á mót Sigmundi konungi ok brá upp geirinum fyrir honum; ok er Sigmundr konungr hjó fast, kom sverðit í geirinn ok brast í sundr í tvá hluti; síðan sneri mannfallinu, ok váru Sigmundi konungi horfin heill, ok féll mjok liðit fyrir honum. Konungrinn hlífði sér ekki ok eggjar mjǫk liðit. Nú er sem mælt, at eigi má við margnum; í þessi orrostu féll Sigmundr konungr ok Eylimi konungr mágr hans í ǫndverðri fylkingu ok mestr hluti liðs hans.

12.

Lyngi konungr sœkir nú til konungsbœjarins ok ætlar at taka þar konungsdóttur, en þat brást honum; fékk hann þar hvárki konu né fé; hann ferr nú yfir landit ok skipar þar sínum mǫnnum ríki; þikkist nú hafa drepit alla ætt Vǫlsunga ok ætlar þá eigi munu þurfa at óttast héðan frá. Hjǫrdís gékk í valinn eptir orrostuna um nóttina ok kom at þar, sem Sigmundr konungr lá, ok spyrr, ef hann væri grœðandi; en hann svarar; „Margr lifnar ór litlum vánum, en horfin eru mér heill, svá at ek vil eigi láta grœða mik; vill Óðinn ekki, at vér bregðum sverði, síðan er nú brotnaði; hefi ek haft orrostur meðan honum líkaði.“ Hon mælti: „Enkis þœtti

hardt slag, og endaa Sigmund var gamall, so slost han manneleg, og var jamnan den fremste av mennerne sine. Korkje skjold eller brynja heldt imot honom, og han gjekk ofte gjenom heren aat uvenerne sine den dagen. Ingen kunde sjaa korleis det vilde enda millom deim. Mange spjot og piler flaug i lufti der, men spaadiserne hans livde honom so at han inkje vart saar. Og ingen kunde tal paa kor mange det fall for honom. Han hadde baae henderne blodutte til akslerne.

Og daa slaget hadde stade ei rid, daa kom det ein mann inn i bardagen, med sid hatt og blaa kaapa. Han var einøygd og hadde spjot i handi. Denne mannen kom imot kong Sigmund og lyfte spjotet mod honom. Og daa kong Sigmund hogg til, tok sverdet i spjotet og brast i sund i tvo luter. Sidan snudde mannfallet seg. Lukka hadde vendt seg fraa kong Sigmund, og det fall mykje av folket hans. Men kongen livde seg inkje, og eggja mennerne sine mykje. No gjekk det som ordet segjer, at for yvermagti fær alle mann vika. I dette slaget fall kong Sigmund, og kong Øylime verfar hans, fremst i fylkingi, og meste luten av folket hans.

12.

Kong Lyngve søkjer no til kongsgarden, og etlar aa taka kongsdotteri. Men det glepp for honom. Der fær han korkje kona eller gods. Han fer no yver landet og skifter riket ut til mennerne sine. Og no tykkjest han ha drepe heile Volsunge-ætti, so han trur inkje han skal turva ottast deim meir.

Hjørdis gjeng til valen notti etter slaget, og kjem der til som kong Sigmund ligg, og spỳr um han kunde grødast. Men han svarar: „Mange livnar or liti von, men mi lukka hev kvorve, so eg vil inkje lata meg grøda. Odin vil inkje at eg skal svinga sverdet lenger, sidan det no brotna. Eg hev gjenge i slag so lenge han lika det.“ Ho mælte: „Inkje

mér ávant, ef þú yrðir grœddr ok hefndir feðı míns." Konungr segir: „Qðrum er þat ætlat; þı ferr með sveinbarn, ok fœð þat vel ok vandliga, ol mun sá sveinn ágætr ok fremstr af várri ætt; varð veit ok vel sverðsbrotin, þar af má gera gott sverð er heita mun Gramr ok sonr okkarr mun bera ol þar mqrg stórverk með vinna, þau er aldri mun fyrnast, ok hans nafn mun uppi, meðan verqld stendr. Uni nú við þat, en mik mœða sár, ok e mun nú vitja frænda várra frammgenginna." Hjqrdí sitr nú yfir honum, unz hann deyr, ok þá lýsir degi. Hon sér, at mqrg skip eru komin við land hon mælti til ambáttarinnar: „Vit skulum skipt klæðum, ok skaltu nefnast nafni mínu, ok seg konungsdóttir"; ok þær gera svá. Víkingar geta líta mikit mannfall ok sá, hvar konurnar fóru skógar, skilja, at stórtíðendum man gegna, ok hlaup af skipum; en fyrir þessu liði réð Álfr, son Hjálprel konungs af Danmqrk; hann hafði farit fyrir lan framm með her sínum; koma nú í valinn, þar s þeir mikit mannfall. Konungrinn biðr nú at leita konunum, ok svá gerðu þeir; hann spyrr, hverj þær væri, en þat skiptir eigi at líkendum til; ambát in hefir svqr fyrir þeim ok segir fall Sigmund konungs ok Eylima konungs ok margs annars stó mennis ok svá, hverir gert hafa. Konungr spurð hvárt þær vissi, hvar fé konungs væri fólgit; ambát in svarar: „Meiri ván, at vér vitim", ok vísar fjárins; ok finna þeir auð mikinn, svá at eigi þótti menn sét hafa jafnmikit saman koma í einn stáð e fleiri gersimar; bera til skipa Álfs konungs. Hjqrd fylgdi honum ok svá ambáttin. Hann ferr nú he í ríki sitt, en lætr, at þar sé fallnir þeir konung er frægstir váru. Konungr sezt við stjórn, en þ sátu í fyrirrúmi á skipinu; hann á tal við þær leggr virðing á rœður þeira. Konungr kom heim ríki sitt víð miklu fé; Álfr var manna gerviliga Ok er þau hafa skamma stund heima verit, sp

›ttest vanta meg um du vart grødd og fekk hemna ır min.“ Kongen segjer: „Ein annan er det etla. ›u gjeng med gutebarn; fød det upp væl og vyrkleg, g den sveinen skal verta aagjeten og den fremste v vaar ætt. Tak og væl vare paa sverdsbroti. Av eim skal dei gjera eit godt sverd, som skal heita ›ram, og sonen vaar skal bera det og vinna mange torverk med det, dei som aldri skal eldast, og namnet ans skal vera uppe so lenge verdi stend. Trøyst eg no med det, du. Men meg møder saari, og eg kal no vitja dei avlidne frendarne vaare.“ Hjørdis it no yver honom til han døyr, og daa lyser det v dag. Ho ser at der er komne mange skip til ınds, og ho segjer til trælgjenta: „No skal me tvo kifta klæde, og du skal kalla deg med mitt namn g segja at du er kongsdotter.“ Og dei gjer so.

Vikingarne fær sjaa det store mannfallet, og dei er kvendi som fer til skogs, og skynar at her maa tortidender ha gjenge fyre seg, og dei spring av kipi. For denne heren raadde Alv, son til Hjalprek, ongen av Danmark. Han hadde siglt fram-med landet ıed heren sin. Dei kjem no til valen og ser det tore mannfallet. Kongen bed deim leita upp kvendi. ›g so gjer dei. Han spýr kven dei er. Men det jeng inkje som ventande var. Gjenta svarar for eim, og segjer at kong Sigmund og kong Øylime g mykje anna storfolk hev falle, og like eins kven et er som hev valde det. Kongen spýr um dei veit var godset aat kongen er gøymt. Gjenta svarar: Det er meire von at me kunde vita det.“ Og ho isar godset. Og dei finn ein rikdom so stor, at ›lk tottest aldri ha sétt so mykje sanka saman paa in stad, eller fleire eigneluter. Dei ber det til skipi ans kong Alv. Hjørdis fylgjer honom, og gjenta ke eins. Han stemner no heim til riket sitt, og læt n at der var dei fallne dei frægaste av alle kongar. ongen set seg no ved styret. Men kvendi sit i ımromet paa skipet. Han talar med deim og agtar

dróttningin Álf son sinn: „Hví hefir hin fegri kona færi hringa eða verra búnað? og virðist mér, at sú muni œðri, er þér hafið minna yfir látit.“ Hann svarar: „Grunat hefir mik þat, at eigi sé ambáttarmót á henni, ok þá er vér fundumst, þá tókst henni vel at fagna tignum mǫnnum, ok hér til skal gera eina raun.“ Þat er nú eitt sinn við drykkju, at konungr sezt á tal við þær ok mælti: „Hvat hafi þér at marki um dœgrfar, þá er nótt eldir, ef þér sjáið eigi himintungl?“ Hon svarar: „Þat mark hǫfum vér hér til, at ek var því vǫn í œsku at drekka mjǫk í óttu, ok er ek lét af því, vǫknuðu vér eptir því síðan, ok er þat mitt mark.“ Konungr brosti at ok mælti: „Illa var konungsdóttir vǫnd.“ Hann hittir þá Hjǫrdísi ok spyrr hana slíks hins sama; hon svarar honum: „Faðir minn gaf mér eitt gull lítit við náttúru þá, at kólnar í óttu á fingri mér, þat er mitt mark hér um.“ Konungr svarar: „Gnótt var þar gulls, er ambáttir báru, ok munu þér œrit lengi leynzt hafa fyrir mér, ok svá munda ek til þín gert hafa, sem vit værim eins konungs bǫrn bæði, þóttu hefðir þetta sagt, ok enn skal gera verðleikum betr við þik, þvíat þú skalt vera mín kona, ok skal ek gjalda mund við þér, þá er þú hefir barn getit.“ Hon svarar ok segir allt hit sanna um sitt ráð; er hon þar nú í miklum sóma ok þikkir hin virðuligasta kona.

13.

Þat er nú sagt, at Hjǫrdís fœðir sveinbarn, ok er sveinninn fœrðr Hjálpreki konungi. Konungrinn varð glaðr við, er hann sá þau hin hvǫssu augu, er han bar í hǫfði, ok sagði hann ǿngum mundu líkan verða eða samjafnan, ok var hann vatni ausinn með Sigurðar nafni; frá honum segja allir eitt, at um

æl paa rødorne deira. Kongen kjem heim til riket itt med mykje gods. Alv var ein framifraa dugleg ıann. Og daa dei hev vore heime ei liti stund, pỳr dronningi Alv son sin: „Kvi hev den fagraste ona fæst ringar og verst bunad? Eg tenkjer ho er en gjævaste, som de hev laate minst um.“ Han varar: „Det hev svive fyre meg og, at der inkje r trælkvende-haatt med henne. Daa me møttest, isste ho væl aa fagna storfolk. Men no skal me røyna ut dette.“ Det er no ei gong i drykkjestova at kongen set seg og talar med kvendi og segjer: „Kva hev de til mark paa timeskilet, naar det elder fyre dag, og de inkje ser maanen eller stjernorne?“ Ho svarar: „Det mark hev eg, at eg i min ungdom var van med aa drikka tidleg i otta, og daa eg heldt upp med det, vakna eg etter det sidan. Det er mitt mark.“ Kongen smiler og segjer: „Ille var kongsdotteri van.“ Han finn no Hjørdis og spỳr henne det same. Ho svarar honom: „Far min gav meg ein liten gullring som er so laga, at han kolnar paa fingen min i otta. Det er mitt mark.“ Kongen svarar: „Nøgdi var der av gull, der trælkvende bar det. Og lenge nok hev du løynt deg for meg. Eg skulde ha fare so aat med deg, som me baae hadde vore born til *ein* konge, um du hadde sagt dette. Og endaa skal eg vera betre med deg enn du vøre verd; for du skal vera kona mi, og eg skal gjeva deg brudeskatt fyrst du hev født barnet ditt.“ Ho svarar og segjer honom heile sanningi um tilstandet sitt. Ho er no der i stor æra og tykkjest vera den vyrdelegaste kona.

13.

Det er no sagt at Hjørdis fødde eit gutebarn, og at sveinen vart førd til kong Hjalprek. Kongen vart glad daa han saag dei kvasse augo han bar i hovudet, og sagde at ingen kom til aa verta hans like eller amning. Han vart aust med vatn og fekk namnet SIGURD. Um honom segjer alle eitt, at i aatferd og

atferð ók vǫxt var engi hans maki. Hann var þ fœddr með Hjálpreki konungi af mikilli ást; ok er nęfndir eru allir hinir ágæztu menn ok konunga í fornum sǫgum, þá skal Sigurðr fyrir ganga u afl ok atgervi, kapp ok hreysti, er hann hefir ha um hvern mann framm annarra í norðrálfu heimsins Sigurðr óx þar upp med Hjálpreki, ok unni hver barn hònum; hann fastnaði Álfi konungi Hjǫrdísi ok mælti henni mund. Reginn hét fóstri Sigurðar ok var Hreiðmars son; hann kendi honum íþróttir, tafl ok rúnar ok tungur margar at mæla, sem þá var títt konungasonum, ok marga hluti aðra. Eitt sinn spurði Reginn Sigurð, er þeir váru báðir saman, ef hann vissi, hversu mikit fé faðir hans hefði átt, eða hverir þat varðveittu. Sigurðr svarar ok segir, at konungar varðveittu. Reginn mælti: „Trúir þú þeim allvel?" Sigurðr svarar: „Þat samir, at þeir varðveiti þar til, er oss haldkvæmist, þvíat þeir kunnu betr at gæta en ek." Annat sinn kemr Reginn at máli við Sigurð ok mælti: „Kynligt er þat, er þú vilt vera hestasveinn konunga eða fara sem hlaupärar." Sigurðr svarar: „Eigi er þat, þvíat vér ráðum ǫllu með þeim, er oss ok heimult þat, er vér viljum hafa." Reginn mælti: „Bið hann gefa þér einn hest!" Sigurðr svarar: „Þegar mun þat, er ek vil." Sigurðr hittir nú konunga; þá mælti konungr við Sigurð: „Hvat viltu af oss þiggja?" Sigurðr svarar: „Einn hest viljum vér þiggja oss til skemtanar." Konungrinn mælti: „Kjós þér sjálfr hest ok slíkt, er þú vill hafa af várri eigu." Annan dag eptir fór Sigurðr til skógar ok mœtir einum gǫmlum manni með síðu skeggi; sá var honum úkunnigr; hann spyrr hvert Sigurðr skyldi fara. Hann svarar: „Hest skyldum vér kjósa; ráð um með oss!" Hann mælti „Fǫrum ok rekum til árinnar, er Busiltjǫrn heitir. Þeir reka hrossin út á djúp árinnar, ok leggjast á landi, nema einn hestr, hann tók Sigurðr; hann var grár at lit ok ungr at aldri, mikill vexti ok vænn

vokster var ingen hans make. Han vart uppfødd der hjaa kong Hjalprek i stor kjærleike. Og naar dei vert nemnde alle dei aagjetnaste menner og kongar i fornsogorne, daa skal Sigurd ganga fyrst i styrke og dugleik, mod og manndom, som han hev havt framum alle andre i den nørdre heimsholva. Sigurd voks upp der hjaa Hjalprek, og kvart barn unnte honom væl. Hjalprek feste Hjørdis til kong Alv, og sagde kor stor brudeskatt ho skulde hava.

Regin het fosterfar til Sigurd, og var son aat Reidmar. Han lærde honom idtrótter, tavl og runer, og mange tungemaal, som vanlegt var med kongssøner i den tidi, og mange andre ting. Ei gong dei var saman baae, spurde Regin Sigurd um han visste kor mykje gods far hans hadde aatt, og kven det var som gøymde det. Sigurd svara og sagde at kongarne tok vare paa det. Regin mælte: „Trur du deim fullvæl?“ Sigurd svara: „Det samer seg at dei varveitslar godset til eg kann hava gagn av det, for dei veit betre aa sjaa til det enn eg.“

Ei onnor gong kjem Regin til tals med Sigurd og segjer: „Det er undarlegt at du vil vera hestesvein for kongarne og ganga som ein annan laupar.“ Sigurd svarar: „Det er inkje so, for eg raader saman med deim i alle ting, og eg fær det eg vil hava.“ Regin segjer: „Bed honom gjeva deg ein hest!“ Sigurd svarar: „Det fær eg so snøgt eg vil.“ Sigurd finn no kongarne. Daa segjer Hjalprek til Sigurd: „Kva vil du hava av oss?“ Sigurd svarar: „Eg vilde gjerne hava ein hest til aa skjemta meg med.“ Kongen segjer: „Vèl deg sjølv ut ein hest, og elles det du vil hava av eigni vaar.“

Dagen etter gjeng Sigurd til skogs, og møter ein gamall mann med sidt skjegg. Mannen er honom ukjend. Han spýr kvar Sigurd skal av. Han svarar: „Eg skulde velja ut ein hest. Gjev meg eit raad!“ Han segjer: „Lat oss driva hestarne ned til aai Busiltjørn.“ Dei rek hestarne ut paa aa-djupet; men

engi haföi honum á bak komit. Skeggmaðrinn m
„Þessi hestr er kominn frá Sleipni, ok skal h
vandliga upp fœða, því at hann verðr hverjum h
betri“; maðrinn hverfr þá. Sigurðr kallar he
Grana, ok hefir sá hestr beztr verit; Óðinn hafði h
hittan. Enn mælti Reginn til Sigurðar: „Ofliti
eigu þér; þat harmar oss, er þér hlaupið sem þorp
sveinar, en ek veit mikla féván at segja þér, ok
þat meiri ván, at þat sé sómi at sœkja ok virð
ef þú næðir.“ Sigurðr spyrr, hvar væri eða hv
varðveitti. Reginn svarar: „Sá heitir Fáfnir,
hér liggr skamt héðan á brott, þat heitir Gnitahe
ok er þú kemr þar, þá muntu þat mæla: aldri s
meira fé í gulli í einum stað, ok eigi þarftu m
þóttu verðir allra konunga elztr ok frægstr.“ Sig
svarar: „Kann ek kyn þessa orms, þótt vér
ungir, ok hefi ek spurt, at engi þorir at koma á
honum fyrir vaxtar sakir ok ilsku.“ Reginn sv
„Þat er ekki; sá vǫxtr er eptir hætti lyngorma
er gert af miklu meira, en er, ok svá mundi
hafa hinum fyrrum frændum þínum; ok þótt Vǫls
ætt sé at þér, þá mun þú eigi hafa þeira skap
er fyrst eru taldir til alls frama.“ Sigurðr sv
„Vera má, at eigi hǫfum vér mikit af þeira l
eða snild, en eigi berr nauðsyn til at frýja os
vér erum enn lítt af barnsaldri; eða hví eggja
þessa svá mjǫk?“ Reginn svarar: „Saga e
þess, ok mun ek segja þér.“ Sigurðr mælti:
mik heyra!“

ti legg til lands att, so nær som ein fole. Den tek gurd. Han var graa paa liten, og ung av alder, rvaksen og ven. Ingen hadde kome paa ryggen ns. Skjeggmannen segjer: „Denne hesten er komen a Sleipner, og du skal ala honom væl upp, for n vert betre enn andre hestar.“ So kverv mannen t. Sigurd kallar hesten Grane, og det er den beste t som hev vore til. Det var Odin han hadde raaka.

So kjem Regin til Sigurd att og segjer: „Du eig nt for lite gods. Det harmar meg at du skal laupa n ein husmannsgut. Men eg veit um mykje gods, det er meire von at der kunde vera heider og ding aa vinna um du naadde i det.“ Sigurd spyr r det er og kven som gøymer det. Regin svarar: an heiter Faavne, og ligg inkje langt her ifraa, t paa Gnitaheid. Og fyrst du kjem der, daa kann segja at aldri saag du meir gull paa ein stad. inkje tarv du meir, um du so vart den eldste og gaste av alle kongar.“ Sigurd svarar: „Eg veit slags orm dette er, endaa eg er ung, og eg hev rt at ingen tor koma imot honom for storleiken illska hans.“ Regin svarar: „Det er inkje noko. vokster er han paa vis som andre lyngormar, dei hev gjort honom mykje større enn han er; vilde dei gamle frendarne dine ha tott. Og daa det skal vera Volsunge-ætt i deg, so hev du k inkje deira skaplynde, for dei er nemnde fyrst ll slags dugleik.“ Sigurd svarar: „Det kann so ra at eg inkje hev mykje av deira mod og dug-, men inkje er det naudsynt aa sneida meg, eg snaudt komen or barnalderen enno. Men kvi jar du meg so mykje til dette?“ Regin svarar: et er der ei heil soga um, og eg skal segja henne deg.“ Sigurd mæler: „Lat meg høyra!“

14.

„Þat er upphaf sǫgu þessar, at Hreiðmarr hét faðir minn, mikill ok auðigr; son hans hét Fáfnir, en annarr hét Otr, ok var ek hinn þriði, ok var ek minstr fyrir mér um atgervi ok yfirlát; kunna ek af járni gera ok af silfri ok gulli ok hverjum hlut gerða ek nǫkkvat nýtt. Otr bróðir minn hafði aðra iðn ok náttúru; hann var veiðimaðr mikill ok umframm aðra menn ok var í otrs líki um daga ok var jafnan í ánni ok bar upp fiska með munni sér; veiðifǫngin fœrði hann feðr sínum, ok var honum þat mikill styrkr; mjǫk hefir hann otrs líki á sér, kom síð heim ok át blundandi ok einn saman, þvíat hann mátti eigi sjá, at þyrri. Fáfnir var miklu mestr ok grimmastr ok vildi sitt eitt kalla láta alt þat, er var. Einn dvergr heitir Andvari — segir Reginn —; hann var jafnan í forsinum, er Andvarafors heitir, í geddu líki ok fékk sér þar matar, þvíat þar var fjǫldi fiska í þeim forsi. Otr bróðir minn fór jafnan í þenna fors ok bar upp fiska í munni sér ok lagði einn senn á land. Óðinn, Loki, Hœnir fóru leiðar sinnar ok kómu til Andvarafors. Otr hafði þá tekit einn lax ok át blundandi á árbakkanum. Loki tók einn stein ok laust otrinn til bana. Æsir þóttust mjǫk hepnir af veiði sinni ok flógu belg af otrinum. Þat kveld kómu þeir til Hreiðmars ok sýndu honum veiðina; þá tóku vér þá hǫndum ok lǫgðum á þá gjald ok fjǫrlausn, at þeir fyldi belginn af gulli ok hyldi hann utan með rauðu gulli. Þá sendu þeir Loka at afla gullsins; hann kom til Ránar ok fékk net hennar, fór þá til Andvarafors ok kastaði netinu fyrir gedduna, en hon hljóp í netit; þá mælti Loki

14.

„Det er upphavet til denne soga, at far min het EIDMAR. Han var rik og megtug. Son hans het AAVNE, den andre het OTER, og eg var den tridje. g var minst fyre meg i dugleik, og den minst rrde. Men eg kunde smida av jarn og av sylv og ıll, og av kvar ting gjorde eg noko nytt. Oter bror in hadde anna yrke og onnor natur. Han var ein or veidemann, og umfram andre folk. Um dagarne ır han i otre-likjende og var jamnan i aai, og bar op fiskar i munnen sin. Veidefanget førde han til r sin, og det var ei god hjelp for honom. Mykje ıdde han otrehamen paa seg, kom seint heim, og ıt blundande og einsaman, av di han inkje kunde aa paa at maten minka. Faavne var den største og rimmaste, og vilde hava det for seg sjølv alt som l var.

Ein dverg het ANDVARE — segjer Regin. Han var ımt i den fossen som heiter Andvarefoss, i gjedde-kjende, og fekk seg mat der, for der var ei mengd ıed fisk i den fossen. Oter bror min for jamnan i en fossen, og bar upp fiskar i munnen sin og lagde in i senn paa land.

Odin og Loke og Høne for leidi si og kom il Andvarefoss. Oter hadde daa teke ein laks og at blundande paa aa-bakken. Loke tok ein stein g kasta otren i hel. Æserne tottest mykje hepne v veidni si, og flo belgen av otren. Den kvelden om dei til Reidmar, og synte honom veidni.)aa tok me deim, og me lagde paa deim i bøter g løysepengar for livet at dei skulde fylla bel-en av gull og hylja honom utvendes med raude ullet. Daa sende dei Loke til aa faa tak i gullet. Ian kom til Raan og fekk netet hennar. So for han il Andvarefoss og kasta netet fyre gjedda, og ho ıup i det. Daa sagde Loke:

„Hvat er þat fiska,
er rennr flóði í,
kannat sér við víti varask?
hǫfuð þitt leystu
helju ór
ok finn mér lindar loga!“

„Andvari ek heiti,
Óinn hét minn faðir,
margan hefik fors of farit;
aumlig norn
skóp oss í árdaga,
at ek skylda í vatni vaða.“

Loki sér gull þat, er Andvari átti; en er hann hafði framm reitt gullit, þá hafði hann eptir einn hring, ok tók Loki hann af honum. Dvergrinn gékk í steininn ok mælti, at hverjum skyldi at bana verða, er þann gullhring ætti, ok svá alt gullit. Æsirnir reiddu Hreiðmari féit ok tráðu upp otrbelginn ok settu á fœtr; þá skyldu Æsirnir hlaða upp hjá gullinu ok hylja utan; en er þat var gert, þá gékk Hreiðmarr framm ok sá eitt granahár ok bað hylja. Þá dró Óðinn hringinn af hendi sér Andvaranaut ok huldi hárit. Þá kváð Loki:

„Gull er þér nú reitt,
en þú gjǫld hefir
mikil míns hǫfuðs;
syni þínum verðrat
sæla skǫpuð,
þat er ykkarr beggja bani.“

Síðan drap Fáfnir fǫður sinn — segir Reginn — ok myrði hann, ok náða ek øngu af fénu. Hann gerðist svá illr, at hann lagðist út, ok unni øngum at njóta fjárins nema sér ok varð síðan at hinum versta ormi ok liggr nú á því fé. Síðan fór ek til konungs ok

„Kva er det for fisk
som renn i flod
og kann 'kje for vaade seg vara?
Hovud ditt løys du
or Hel ut
og finn meg det gullet fride!"

„Andvare eg heiter,
Oin het far min,
mang ein foss hev eg fare.
Ei ulukke-norn
fraa ævors tid vilde
at eg skulde i vatnet vada."

Loke saag det gullet som Andvare aatte. Men han hadde reidt fram gullet, hadde han etter ein ;, og den tok Loke av honom. Dvergen gjekk i steinen, og sagde at den gullringen skulde verta .r mann til bane, som aatte honom, og like eins gullet.

Æserne reidde ut godset til Reidmar og fyllte ebelgen og sette honom paa føter. So skulde ›rne løda upp med gull og hylja belgen utvendes. n daa det var gjort, kom Reidmar fram og saag granehaar, og bad deim hylja det. Daa drog in ringen Andvare-naut av hondi si og gøymde ıret. Daa kvad Loke:

„Gull er deg no greidt,
og gode bøter
du hev for mitt hovud.
Men son din fær ingi
sæla av det,
det vert dykkar bane baae."

Sidan drap Faavne far sin — segjer Regin — og rde honom, og eg fekk ingen ting av godset. Han t so ill at han lagde seg til ute, og unnte ingen njota godset, utan sjølve seg, og so vart han til ı verste orm, og ligg no paa gullet. Sidan for

gerðumst ek smiðr hans; ok er þessi rœða til minnar sǫgu, at ek missa fǫðurarfsins ok bróðurgjaldanna; gullit er síðan kallat otrsgjǫld, ok hér dœmi af tekin.“ Sigurðr svarar: „Mikit hefir þú látit, ok stórillir hafa þínir frændr verit. Ger nú eitt sverð af þínum hagleik, þat er ekki sé jafngott gert, ok ek mega vinna stórverk, ef hugr dugir, ef þú vilt, at ek drepa þenna enn mikla dreka.“ Reginn segir: „Þat geri ek með trausti, ok muntu mega drepa Fáfni með því sverði.“

15.

Reginn gerir nú eitt sverð ok fær í hǫnd Sigurði. Hann tok við sverðinu ok mælti: „Þetta er ilt smíði, Reginn!“ ok høggr í steðjann, ok brotnaði sverðit; hann kastar brandinum ok bad hann smíða annat betra. Reginn gerir annat sverð ok fær Sigurði; hann leit á. „Þetta mun þér líką, en vant mun yðr at smíða.“ Sigurðr reynir þetta sverð ok brýtr sem it fyrra. Þá mælti Sigurðr til Regins: „Þú munt líkr vera inum fyrrum frændum þínum ok vera útrúr“; gékk nú til móður sinnar; hon fagnar honum vel; talast nú við ok drekka. Þá mælti Sigurðr: „Hvárt hǫfum vér rétt til spurt, at Sigmundr konungr seldi yðr sverðit Gram í tveim hlutum?“ Hon svarar: „Satt er þat.“ Sigurðr mælti: „Fá mér í hǫnd! ek vil hafa.“ Hon kvað hann líkligan til frama ok fær honum sverðit. Sigurðr hittir nú Reginn ok bað hann þar gera af sverð eptir efnum. Reginn reiddist ok gékk til smiðju með sverðsbrotin, ok þikkir Sigurðr framgjarn um smiðina. Reginn gerir nú eitt sverð; ok er hann bar ór aflinum, sýndist smiðjusveinum, sem eldar brynni ór eggjunum; biðr nú Sigurðr við taka sverðinu ok kvezt eigi kunna sverð at gera, ef þetta bilar. Sigurðr hjó í steðjann ok klauf niðr í fótinn, ok brast eigi né brotnaði; hann lofaði sverðit mjǫk ok

eg til kongen og vart smeden hans. Og denne røda, det er soga um korlęis eg miste fars-arven og brorsbøterne. Gullet er sidan kalla *oterbot*, og det namnet er bruka i kvædi.“ Sigurd svarar: „Mykje hev du mist, og ovleg ille hev frendarne dine vore. Gjer no eit sverd og vis hagleiken din, eit sovore at der aldri er gjort noko jamgodt, og eg skal vinna storverk, um hugen min duger til det, og so sant du vil at eg skal drepa denne store draken.“ Regin segjer: „Det skal eg gjera med trauste, og du skal kunna drepa Faavne med det sverdet.“

15.

Regin gjer no eit sverd og gjev Sigurd det. Han tek imot det og segjer: „Dette er vesalt smide, Regin!“ og høgg i stedet so sverdet brotnar. Han kastar det, og bed honom smida eit anna betre. Regin gjer eit anna sverd og gjev Sigurd. Han ser paa det. „Dette likar du nok, men vandt er det aa smida for deg.“ Sigurd røyner sverdet og bryt det som det fyrre. Daa mæler han til Regin: „Du maa vera lik dei gamle frendarne dine og vera utru.“

Sigurd gjeng no til mor si, og ho fagnar honom væl. Dei talast ved og drikk saman. Daa segjer Sigurd: „Er det rett som eg hev høyrt, at kong Sigmund gav deg sverdet Gram i tvo luter?“ Ho svarar: „Sant er det.“ Sigurd segjer: „Gjev meg det! Eg vil hava det.“ Ho segjer at han er likleg til aa kunna gjera frægdarverk, og gjev honom sverdet.

Sigurd fann no Regin og bad honom gjera eit sverd av broti, det beste han var mann til. Regin vreiddest og gjekk til smidja med sverdsbroti. Han totte Sigurd var vand um smidet. Regin gjorde no eit sverd, og daa han bar det or avlen, syntest smedsveinen det var som der brann eld or eggi. Han bad no Sigurd taka imot sverdet, og sagde at han kunde inkje gjera sverd um dette bila. Sigurd hogg i stedet og kløyvde det ned i foten, og sverdet brast

fór til árinnar með ullarlagð ok kastar í gegn straumi, ok tók í sundr, er hann brá við sverðinu; gékk Sigurðr þá glaðr heim. Reginn mælti: „Efna muni þér heit yður nú, er ek hefi gert sverðit, ok hitta Fáfni.“ Sigurðr svarar: „Efna munum vér, ok þó annat fyrr, at hefna fǫður míns.“ Sigurðr var því ástsælli, sem hann var ellri, af ǫllu fólki, svá at hvert barn unni honum hugástum.

16.

Gripir hét maðr ok var móðurbróðir Sigurðar; en litlu síðar, en sverðit var gert, fór hann á fund Gripis, þvíat hann var framvíss ok vissi fyrir ørlǫg manna. Sigurðr leitar eptir, hversu ganga man ævi hans; en hann var þó lengi fyrir ok sagði þó loksins við ákafliga bœn Sigurðar ǫll forlǫg hans, eptir því sem eptir gékk síðan. Ok þá er Gripir hafði þessa hluti sagða, sem hann beiddi, þá reið hann heim. Ok brátt eptir þat finnast þeir Reginn; þá mælti hann: „Drep Fáfni, sem þér hétuð!“ Sigurðr svarar: „Gera skal þat, ok þó annat fyrr, at hefna Sigmundar konungs ok annarra frænda várra, er þar féllu í þeiri orrostu.“

17.

Nú hittir Sigurðr konunga ok mælti til þeira: „Hér hǫfum vér verit um hríd, ok eigum vér yðr ástsemd at launa ok mikla virðing; en nú viljum vér ór landi fara ok finna Hundingssonu, ok vilda ek, at þeir vissi, at Vǫlsungar væri eigi allir dauðir; viljum vér hafa þar til yðarn styrk.“ Konungar kváðust alt vilja til fá, þat er hann beiddist. Er nú búit lið mikit ok alt vandat sem mest, skip ok allr herbúnaðr, svá at hans ferð væri þá vegligri en áðr. Sigurðr stýrir dreka þeim, er mestr var ok

kje og brotna inkje. Han skrepte mykje av det, ; gjekk til aai med ein ull-lagde og kasta imot raumen, og ulli vart sundskori daa han heldt sverdet ıot. Daa gjekk Sigurd glad heim. Regin sagde: No skulde du halda lovnaden din, no eg hev gjort ʼerdet, og ganga imot Faavne." Sigurd svarar: Det skal eg gjera, men noko anna fyrst: aa hemna ır min."

Sigurd vart betre lika av alt folket di eldre han art, so at kvart barn elska honom med hugvarm jærleike.

16.

Gripe het ein mann, og han var morbror til ›igurd. Og eit lite bil etter at sverdet var gjort, or Sigurd av og fann Gripe, for han var framvis ›g visste lagnaden til folk fyreaat. Sigurd frega etter :orleis æva hans skulde ganga. Gripe var traud lenge, nen Sigurd naudbad, og til sist sagde han heile lagıaden hans, soleis som det gjekk sidan. Og daa Gripe ıadde sagt desse ting som han bad um, daa reid Sigurd ıeim. Braadt etter fanst han og Regin. Daa sagde Regin: „Drep Faavne som du lova!" Sigurd svarar: ,Det skal eg gjera, men noko anna fyrst: aa hemna :ong Sigmund og andre av frendarne mine som fall ler i det slaget."

17.

No fann Sigurd kongarne og sagde til deim: „Her ıev eg vore ei rid, og eg maa takka dykk for kjærеike og stor vyrding. Men no vil eg fara or landet ›g finna Hundingssønerne. Eg vilde dei skulde faa ita at inkje alle Volsungarne er daude. Og til dette il eg beda um dykkar hjelp." Kongarne sagde at ei vilde stydja til med alt det som han bad um. ʼet vart no butt til ein stor her, og alt vanda som est, skipi og all herbunaden, so at ferdi hans kunde ›rta gildare enn fyrr. Sigurd styrde den største

ágætligastr; segl þeira váru mjǫk vǫnduð ok ítarlig at sjá. Sigla þeir nú góðan byr; ok er fá dœgr váru liðin, þá kom á veðr mikit með stormi, en svá var sjárinn, sem í roðru sæi. Eigi bað Sigurðr svipta seglunum, þótt rifnuðu, heldr bað hann hæra setja en áðr. Ok er þeir sigldu framm fyrir bergnǫs nǫkkura, þá kallaði maðr upp á skipit ok spyrr, hverr fyrir liðinu eigi at ráda. Honum var sagt, at þar var hǫfðingi Sigurðr Sigmundarson, er nú er frægstr ungra manna. Maðrinn svarar: „Allir segja þar eitt frá honum, at eigi megi konungasynir jafnast við hann; vilda ek, at þér feldið seglin á nǫkkuru skipinu, ok tœki þér við mér.“ Þeir spurðu hann at nafni. Hann svarar:

„Hnikar hétu mik,
þá er ek hugin gladda,
Vǫlsungr ungi!
ok vegit hafða;
nú máttu kalla
karl af bjargi
Feng eða Fjǫlni,
far vil ek þiggja.“

Þeir viku at landi ok tóku karl á skip sín; þá tók af veðrit, ok fara, unz þeir koma at landi í ríki Hundingssona; þá hvarf Fjǫlnir. Þeir láta þegar geisa eld ok járn, drepa menn, en brenna bygðina, ok eyða þar sem þeir fara; støkkr fjǫldi undan á fund Lynga konungs, ok segja, at herr er kominn í landit ok ferr með meira geysingi, en dœmi finnist til; kváðu Hundingssonu eigi langsýna, þá er þeir sǫgðust eigi mundu hræðast Vǫlsunga, „en nú stýrir þessum her Sigurðr Sigmundarson. Lyngi konungr lætr nú fara um alt sitt ríki herboð, vill eigi á flótta leggjast, stefnir til sín ǫllum þeim mǫnnum, er honum vilja lið veita; kemr nú á mót Sigurði, með allmikinn her, ok brœðr hans með honum; tekst þar in harðasta orrosta med þeim; mátti þar á lopti sjá mart spjót

; grummaste draken. Segli deira var væl verka ; vene aa sjaa.

Dei siglde no med god byrr. Og daa faa døger ar lidne, kom det paa eit stort ver med storm, so øen var som ein skulde sjaa i blod. Men inkje ad Sigurd deim svifta inn segli, endaa dei rivna. Ian bad heller at dei skulde setja deim høgre enn yrr. Og som dei siglde fram um ei bergnos, daa opa ein mann ut til skipet og spurde kven det var om raadde for heren. Det vart sagt honom at ıovdingen der var Sigurd Sigmundsson, som no var len frægaste av alle unge menner. Mannen svara: ‚Alle segjer eitt um honom, at ingen kongsson er amningen hans. Eg vilde gjerne at de fellde segli ›aa eit av skipi og tok meg med.“ Dei spurde etter ıamnet hans. Han svara:

„Nikar eg het
daa eg Hugin gledde
og kjempor vog,
du Volsung unge!
No kann du kalla
kallen paa berget
Feng eller Fjolne.
Lat meg fara med deg!“

Dei veik inn aat land og tok gamlingen um ›ord paa skipet sitt. Daa tok veret av, og dei for :il dei kom til lands i riket aat Hundingssønerne. Daa kvarv Fjolne burt.

Dei lèt snart elden gøysa, drep folk og brenner ›ygderne, og øyder landet der dei fer fram. Ei mengd ned folk rymer til kong Lyngve, og segjer at der :r komen ein her til landet, som fer med ein ofse ;o det er reint udømelegt. Dei segjer òg at Hundings-:ønerne var inkje langsynte daa dei lét um at dei nkje turvte ræddast Volsungarne. „For no styrer ;igurd Sigmundsson denne heren.“ Kong Lyngve :t der no fara herbod yver heile riket sitt. Han

ok ǫrvar margar, øxi hart reidda, skjǫldu klofna ok brynjur slitnar, hjálma skífða, hausa klofna ok margan mann steypast til jarðar. Ok er orrostan hefir svá stáðit mjǫk langa hríð, sœkir Sigurðr framm um merkin ok hefir í hendi sverðit Gram; hann høggr bæði menn ok hesta ok gengr í gegnum fylkingar ok hefir báðar hendr blóðgar til axlar, ok stǫkk undan fólk, þar sem hann fór, ok hélzt hvárki við hjálmr né brynja, ok engi maðr þóttist fyrr sét hafa þvílíkan mann. Þessi orrosta stóð lengi með miklu mannfalli ok ákafri sókn; ferr þar, sem sjaldnar kann henda, þá er landherrinn sœkir til, at þat kom fyrir ekki; féll þar svá mart fyrir Hundingssonum, at engi maðr vissi tǫl á. Ok er Sigurðr var framarla í fylkingu, þá koma á mót honum synir Hundings konungs. Sigurðr høggr til Lynga konungs ok klýfr hjálm hans ok hǫfuð ok brynjadan búk, ok síðan høggr hann Hjǫrvarð, bróður hans, sundr í tvá hluti, ok þá drap hann alla Hundingssonu, er eptir lifðu, ok mestan hluta liðs þeira. Ferr Sigurðr nú heim með fǫgrum sigri ok miklu fé ok ágæti, er hann hafði fengit í þessi ferð; váru nú veizlur gervar í mót honum heima í ríkinu. — Ok er Sigurðr hefir skamma stund heima verit, kemr Reginn at máli við Sigurð ok segir: „Nú munu þér vilja steypa hjálminum Fáfnis, svá sem þér hétuð, þvíat nú hefir þú hefnt fǫður þíns ok annarra frænda þinna.“ Sigurðr svarar: „Efna munu vér þat, sem vér hǫfum þar um heitið, ok ekki fellr oss þát ór minni.“

l inkje leggja paa flog, men stemner til seg alle
:i mennerne som vil fylgja honom. Han kjem no
ıot Sigurd med ein ovstor her, og brøderne hans
ed honom. Og det ber til eit hardt slag med deim.
er kann ein sjaa mange spjot og piler i lufti, reidde
ksar, klovne skjoldar og slitne brynjor, sunde hjelmar,
øyvde hausar, og mang ein mann som stuper til
rdi. Og daa slaget hev stade so ei lang rid, søkjer
igurd fram um merki, og hev sverdet Gram i hondi.
an høgg baade menner og hestar og gjeng gjenom
lkingarne, og hev henderne blodutte til akslerne.
olk rymer undan der som han fer, og korkje hjelm
ler brynja held mot honom. Og ingen tykkjest fyrr
ı sétt liken til mann. Dette slaget stend lenge, med
ort mannfall og kvasse aagrip. Der gjeng det, som
eldan hender naar heile landsheren søkjer til, at
:t kjem ut paa inkje. Det fell so mykje folk for
undingssønerne at ingen mann veit tal paa det.
g medan Sigurd er fremst i fylkingi, daa kjem
undingssønerne imot honom. Sigurd høgg til kong
ngve, og kløyver hjelmen hans og hovudet og den
ynjeklædde buken, og sidan høgg han Hjørvard
or hans sund i tvo luter. Og der drep han alle
undingssønerne som liver etter, og største luten
heren deira.

No fer Sigurd heim med fager siger og mykje
ıds, og eit stort gjetord som han hadde fenge i
n ferdi. Og heime i riket hans tek dei imot honom
ed gjestebod.

Og daa Sigurd hev vore heime ei liti stund,
em Regin og røder med honom og segjer: „No
l du vel slaa hjelmen av Faavne, som du lova, for
hev du hemnt far din og dei andre frendarne
ıe.“ Sigurd svarar: „Eg skal gjera det eg hev
a, og inkje fell det meg or minne.“

18.

Nú ríða þeir Sigurðr ok Reginn upp á heiðina á þann farveg, er Fáfnir var vanr at skríða, er hann fór til vatns, ok þat er sagt, at sá hamarr var þrítugr, er hann lá at vatni, þá er hann drakk. Þá mælti Sigurðr: „Þat sagðir þú, Reginn! at dreki sjá væri eigi meiri en einn lyngormr, en mér sýnast vegar hans æfar miklir.“ Reginn mælti: „Ger grǫf eina ok sezt þar í; ok þá er ormrinn skríðr til vatns, legg þá til hjarta honum ok vinn honum svá bana; þar fyrir fær þú mikinn frama.“ Sigurðr mælti: „Hversu man þá veita, ef ek verð fyrir sveita ormsins?“ Reginn svarar: „Eigi má þér ráð ráða, er þú ert við hvatvetna hræddr, ok ertu úlíkr þínum frændum at hughreysti.“ Nú ríðr Sigurðr á heiðina, en Reginn hverfr í brott yfrit hræddr. Sigurðr gerði grǫf eina; ok er hann er at þessu verki, kemr at honum einn gamall maðr með síðu skeggi ok spyrr, hvat hann gerir þar; hann segir; þá svarar inn gamli maðr: „Þetta er úráð; ger fleiri grafar ok lát þar í renna sveitann, en þu sit í einni ok legg til hjartans orminum!“ Þá hvarf sá maðr á brottu;. en Sigurðr gerir grafar eptir því, sem fyrir var sagt. Ok er ormrinn skreið til vatns, varð svá mikill landskjálfti, svá at ǫll jǫrð skalf í nánd; hann fnýsti eitri alla leið fyrir sik framm, ok eigi hræddist Sigurðr né óttast við þann gný. Ok er ormrinn skreið yfir grǫfina, þá leggr Sigurðr sverðinu undir bœxlit vinstra, svá at við hjǫltum nam. Þá hleypr Sigurðr upp ór grǫfinni ok kippir at sér sverðinu ok hefir allar hendr blóðgar upp til axlar. Ok er enn mikli ormr kendi síns banasárs, þá laust hann hǫfðinu ok sporðinum, svá at alt brast í sundr, er fyrir varð. Ok er Fáfnir fékk banasár, spurði hann: „Hverr ertu, eða hverr er þinn faðir, eða hver er ætt þín, er þú vart svá djarfr, at þú þorðir at bera vápn á mik?“ Sigurðr svarar: „Ætt mín er mǫnnum

18.

rid Sigurd og Regin upp paa heidi, til den
som Faavne var van med aa skrida naar
:il vatns. Og det er sagt at den hamaren
i famnar høg som han laag paa ned-med
rrst han drakk. Daa mæler Sigurd: „Det
Regin, at denne draken skulde inkje vera
ın ein lyngorm. Men eg synest at vegarne
ovleg store.“ Regin segjer: „Gjer ei grov,
g ned i der. Og fyrst ormen skrid til vatns,
til honom i hjarta og gjev honom bane.
du stor æra av.“ Sigurd segjer: „Korleis
daa ganga um eg vert ute for ormeblodet?“
/arar: „Inkje kann ein gjeva deg raad, du
ædd for alle ting. Og ulik er du frendarne
annsmod.“
rid Sigurd ut paa heidi, men Regin kverv
:leg rædd. Sigurd gjer ei grov. Og medan
ferd med dette arbeidet, kjem det ein gamall
ed sidt skjegg til honom, og spyr kva han
Han segjer det. Daa svarar den gamle
„Dette er uraad. Gjer fleire grover, og lat
enna ned i der, men sit du i den eine og
ormen i hjarta!“ So kverv mannen burt.
urd gjer grover, etter det som er fyresagt.
daa ormen skreid til vatns, vart det so fæl
kjelv, at all jordi skalv i nærleiken. Han
iter framfyre seg heile vegen. Men inkje
Sigurd eller ottast for den gnyen. Og med
men skreid yver grovi, daa køyrde Sigurd
inn under vinstre bogen, so det sokk i til
t. Daa sprang han upp or grovi og kipte
verdet, og hadde blodga henderne alt upp til
Og daa den store ormen kjende banesaaret
slo han med hovudet og sporden so at alt
und, som fyre barst. Og daa Faavne fekk
, spurde han: „Kven er du, og kven er far

úkunnig, ek heiti gǫfugt dýr, ok á ek engan fǫður né móður, ok einn saman hefi ek farit." Fáfnir svarar: „Ef þú átt engan feðr né móður, af hverju undri ertu þá alinn? ok þótt þú segir mér eigi þitt nafn á banadœgri mínu, þá veiztu, at þú lýgr nú." Hann svarar: „Ek heiti Sigurðr, en faðir minn Sigmundr." Fáfnir svarar: „Hverr eggjaði þík þessa verks, eða hví léttu at eggjast? hafðir þú eigi frétt þat, hversu alt fólk er hrætt við mik ok við minn œgishjálm? enn fráneygi sveinn! þú áttir feðr snarpan." Sigurðr svarar: „Til þessa hvatti mik enn harði hugr, ok stoðaði til, at gert yrði, þessi en sterka hǫnd ok þetta it snarpa sverð, er nú kendir þú, ok fár er gamall harðr, ef hann er í bernsku blautr." Fáfnir segir: „Veit ek, ef þú vex upp með frændum þínum, at þú mundir kunna at vega reiðr, en þetta er meiri furða, er einn bandingi hertekinn skal þorat hafa at vega at mér, þvíat fár hernuminn er frœkn til vígs." Sigurðr mælti: „Bregðr þú mér, at ek væra fjarri mínum frændum; en þótt ek væra hernuminn, þá var ek þó eigi heptr, ok þat fanntu, at ek var lauss." Fáfnir svarar: „Heiptyrði tekr þú hvetvetna því, er ek mæli, en gull þetta mun þér at bana verða, er ek hefi átt." Sgurðr svarar: „Hverr vil fé hafa alt til ens eina dags, en eitt sinn skall hverr deyja." Fáfnir mælti: „Fátt vill þú at mínum dœmum gera, en drukna muntu, ef tú ferr um sjá úvarliga, ok bíð heldr á landi, unz logn er." Sigurðr mælti: „Seg þú þat, Fáfnir! ef þú ert fróðr mjǫk: hverjar eru þær nornir, er kjósa mǫgu frá mœdrum?" Fáfnir svarar: „Margar eru þær ok sundrlausar, sumar eru Ása ættar, sumar eru Álfa ættar, sumar eru dœtr Dvalins." Sigurðr mælti: „Hve heitir sá hólmr, er blanda hjǫrlegi Surtr ok Æsir saman?" Fáfnir svarar: „Hann heitir Úskaptr." Ok enn mælti Fáfnir: „Reginn bróðir minn veldr mínum dauða, ok þat hlœgir mik, er hann veldr ok þínum dauða, ok ferr þá, sem hann

din, og kva ætt er du av, du som vart so djerv at du torde bera vaapen paa meg?" Sigurd svarar: „Ætti mi er ukjend for alle. Eg heiter „gjævt dyr" *). Eg eig inkje far eller mor, og einsamen hev eg fare." Faavne svarar: „Eig du inkje far eller mor, kva under er du daa alen av? Og um du inkje segjer meg namnet ditt paa banedagen min, so veit du at du lyg no." Han svarar: „Eg heiter Sigurd, og far min Sigmund." Faavne segjer: „Kven eggja deg til dette verket, og kvi let du deg eggja? Hadde du inkje frett det, kor rædde alle folk er meg og øgjeshjelmen min? Du bjartøygde svein, du hadde ein djerv far." Sigurd svarar: „Min harde hug eggja meg til dette, og denne sterke hondi og dette kvasse sverdet som du no kjenner, studde til so det vart gjort. Og sjeldan vert gamall mann hard, um han er blaut i barndomen." Faavne segjer: „Eg veit at hadde du vakse upp hjaa frendarne dine, so hadde du kunna svinga sverdet i vreide; men dette er større furda, at ein herteken fange skal ha tort roke paa meg, for sjeldan er hertekin mann vaapendjerv." Sigurd segjer: „Du sneider meg for eg var langt burte fraa frendarne mine. Men um eg var herteken, so var eg daa aldri bunden, og det fekk du finna, at eg var laus." Faavne svarar: „Du tek det upp som vondord alt det eg segjer. Men dette gullet som eg hev aatt, det vert deg til bane." Sigurd svarar: „Kvar mann vil hava gods alt til den siste dagen. Men ei gong skal alle døy." Faavne segjer: „Lite vil du agta paa mine raad. Men du kjem til aa drukna, fer du uvarleg yver sjø, og bid heller paa land til det er logn." Sigurd mæler: „Seg det, du Faavne, um du er noko til vismann: Kven er dei nornerne som løyser borni fraa møderne?" Faavne svarar: „Mange er dei og av ymse slag. Sume er av asa-ætt, sume av alve-ætt, og sume er Dvalins døtter."

*) I *Faavnesmaal,* eit av Edda-kvædi, stend det: „Sigurd dulde namnet itt av di at det var trui deira i den heidne tidi, at feig manns ord hadde tor magt um han banna uvenen sin med namns nemning."

vildi." Enn mælti Fáfnir: „Ek bar œgishjálm yf
ǫllu fólki, síðan ek lá á arfi míns bróður, ok sv
fnýsta ek eitri alla vega frá mér í brótt, at eng
þorði at koma í nánd mér, ok engi vápn hræddums
ek, ok aldri fann ek svá margan mann fyrir mér, a
ek þœttumst eigi miklu sterkari, en allir váru hræddi
við mik." Sigurðr mælti: „Sá œgishjálmr, er þu
sagðir frá, gefr fám sigr, þvíat hverr sá, er með
mǫrgum kemr, má þat finna eithvert sinn, at engi
er einna hvatastr." Fáfnir svarar: „Þat ræð ek
þér, at þú takir hest þinn ok ríðir á brott sem
skjótast, þvíat þat hendir opt, at sá, er banasár fær,
hefnir sín sjálfr." Sigurðr segir: „Þetta eru þín
ráð, en annat mun ek gera; ek mun ríða til þíns
bóls ok taka þar þat it mikla gull, er frændr þínir
hafa átt." Fáfnir svarar: „Ríða muntu þar til, er
þú finnr svá mikit gull, at gert er um þína daga,
ok þat sama gull verðr þinn bani ok hvers annars,
er þat á." Sigurðr stóð upp ok mælti: „Heim
munda ek ríða, þótt ek mista þessa ens mikla fjár,
ef ek vissa, at ek skylda aldri deyja, en hverr frœkr
maðr vill fé ráða alt til ins eina dags; en þú, Fáfnir
ligg í fjǫrbrotum, þar er þik Hel hafi"; ok þá dey
Fáfnir.

19.

Eptir þetta kom Reginn til Sigurðar ok mælt
„Heill, herra minn! mikinn sigr hefir þú unnit, e
þú hefir drepit Fáfni, er engi varð fyrr svá djarf
at á hans gǫtu þorði sitja, ok þetta fremðarver
mun uppi, meðan verǫldin stendr." Nú stend
Reginn ok sér niðr í jǫrðina langa hríð; ok þeg
eptir þetta mælti hann af miklum móði: „Bróð

Sigurd segjer: „Kva heiter den holmen der dei blandar blod saman Surt og æserne?“ Faavne svarar: „Han heiter Uskapt.“ Og enn segjer Faavne: „Regin bror min veld min daude, og det gleder meg at han kjem til aa volda din daude òg. Daa gjeng det som han vilde.“ Framleides mæler Faavne: „Eg bar øgjeshjelm mot alt folket, sidan eg laag paa bror mins arv. Og eg fnøste so med eiter fraa meg i alle leider, at ingen torde koma naame nær meg. Og ingi vaapen ræddest eg, og aldri fann eg so mange mann fyre meg, at eg ikkje tottest mykje sterkare. Men alle var rædde meg.“ Sigurd segjer: „Den øgjeshjelmen som du talar um, gjev faa siger. For kvar den som kjem saman med mange, fær ei gong finna det, at ingen er den einaste kvate.“ Faavne svarar: „Det raader eg deg til, at du tek hesten din og rid burt som skjotast, for det hender ofte at den som fær banesaar hemner seg sjølv.“ Sigurd segjer: „Dette er dine raad; men anna vil eg gjera. Eg vil rida til bolet ditt og taka der alt det gullet som frendarne dine hev aatt.“ Faavne svarar: „Rid du dit, og der finn du so mykje gull at det er ute med dagarne dine. For det same gullet vert din bane, og kvar manns bane som eig det.“ Sigurd stend upp og segjer: „Heim vilde eg rida, endaa um eg miste denne store rikdomen, so sant eg visste at eg aldri skulde døy. Men kvar fræg mann vil raada for gods til den siste dagen. Men du Faavne, ligg du i andlaatom til Hel hentar deg!“ Og so døyr Faavne.

19.

Etter dette kom Regin til Sigurd og mælte: „Til lukka, herren min! Ein stor siger hev du vunne, med di du hev drepe Faavne. Fyrr var ingen so djerv at han torde sitja i vegen hans. Og dette storverket kjem dei til aa halda uppe so lenge verdi stend.“ No stod Regin og saag ned i jordi ei lang rid. So sagde han braadt og med stor hugverk:

minn hefir þú drepit! ok varla má ek þessa verk: saklauss vera.“ Nú tekr Sigurðr sitt sverð Gran ok þerrir á grasinu, ok mælti til Regins: „Ferr gékk þú þá, er ek vann þetta verk, ok ek reynd: þetta snarpa sverð með minni hendi, ok mínu afl atta ek við orms megin, meðan þú látt í einun lyngrunni, ok vissir þú eigi, hvárt er var himin eða jǫrð.“ Reginn svarar: „Þessi ormr mætt lengi liggja í sínu bóli, ef eigi hefðir þú notit sverð: þess, er ek gerða þér minni hendi, ok eigi hefði þú þetta enn unnit ok engi annarra.“ Sigurðr svarar „Þá er menn koma til vígs, þá er manni betra got hjarta, en hvast sverð.“ Þá mælti Reginn við Sigurð af áhyggju mikilli: „Þú drapt minn bróður, ok varl má ek þessa verks saklauss.“ Þá skar Sigurðr hjarta ór orminum með því sverði, er Riðill hét. Þá drakl Reginn blóð Fáfnis ok mælti: „Veit mér eina bœn er þér er lítit fyrir: gakk til elds með hjartat ol steik, ok gef mér at eta.“ Sigurðr fór ok steikti : teini; ok er freyddi ór, þá tók hann fingri sínum : ok skynjaði, hvárt steikt væri; hann [brann ok] br: fingrinum í munn sér; ok er hjartablóð ormsins kon á tungu honum, þá skildi hann fuglarǫdd; han heyrði, at igður klǫkuðu á hrísinu hjá honum: „Pa: sitr Sigurðr ok steikir Fáfnis hjarta; þat skyldi han sjálfr eta, þá mundi hann verða hverjum mann vitrari.“ Ǫnnur segir: „Þar liggr Reginn ok vil véla þann, sem honum trúir.“ Þá mælti en þriðja „Hǫggvi hann þá hǫfuð af honum, ok má hann þ: ráða gullinu því enu mikla einn.“ Þá mælti e fjórða: „Þá væri hann vitrari, ef hann hefði þat sem þær hǫfðu ráðit honum, ok riði síðan til ból Fáfnis ok tœki þat et mikla gull, er þar er, ok rið sídan upp á Hindarfjall, þar sem Brynhildr sefr, o mun hann nema þar mikla speki, ok þá væri han vitr, ef hann hefði yður ráð ok hygði hann um sín þyrft, ok þar er mér úlfsins ván, er ek eyrun sá. Þá mælti en fimta: „Eigi er hann svá horskr, se

„Bror min hev du drepe, og snaudt kann eg segja meg saklaus i det verket.“ Sigurd tok sverdet sitt Gram og turka av det paa graset, og sagde til Regin: „Lengst burte gjekk du, daa eg vann dette verket. Eg røynde dette kvasse sverdet med mi eigi hond, og eg vaaga styrken min mot orme-magti, medan du laag i ein lyng-runne og visste korkje av himmel eller jord.“ Regin svara: „Denne ormen kunde ha lege lenge i bolet sitt, um du inkje hadde note godt av det sverdet som eg gjorde deg med mi eigi hond. Inkje hadde du magta dette utan, og ingen annan heller.“ Sigurd svara: „Fyrst folk gjeng til strid, daa er eit hugheilt hjarta betre for mannen enn eit kvast sverd.“ Daa mælte Regin med stor trege: „Du drap bror min, og snaudt kann eg segja meg saklaus i det verket.“

Daa skar Sigurd hjarta or ormen, med det sverdet som het Redil. Og Regin drakk Faavnes blod, og sagde: „Lov meg det eg bed um, det er deg lite fyre: Gakk til elden med hjarta og steik det, og gjev meg det aa eta.“ Sigurd gjekk og steikte det paa ein tein. Og daa det frøydde or det, tok han burtpaa med fingen og vilde kjenna um det var steikt. Han brende seg, og stakk fingen i munnen. Og daa hjarteblodet til ormen kom paa tunga hans, daa skyna han fuglemaal. Han høyrde at igdorne kokla i riset att-med honom: „Der sit Sigurd og steikjer Faavnes hjarta. Det skulde han eta sjølv, so vart han visare enn nokon annan mann.“ Ei onnor sagde: „Der ligg Regin og vil svika den som trur honom.“ Daa mælte den tridje: „Han skulde hogga hovudet av honom, so kunde han raada alt dette gullet aaleine.“ Daa sagde den fjorde: „Vitug vøre han um han gjorde som de hev raadt honom, og so reid til bolet hans Faavne og tok alt det gullet som er der, og reid sidan upp paa Hindarfjell, der som Brynhild søv. Der kunde han læra stor visdom. Og klok vøre han um han fylgde dykkar raad, og tenkte paa sin eigen

ek ætlaða, ef hann vægir honum, en dr
bróður hans." Þá mælti en sétta: „Þat væ
ræði, ef hann dræpi hann ok réði einn fé
mælti Sigurðr: „Eigi munu þau úskǫp, at
sé minn bani, ok heldr skulu þeir fara báði
einn veg"; bregðr nú sverðinu Gram ok høg
af Regin; ok eptir þetta etr hann suman hlut
ormsins, en sumt hirðir hann; hleypr síðan
sinn ok reið eptir slóð Fáfnis ok til hans he
ok fann, at þat var opit ok af járni hurðirn
ok þar með allr dyra-umbúningrinn ok af jár
stokkar í húsinu, ok grafit í jǫrð niðr. Sigur
þar stórmikit gull ok sverðit Hrotta, ok þar tók
œgishjálm ok gullbrynjuna ok marga dýrgripi.
fann þar svá mikit gull, at honum þótti ván, at
mundi meira bera tveir hestar eða þrír; þat
tekr hann alt ok berr í tvær kistur miklar, tekr
í tauma hestinum Grana; hestrinn vill nú eigi ganga,
ok ekki tjár at keyra. Sigurðr finnr nú, hvat hestrinn
vill, hleypr hann á bak ok lýstr hann sporum,
rennr sjá hestr, sem lauss væri.

20.

Sigurðr ríðr nú langar leiðir, ok alt til þess, er hann kemr upp á Hindarfjall, ok stefndi á leið suðr til Frakklands; á fjallinu sá hann fyrir sér ljós mikit, sem eldr brynni, ok ljómaði af til himins; en er hann kom at, stóð þar fyrir honum skjaldborg ok upp ór merki. Sigurðr gékk í skjaldborgina ok sá, at þar svaf maðr ok lá með ǫllum hervápnum; hann tók fyrst hjálminn af hǫfði honum ok sá, at þat var kona; hon var í brynju, ok var svá fǫst, sem hon væri holdgróin; þá reist hann ofan ór hǫfuðsmátt ok í gegnum niðr, ok svá út í gøgnum báðar ermar, ok beit sem klæði. Sigurðr kvað hana helzti lengi

For naar ein ser øyro av ulven, so er han langt undan.“ Daa sagde den femte: „Inkje er so klok som eg tenkte, um han sparer honom, han fyrst hev drepe bror hans.“ Daa sagde sette: „Det vøre det sløgaste um han drap honom, raadde godset aaleine.“ Daa mælte Sigurd: „Inkje den ulukka henda, at Regin vert min bane. Heller dei fara ein veg baae brøderne.“ Han dreg no det Gram og høgg hovudet av Regin. Og so et noko av ormehjarta, og noko gøymer han. Sidan spring han paa hesten sin og rid etter Faavnes til herbyrget hans, og ser at det er Alle hurderne var av jarn, og alle dyr-kvarne med, og av jarn var alle stokkarne i huset, det var grave ned i jordi. Sigurd fann ovmykje der, og sverdet Rotta, og der tok han øgjeshjelmen og gullbrynja og mange andre eigneluter. Han fann so mykje gull der, at han dømde um at tvo eller tri hestar inkje kunde bera meir. Alt det gullet tek han og ber i tvo store kistor. So tek han hesten Grane i taumen; men hesten vil inkje ganga, og inkje hjelper det aa slaa. Sigurd skynar no kva hesten vil, løyp paa baket, og gjev honom av sporarne. Og daa renner han som han vøre laus.

20.

Sigurd rid no lange leider, alt til dess han kjem upp paa Hindarfjell, og stemner paa leidi sud til Frankland. Paa fjellet saag han eit stort ljos fyre seg. Det var som der skulde brenna ein eld, og det bragla upp mot himmelen. Men daa han kom inn-aat, stod der ei skjoldborg fyre honom, og eit merke upp-or. Sigurd gjekk inn i borgi, og saag at der laag ein mann og sov, i full herbunad. Han tok fyrst hjelmen av hovudet hans, og saag at det var eit kvende. Ho var i brynja, og den sat so fast som ho vøre inngrodd i holdet. Daa skar han ovan or hovudsmaatta og ned igjenom, og so ut etter baae

sofit hafa. Hon spurði, hvat svá var máttugt, er beit brynjuna, „ok brá mínum svefni: eða man hér kominn Sigurðr Sigmundarson, er hefir hjálm Fáfnis ok hans bana í hendi?“ Þá svarar Sigurðr: „Sá er Vǫlsunga ættar, er þetta verk hefir gert, ok þat hefi ek spurt, at þú ert ríks konungs dóttir, ok þat sama hefir oss sagt verit frá yðrum vænleik ok vitru, ok þat skulu vér reyna.“ Brynhildr segir, at tveir konungar bǫrðust, hét annarr Hjálmgunnarr; hann var gamall ok hinn mesti hermaðr, ok hafði Óðinn honum sigri heitit; en annarr Agnarr eða Auðabróðir; „ek felda Hjálmgunnar í orrostu, en Óðinn stakk mik svefnþorni í hefnd þess ok kvað mik aldri síðan skyldu sigr hafa ok kvað mik giptast skulu; en ek strengda þess heit þar í mót at giptast engum þeim, er hræðast kynni.“ Sigurðr mælti: „Kenn oss ráð til stórra hluta!“ Hon svarar: „Þér munuð betr kunna, en með þǫkkum vil ek kenna yðr, ef þess er nǫkkut, er vér kunnum, þat er yðr mætti líka, í rúnum eða ǫðrum hlutum, er liggja til hvers hlutar, ok drekkum bæði saman ok gefi goðin okkr góðan dag, at þér verði nyt ok frægð at minum vitrleik ok þú munir eptir, þat er vit rœðum.“ Brynhildr fyldi eitt ker ok fœrði Sigurði ok mælti:

„Bjór fœri ek þér,
brynþings apaldr!
magni blandinn
ok megintíri;
fullr er ljóða
ok líknstafa,
góðra galdra
ok gamanrúna.

Sigrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt snotr vera,

ne, og sverdet beit jarnet som klæde. Sigurd at no hadde ho visst sove hoste lenge. Ho : kva det var som var so kvast at det beit ., „og skipla svevnen min. Eller skulde Sigurd .ndsson vera komen her, han som hev Faavnes og banen hans i hondi si?“ Daa svara Sigurd: er av Volsunge-ætt den som hev gjort dette :. Og eg hev fenge spurt at du er dotter til ıegtug konge, og like eins hev det stade ord nleiken og visdomen din, og det skal eg no .“ Brynhild fortalde at tvo kongar slost. Den et HJELMGUNNAR. Han var gamall og den største .nn, og Odin hadde lova honom siger. Den het AGNAR AUDBRODER. „Eg fellde Hjelmgunnar ;lag. Men Odin stakk meg med svevntorn til for dette, og sagde at eg aldri sidan skulde ;er. Og han sagde at eg skulde giftast. Men ›rde den lovnaden imot, at eg aldri vilde gifta ned nokon som kunde ræddast.“ Sigurd sagde: meg korleis eg skal vinna storverk!“ Ho svara: veit visst du betre enn eg. Men eg vil gjerne leg, so sant der er noko av det eg kann som nde lika, i runer eller andre ting som trengst ıøve. Men lat oss no drikka saman! Og gjeve ne oss ein god dag, so du kunde faa nytte og av visdomen min, og minnast det som me røder!“ ıild fyllde eit horn og gav Sigurd og mælte:

Øl eg byd deg,
du brynje-tings apald!
blanda med magt
og manne-frægd,
fullt av songar
og signe-bøner,
gode galdrar
og gaman-runer.

Siger-runer skal du kunna,
vil siger du hava.

ok rísta á hjalti hjǫrs,
á vettrimum
ok á valbǫstum,
ok nefna tysvar Tý.

Brimrúnar skaltu gøra,
ef þú vilt borgit hafa
á sundi seglmǫrum;
á stafni skal þær rísta
ok á stjórnar blaði,
ok leggja eld í ár;
fellrat svá brattr breki
né blár unnir,
þó kømstu heill af hafi.

Málrúnar skultu kunna,
ef þú vilt, at mangi þér
heiptum gjaldi harm;
þær um vindr,
þær um vefr,
þær um setr allar saman
á því þingi,
er þjóðir skulu
í fulla dóma fara.

Ǫlrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt, annars kvæn
vélit þik í trygð, ef þú trúir;
á horni skal þær rísta
ok á handar baki,
ok merkja á nagli Nauð.

Full skaltu signa
ok við fári sjá
ok verpa lauk í lǫg;
þá ek þat veit,
at þér verðr aldri
meinblandinn mjǫðr.

Paa sverdet du setje deim,
sume paa sida,
sume i bakken,
og nemn so tvo gonger Ty*).

Brimruner skal du gjera,
um berga du vil
seglhestar paa sjø.
Paa stamnen deim rist
og paa styre-bladet,
og svid deim i aari inn.
Ei er bylgja so bratt
eller baara so blaa
— du kjem daa heilbrigd av hav.

Maalruner skal du kunna,
um ingen skal koma
og løna deg harm med hat.
Deim vind du,
deim vev du,
deim set du isaman
paa tinget, der folk
torpast i hop
og fer til fullsette domar.

Ølruner skal du kunna,
um annan manns kona
ei svik deg, som trur henne trygt.
Paa hornet deim rist
og paa handebaket,
og merk so paa naglen Naud*).

Staup skal du signa,
og for svik deg vara,
og kasta lauk i logen.
Daa veit eg for visst
du vert aldri fyre
meinblanda mjød.

*) Ty og Naud er namni paa runerne for *t* og *n*.

Bjargrúnar skaltu nema,
ef þú vilt borgit fá
ok leysa kind frá konu;
á lófa skal þær rísta
ok um liðu spenna
ok biðja dísir duga.

Limrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt læknir vera
ok kunna sár at sjá;
á berki skal þær rísta
ok á barri viðar,
þess er lúti austr limar.

Hugrúnar skaltu nema,
ef þú vilt hverjum vera
geðhorskari guma;
þær of réð,
þær of reist,
þær of hugði Hroptr.

Á skildi váru ristnar,
þeim er stendr fyr skínanda g
[á eyra Árvakrs
ok á] Alsvinns hófi,
ok á því hveli, er stendr
undir reið Rǫgnis,
á Sleipnis tǫnnum
ok á sleða fjǫtrum.

Á bjarnar hrammi
ok á Braga tungu,
á úlfs klóm
ok á brúar nefi,
á blóðgum vængjum
ok á brúar sporði,

Bergeruner skal du læra,
um løysa du vil
barn ifraa barnsengs-kona.
I love deim rist,
og um led deim spenn,
og bed so diserne berga.

Kvistruner skal du læra,
um du lækjar vil vera
og kunna sjaa um saar.
I borken deim rist
og i bulen paa tre
som grivlar med greininn i aust.

Hugruner skal du kunna,
um klok du vil vera
meir enn alle andre.
Deim raadde,
deim riste,
deim fann Roft*) upp fyrst.

Paa skjold var dei riste,
som stend fyre skinande gud,
paa Aarvaks**) øyra
og Alsvinns**) hov,
paa hjulet som rullar
under Rognes*) vogn,
paa Sleipnes tenner
og paa slede-fjetra.

Paa bjørnelabb
og paa Brages tunga,
paa ulveklør
og paa ørnenebb,
paa blodutte vengjer
og paa bru-spord,

g Rogne er namn paa Odin.
k og Alsvinn er hestenamn.

á lausnar lófa
ok á líknar spori.

Á gleri ok á gulli
ok á góðu silfri,
í víni ok í virtri
ok á vǫlu sessi,
† í guma holdi,
á Gungnis oddi
ok á gýgjar brjósti,
á nornar nagli
ok á nefi uglu.

Allar váru af skafnar,
þær er á váru ristnar,
ok hrœrðar við inn helga mjǫð
ok sendar á víða vegu;
þær 'ru með Álfum,
sumar með Ásum
ok með vísum Vǫnum,
sumar hafa menskir menn.

Þat eru bókrúnar
ok bjargrúnar
ok allar ǫlrúnar,
ok mærar meginrúnar,
hverjum, er þær kná úviltar
ok úspiltar
sér at heillum hafa.
Njóttu, ef þú namt,
unz rjúfask regin!

Nú skaltu kjósa,
alls þér er kostr of boðinn,
hvassa vápna hlynr!
sǫgn eða þǫgn
haf þú þér sjálfr of hug!
ǫll eru mál of metin."

i løysande love
og i lindrings spor.

Paa glas og paa gull
og det gode sylv,
i vin og i vyrter
og paa volve-sessen,
paa Gungnes*) odd
og paa Granes brjost,
paa norne-nagl
og paa uglenebb.

Alle vart av skavne,
som i var skorne,
og mengde i heilage mjød,
og sende paa vide vegjer.
No er dei hjaa æser
no er dei hjaa alvar,
sume hjaa vise vaner,
og sume hev mannheims menn.

Det er bokruner
og bergeruner,
og alle ølruner,
og mæte mandomsruner.
Den som kann deim uvillte
og uspillte
honom vert dei til heppa.
Nøyt deim og njot deim,
til æserne øydest!

No skal du velja,
for val er deg bode,
du stridsmann sterke!
Sogn eller togn,
vèl det du vil!
Alle ting longo er laga."

*) Gungne er spjotet aat Odin.

Sigurðr svarar:

„Munkat ek flœja,
þótt mik feigan vitir,
emkat ek med bleyði borinn;
ástráð þín
vil ek ǫll of hafa
svá lengi sem ek lifi."

21.

Sigurðr mælti: „Aldri finnst þér vitrari kona i verǫldu, ok kenn enn fleiri spekiráð!" Hon svarar: „Heimilt er þat at gera at yðrum vilja ok gefa heilræði fyrir yðra eptirleitan ok vitrleik." Þá mælti hon: „Ver vel við frændr þína ok hefn lítt mótgerða við þá ok ber við þol, ok tekr þú þar við langæligt lof. Sé við illum hlutum, bæði við meyjar ást ok manns konu, þar stendr opt ilt af. Verð lítt mishugi við úvitra menn á fjǫlmennum mótum; þeir mæla opt verra, en þeir viti, ok ertu þegar bleyðimaðr kallaðr ok ætlaðr, at þú sér sǫnnu sagðr; drep hann annars dags ok gjalt honum svá heiptyrði. Ef þú ferr þann veg, er vándar vættir byggja, ver varr um þik; tak þér ekki herbergi nær gǫtu, þótt þik nátti, því at opt búa þar illar vættir, þær menn villa. Lát eigi tæla þik fagrar konur, þótt þú sjáir at veizlum, svá at þat standi þér fyrir svefni eða þú fáir af því hugarekka; teyg þær ekki at þér með kossum eða annarri blíðu; ok ef þú heyrir heimslig orð drukkinna manna, deil eigi við þá, er víndruknir eru ok tapa viti sínu; slíkir hlutir verðá mǫrgum at miklum móðtrega eðá bana. Berst heldr við úvini þína, en þú sér brendr; ok sver eigi rangan eið, þvíat grimm hefnd fylgir griðrofi. Ger rœkiliga við dauða menn, sóttdauða eða sædauða eda vápndauða; búðu vandliga um lík þeira; ok trú ekki þeim, er þú hefir feldan fyrir fǫður eða bróður eða annan

Sigurd svarar:

„Ei vil eg fly
um feig du meg veit,
eg er 'kje med blaudskap boren.
Vene-raadi dine
væl eg vil minnast,
so lenge som eg liver.“

21.

Sigurd mælte: „Aldri finst det visare kvende i verdi enn du. Og lær meg endaa fleire visdomsraad!“ Ho svara: „Det samer seg aa gjera deg til viljes og gjeva deg gode raad, du som er so spurvis og klok.“ Daa mælte ho: „Haldt deg væl med frendarne dine, og ver sein til aa hemna det um dei gjer deg noko imot. Ber det med tol, so fær du ævordslegt lov for det. — Var deg væl for alt som vondt er, baade for elskhug til møy og til annan manns kona. Sovore kjem det ofte ilt av. — Gjev deg inkje i ordkast med uvituge menner der mykje folk møtest. Dei talar ofte verre enn dei veit av, og dei kallar deg snart ein blauting, og folk trur det er sant. Drep slik ein mann andre dagen, og løn honom soleis for vondordi. — Fer du den vegen der vonde vette byggjer, so ver var um deg. Tak deg inkje herbyrge nær vegen fyrst notti kjem paa deg, for der bur ofte vonde vette som viller folk. — Lat inkje fagre kvende daara deg, um du ser deim i gjestebod, so at det spiller svevnen din, eller du fær hugsott av det. Lokk deim inkje aat deg med kyssar eller onnor blidka. — Og høyrer du faavise ord av drukne menner, so trætt inkje med deim som er vindrukne og hev mist vitet sitt. Slike ting vert mange til hjartesorg eller bane. — Slaast heller med uvenerne dine enn aa lata deim brenna deg. — Og svèr aldrig rang eid, for det hemner seg hardt aa

ıáfrænda, þótt ungr sé; opt er úlfr í ungum syn
ìé vandliga við vélráðum vina þinna; en lítt meg
'ér sjá fyrir um yðart líf, en eigi skyldi mága hat
. þik koma." Sigurðr mælti: „Engi finnst þér vitra
ıaðr; ok þess sver ek, at þik skal ek eiga, ok þ
rt við mitt œði." Hon svarar: „Þik vil ek heli
iga, þótt ek kjósa um alla menn"; ok þetta bund
ıau eiðum með sér.

22.

Nú ríðr Sigurðr á brótt; hans skjǫldr var sv
narkaðr: laugaðr í rauðu gulli ok skrifaðr á ein
lreki; hann var døkkbrúnaðr it efra, en fagrrauðr
ıeðra, ok þann veg var markaðr hans hjálmr c
ǫðull ok vápnrokkr; hann hafði gullbrynjuna, c
ıll hans vápn váru gulli búin; ok því var dre
narkaðr á hans vápnum ǫllum, at, er hann er sén
ná vita, hverr þar ferr, af ǫllum þeim, er frétt haf
t hann drap þann mikla dreka, er Væringjar kal
'áfni; ok fyrir því eru vápn hans ǫll gulli búin c
ırún at lit, at hann er langt umframm aðra mei
t kurteisi ok allri hœfersku ok náliga at ǫllu
ılutum; ok þá er taldir eru allir inir stœrstu kapp
ık hinir ágæztu hǫfdingjar, þá mun hann jafn
remstr taldr, ok hans nafn gengr í ǫllum tungu
yrir norðan Grikklands haf, ok svá man vera, með
'erǫldin stendr. Hár hans var brúnt at lit ok fag
t líta, ok fór í stórlokka; skeggit var þykt ok ska
ık með sama lit; hánefjaðr var hann ok hafði bre
ndlit ok stórbeinótt; augu hans váru svá snǫr,
ár einn þorði at líta undir hans brýnn; herðar ha
'áru svá miklar, sem tveir menn væri á at s
Hans líkami var skapaðr allr við sik á hæð ok di
eik ok þann veg, sem bezt má sama; ok er

brjota trygdi. — Tak deg vyrkleg av daude menner, baade sottdaude og sjødaude og vaapendaude, og stell væl med liki deira. — Tru ingen som du hev fellt far eller bror eller annan nærfrende for, endaa um han er ung. Ofte bur ulv i unge sonen. — Var deg væl for svikraadi aat venerne dine. Lite kann eg sjaa fram i livet ditt, men gjev at frendehatet inkje maatte raaka deg.“

Sigurd mælte: „Det finst ingen som er visare enn du. Og det svèr eg, at deg skal eg eiga, for du er etter min hug.“ Ho svara: „Deg vilde eg helst eiga, um eg kunde velja millom alle menner.“ Og dette batt dei med eidar seg imillom.

22.

No rid Sigurd burt. Skjolden hans saag so ut: Han var lauga i raude gullet, og der var maala paa ein drake. Han var døkkbrun ovantil, men fager raud nedantil, og paa same vis var hjelmen hans merkt, og sålen og vaapenkjolen. Han hadde gullbrynja, og alle vaapni hans var gullslegne. Og difor var draken maala av paa alle vaapni hans, at naar han vart sedd, so skulde dei vita kven det var som reid der, alle dei som hadde frett at han drap den store draken som væringarne kalla Faavne. Og alle vaapni hans var gullslegne og brune paa lit av di han var langt framum andre menner i riddarsed og høvisk framferd, ja mest i alle ting. Og naar dei vert talde alle dei største kjempor og dei medgjetnaste hovdingarne, daa vert han jamnan sett fremst, og hans namn gjeng i alle tungemaal nordanfor Græklandshavet, og so kjem det til aa verta medan verdi stend. Haaret hans var brunt paa liten og fagert aa sjaa, og hekk i store lokkar. Skjegget var tykt og stutt og hadde same lit. Han var høgnasa, og hadde breidt andlit og store kinnbein. Augo hans var so kvasse at berre faa torde sjaa under brunerne hans. Herdarne var so breide som ein

mark um hans hæð, at þá er hann gyrði sik sverðinu Gram, en þat var sjau spanna hátt, ok er hann óð rugakrinn fullvaxinn, þá tók niðr dǫggskórinn á sverðinu akrinn uppstandanda; ok hans afl er meira en vǫxtr. Vel kann hann sverði at beita ok spjóti at skjóta ok skapti at verpa ok skildi at halda, boga at spenna eða hesti at ríða, ok margskonar kurteisi nam hann í œsku. Hann var vitr maðr, svá at hann vissi fyrir úorðna hluti, hann skildi fuglsrǫdd; ok af slíkum hlutum kómu honum fáir hlutir á úvart. Hann var langtalaðr ok málsnjallr, svá at ekki tók hann þat erendi at mæla, at hann mundi fyrr hætta, en svá sýnist ǫllum, sem enga leið muni eiga at vera nema svá, sem hann segir; ok þat er hans skemtan, at veita lið sínum mǫnnum ok reyna sjálfan sik í stórræðum ok taka fé af sínum úvinum ok gefa sínum vinum. Eigi skorti hann hug, ok aldri varð hann hræddr.

23.

Sigurðr ríðr nú þar til, er hann kemr at einum miklum bœ; þar réð fyrir einn mikill höfðingi, sá er Heimir hét; hann átti systur Brynhildar er Bekkhildr hét, þvíat hon hafði heima verit ok numit hannyrði, en Brynhildr fór með hjálm ok brynju ok gékk á vígum, var hon því kǫlluð Brynhildr. Heimir ok Bekkhildr áttu einn son, er Alsviðr hét, manna kurteisastr. Þar léku menn úti; ok er þeir sjá reið mannsins at bœnum, hætta þeir leiknum ok undrast manninn, þvíat þeir hǫfðu engan slíkan sét; géngu í mót honum ok fǫgnuðu honum vel. Alsviðr býðr honum með sér at vera ok af sér at þiggja slíkt, er hann vill; hann þiggr þat; honum er ok skipat vegliga at þjóna; fjórir menn hófu gullit af hestinum, enn fimti tók við honum. Þar mátti sjá marga góða

:ulde sjaa tvo andre menner. Og heile likamen ar skapa det eine etter det andre, i høgd og før-:ik, so alt sama seg paa det beste. Det er maal aa høgdi hans, at naar han gyrde seg med sverdet ıram — og det var sju spann langt — og han vod jenom ein fullvaksen rugaaker, so tok doggskoen aa sverdet ned i dei aksi som stod uppe. Og tyrken hans var endaa større enn vokstren. Væl isste han aa beita sverdet og skjota med spjot og kasta stongi og halda skjolden, spenna bogen og rida hesten, og mange slags riddar-idtrotter lærde han i ungdomen. Han var ein vis mann, so han visste uvortne ting fyreaat. Og han skyna fuglemaal. Difor var det faa ting som kom uventa paa honom. Han var langtalande og ordhag, og tok han fyrst til aa maalbera ei sak, so enda han aldri fyrr alle syntest at det kunde inkje vera onnorleis enn han sagde. Og det var hans gaman aa hjelpa mennerne sine og røyna seg sjølv i storverk, og taka gods fraa uvenerne sine og gjeva venerne. Inkje skorta det honom mod, og aldri vart han rædd.

23.

Sigurd rid no til han kjem aat ein stor gard. Der raadde ein stor hovding som het Heime. Han var gift med syster til Brynhild, ei som dei kalla Benkhild, av di ho hadde vore heime og lært kvende-yrke. Men Brynhild for med hjelm og brynja og gjekk i slag, difor vart ho kalla Brynhild. Heime og Benkhild hadde ein son som het Alsvinn, ein utifraa vælseda mann.

Der leika folk ute. Men daa dei saag denne mannen som kom ridande til gards, heldt dei upp med leiken og undrast paa honom, for liken hans hadde dei aldri sétt. Dei gjekk imot honom og fagna honom væl. Alsvinn bad honom vera hjaa seg, og han skulde faa det som han vilde. Det tok han imot. Og der vart sette folk til aa tena honom paa vyrdeleg

gripi ok fáséna; var þat at skemtan haft at sjá brynjur ok hjálma ok stóra hringa ok undarliga mikil gullstaup ok allskonar hervápn. Sigurðr dvels þar lengi í mikilli sœmd; spyrst nú þetta frægðar verk um ǫll lǫnd, er hann hafði drepit þann enn ógurliga dreka. Þeir undu sér nú vel, ok var hvárr ǫðrum hollr. Þat hǫfðu þeir sér at skemtan at búa vápn sín ok skepta ǫrvar sínar ok beita haukum sínum

24.

Þá var heim komin til Heimis Brynhildr, fóstra hans; hon sat í einni skemmu við meyjar sínar; hon kunni meira hagleik en aðrar konur; hon lagði sinn borða með gulli ok saumaði á þau stórmerki, er Sigurðr hafði gert: dráp ormsins ok upptǫku fjárins ok dauða Regins. Ok einn dag er frá því sagt, at Sigurðr reið á skóg við hundum sínum ok haukum ok miklu fjǫlmenni; ok er hann kom heim fló hans haukr á hávan turn ok settist við einn glugg Sigurðr fór eptir haukinum; þá sér hann eina fagr konu ok kennir, at þar er Brynhildr; honum þikki um vert alt saman fegrð hennar ok þat, er ho gerir; kemr í hǫllina ok vill enga skemtan við men eiga. Þá mælti Alsviðr: „Hví eru þér svá fálátir þessi skipan þín harmar oss ok þína vini; eða hv máttu eigi gleði halda? haukar þínir hnípa ok sv hestrinn Grani, ok þessa fám vér seint bót.“ Sigurð svarar: „Góðr vinr! heyr, hvat ek hugsa! min haukr fló á einn turn, ok er ek tók hann, sá e eina fagra konu; hon sat við einn gulligan borð ok las þar á mín liðin ok framkomin verk.“ Alsvið svarar: „Þú hefir sét Brynhildi Buðladóttur, e mestr skǫrungr er.“ Sígurðr svarar: „Þat mun sa vera; eða hversu [lǫngu] kom hon hér?“ Alsvið svarar: „Þess var skamt í milli ok þér kvámuð

vis. Fire mann hov gullet av hesten, og den femte tok imot Grane. Der kunde ein sjaa mange gode og sjeldsynte eigneluter, og dei hadde si moro av aa skoda brynjor og hjelmar og store undarlege ringar og gilde gullstaup og allskyns hervaapen. Sigurd var der lenge i stor sømd. No spurdest dette frægdarverket yver alle lond, at han hadde drepe den kaldlege draken. Dei unde væl saman, Sigurd og Alsvinn, og den eine var den andre holl. Det hadde dei til gaman, aa setja vaapni sine i stand og skjefta pilerne og veida med haukarne sine.

24.

Daa var ho komi heim til Heime Brynhild fosterdotter hans. Ho sat i kvendestova med møyarne sine. Ho var hævare i hagleik enn andre kvinnfolk. Ho brogda veven sin med gull, og sauma paa dei storverk som Sigurd hadde gjort: ormedraapet og skatteranet og Regins daude.

Og ein dag er det sagt at Sigurd reid til skogs med hundarne og haukarne sine og mykje folk. Og daa han kom heim, flaug hauken hans upp i eit høgt taarn og sette seg med ein glugg. Sigurd for etter hauken. Daa ser han eit fagert kvende og kjenner att Brynhild. Han tykkjer vent um alt saman, baade fagerleiken hennar og det som ho gjer. Han kjem i halli, men vil inkje skjemta seg med mennerne. Daa segjer Alsvinn: „Kvi er du so faalaaten? Denne aatferdi di harmar meg og venerne dine. Eller kvi kann du inkje halda deg glad? Haukarne dine sturer, og hesten Grane og, og seint fær me gjort dette godt att.“ Sigurd svarar: „Gode ven! høyr kva eg tenkjer paa. Hauken min flaug upp i eit høgt taarn, og daa eg tok honom, saag eg eit fagert kvende. Ho sat med ein gullvev, og der vov ho inn dei verk som eg hev gjort.“ Alsvid svarar: „Du hev sétt Brynhild Budlesdotter, som er den gjævaste av alle droser.“ Sigurd segjer: „Det er visst sant. Men nær kom ho

Sigurðr segir: „Þat vissu vér fyrir fám dǫgum; sú kona hefir oss bezt sýnzt í verǫldu.“ Alsviðr mælti: „Gef ekki gaum at einni konu, þvílíkr maðr; er þat ilt at sýta, er maðr fær eigi.“ „Hana skal ek hitta,“ sagði Sigurðr, „ok gefa henni gull ok ná hennar gamni ok jafnaðarþokka.“ Alsviðr svarar: „Engi fannst sá enn um aldr, er hon léði rúms hjá sér eða gæfi ǫl at drekka; hon vill sik í herskap hafa ok allskonar frægð at fremja.“ Sigurðr mælti: „Vér vitum eigi, hvárt hon svarar oss eða eigi, eða lér oss sess hjá sér.“ Ok annan dag eptir gékk Sigurðr til skemmunnar; en Alsviðr stóð hjá skemmuni úti ok skepti ǫrvar sínar. Sigurðr mælti: „Sit heil frú! eða hversu megi þér?“ Hon svarar: „Vel megu vér, frændr lifa ok vinir, en háttung er í, hverja giptu menn bera til síns endadags.“ Hann sezt hjá henni. Síðan ganga þar inn fjórar konur með stórum borðkerum af gulli ok með enu bezta víni ok standa fyrir þeim; þá mælti Brynhildr: „Þetta sæti man fám veitt vera, nema faðir minn komi.“ Hann svarar: „Nú er veitt þeim, er oss líkar.“ Herbergit var tjaldat af inum dýrstum tjǫldum, ok þakit klæðum alt gólfit. Sigurðr mælti: „Nú er þat framm komit, er þér hétuð oss.“ Hon svarar: „Þér skuluð hér velkomnir!“ Síðan reis hon upp, ok fjórar meyjar með henni, ok gékk fyrir hann með gullker ok bað hann drekka. Hann réttir í mót hǫndina kerinu ok tók hǫnd hennar með ok setti hana hjá sér; hann tók um háls henni ok kysti hana ok mælti: „Engi kona hefir þér fegri fœzt.“ Brynhildr mælti: „Vitrligra ráð er þat, at leggja eigi trúnað sinn á konu vald, þvíat þær rjúfa jafnan sín heit.“ Hann mælti: „Sá kœmi beztr dagr yfir oss, at vér mættim njótast.“ Brynhildr svarar: „Eigi er þat skipat, at vit búim saman, ek em skjaldmær, ok á ek með herkonungum hjálm, ok þeim man ek at liði verða, ok ekki er mér leitt at berjast.“ Sigurðr svarar: „Þá frjóumst vér mest, ef vér búum saman, ok meira er at þola

her?“ Alsvinn svarar: „Det var inkje lenge imillom at du og ho kom.“ Sigurd svarar: „Eg hev berre visst det nokre faa dagar. Henne tykkjer eg best um av alle kvende i heile verdi.“ Alsvinn segjer: „Gjev inkje gaum etter eit kvinnfolk, slik mann som du er. Det er ilt aa syta for det ein inkje kann faa.“ — „Henne skal eg hitta,“ segjer Sigurd, „og gjeva henne gull og vinna hennar venskap og kjærleike.“ Alsvinn svarar: „Aldri fanst den mann som ho let faa rom hjaa seg eller gav øl aa drikka. Ho vil ganga i herferd og vinna allskyns frægd.“ Sigurd mæler: „Inkje veit eg um ho svarar meg eller inkje, og um ho gjev meg sess hjaa seg.“

Dagen etter gjekk Sigurd til kvendestova. Men Alsvinn stod utanfor og skjefte pilerne sine. Sigurd mælte: „Signe deg fruve! Korleis stend det til?“ Ho svara: „Det stend væl til med meg; frendarne og venerne mine liver; men uvisst er det kva slags lukka ein ber til sin døyande dag.“ Han sette seg hjaa henne. So kom der inn fire kvende med store staup av gull og med det beste vin, og stod fyre deim. Daa mælte Brynhild: „Dette sætet vert gjeve til faa, utan far min kjem.“ Han svara: „No er det gjeve til den som eg unner det best.“ — Herbyrget var tjelda med dei dyraste tjeld, og der var breidt klæde yver heile golvet. — Sigurd mælte: „No er det kome fram, som du lova meg.“ Ho svara: „Du skal vera vælkomen her!“ Sidan reis ho upp, og fire møyar med henne, og gjekk fram fyre honom med gullstaup og bad honom drikka. Han rette hondi imot staupet, og tok hondi hennar med, og sette henne hjaa seg. Han tok henne um halsen og kysste henne og sagde: „Fagrare kvende enn du hev aldri vorte fødd.“ Brynhild svara: „Det er det vitugaste aa inkje leggja trunaden sin i kvende-vald, for dei bryt jamnan lovnaden sin.“ Han sagde: „Det vøre den sælaste dagen for meg, fyrst me finge njota einannan.“ Brynhild svara: „Inkje er det so laga,

þann harm, er hér liggr á, en hvǫss vápn.“ Brynhildr svarar: „Ek man kanna lið hermanna, en þú munt eiga Guðrúnu Gjúkadóttur.“ Sigurðr svarar: „Ekki tælir mik eins konungs dóttir, ok ekki lær mér tveggja huga um þetta, ok þess sver ek við guðin, at ek skal þik eiga, eða enga konu ella.“ Hon mælti slíkt. Sigurðr þakkar henni þessi ummæli ok gaf henni gullhring, ok svǫrðu nú eiða af nýju, ok gengr hann í brott til sínna manna ok er þar um hríð með miklum blóma.

25.

Gjúki hét konungr, hann hafði ríki fyrir sunnan Rín. Hann átti þrjá sonu, er svá hétu: Gunnarr, Hǫgni, Gutthormr; Guðrún hét dóttir hans, hon var frægst mær; báru þau bǫrn mjǫk af ǫðrum konungabǫrnum um alla atgervi, bæði um vænleik ok vǫxt. Þeir váru jafnan í hernaði ok unnu mǫrg ágætisverk. Gjúki átti Grímhildi ena fjǫlkunngu. Buðli hét konungr, hann var ríkari en Gjúki, ok þó báðir ríkir. Atli hét bróðir Brynhildar. Atli var grimmr maðr, mikill ok svartr ok þó tiguligr, ok inn mesti hermaðr. Grímhildr var grimmhuguð kona. Ráð Gjúkunga stóð með miklum blóma, ok mest fyrír sakir barna hans, er mjǫk váru um framm flesta. Eitt sinn segir Guðrún meyjum sínum, at hon má eigi glǫð vera. Ein kona spyrr hana, hvat henni sé at úgleði. Hon svarar: „Eigi féngum vér tíma í draumum, er því harmr í hjarta mér; ráð drauminn, þar er þú fréttir eptir.“ Hon svarar: „Seg mér ok lát þik eigi hryggja, því at jafnan dreymir fyrir veðrum.“ Guðrún svarar: „Þetta er ekki veðr; þat dreymdi mik, at ek sá einn fagran hauk mér á hendi; fjaðrar hans váru með gulligum lit.“ Konan svarar:

at me tvo skal bu saman. Eg er skjoldmøy; eg maa bera hjelm med herkongarne, og eg skal vera deim til hjelp. Og inkje er eg leid av aa slaast." Sigurd svara: „Me kom til aa trivast best um me budde saman. Og verre er det aa tola den harm som dette veld enn kvasse vaapen." Brynhild svara: „Eg maa sjaa yver hermanns-flokkarne, men du fær Gudrun Gjukesdotter." Sigurd svara: „Inkje skal nokor kongsdotter lokka meg, og inkje tvihugast eg i dette. Og det svèr eg ved gudarne, at deg skal eg eiga, eller ingi onnor." Ho sagde det same. Sigurd takka henne for desse ordi, og gav henne ein gullring. Og no svor dei eidar paa nytt. So gjekk han burt til mennerne sine, og var der ei rid i beste blome.

25.

GJUKE het ein konge. Han hadde rike sunnanfor Rin. Han hadde tri søner, som het so: GUNNAR, HOGNE og GUDTORM. GUDRUN het dotter hans. Ho var ei fræg møy. Desse borni var mykje framum andre kongsborn i all slags dugleik, baade i venleik og vokster. Dei var jamnan i herferd og vann mange storverk. Gjuke var gift med GRIMHILD den trollkunnige. BUDLE het ein annan konge. Han var megtugare enn Gjuke, endaa dei var megtuge baae. ATLE het bror til Brynhild. Han var ein grimm mann, stor og svart, men drusteleg og den største hermann. Grimhild var ei hardhuga kona. Magti aat Gjukungarne stod i beste blome, og det var mest borni si skuld, for dei var mykje gjævare enn folk flest.

Ei gong segjer Gudrun til møyarne sine at ho kann inkje vera glad. Ei av deim spýr kva det er som gjer henne uglad. Ho svarar: „Eg fekk ikkje lukka i draumarne, og difor ber eg sorg i hjarta mitt. Tyd draumen, sidan du spýr etter." Ho svarar: „Seg meg draumen og ryggjast inkje, for jamt drøymer ein for uver." Gudrun segjer: „Dette er inkje uver.

„Margir hafa spurt af yðrum vænleik, vizku ok kurteisi; nǫkkurs konungs son mun biðja þín." Guðrún svarar: „Engi hlutr þótti mér haukinum betri, ok alt mitt fé vilda ek heldr láta en hann." Konan svarar: „Sá, er þú fær, man vera vel mentr, ok muntu unna honum mikit." Guðrún svarar: „Þat angrar mik, at ek veit eigi, hverr hann er, ok skulum vér hitta Brynhildi; hon mun vita." Þær bjuggust með gulli ok mikilli fegrð ok fóru með meyjum sínum, unz þær kómu at hǫll Brynhildar; sú hǫl var búin með gulli ok stóð á einu bergi. Ok e sén er ferð þeira, þá er Brynhildi sagt, at marga konur óku at borginni með gyltum vǫgnum. „Pa man vera Guðrún Gjúkadóttir," [segir hon]; „mil dreymdi um hana í nótt, ok gǫngum út í mót henni ekki sœkja oss fríðari konur heim." Þær géngu ú í móti þeim ok fǫgnuðu vel; þær géngu inn í þ ina fǫgru hǫll; salrinn var skrifaðr innan ok mjǫl silfri búinn; klæði váru breidd undir fœtr þeim, o þjónuðu allir þeim; þær hǫfðu margskonar leika Guðrún var fáorð. Brynhildr mælti: „Hví meg þér eigi gleði bella; ger eigi þat! skemtum oss alla saman, ok rœðum um ríka konunga ok þeira stó virki!" „Gerum þat!" segir Guðrún; „eða hverj veiztu fremsta konunga verit hafa?" Brynhildr svara „Sonu [Hámundar] Haka ok Hagbarð; þeir unn mǫrg frægðarverk í hernaði." Guðrún svarar: „Mikli váru þeir ok ágætir, en þó nam Sigarr systur þeira en hefir aðra inni brenda, ok eru þeir seinir at hefna eða hví nefndir þú eigi brœðr mína, er nú þikkj fremstir menn?" Brynhildr segir: „Þat er í góðu efnum, en eigi eru þeir enn mjǫk reyndir, ok ve ek einn mjǫk af þeim bera; en þat er Sigurðr, so Sigmundar konungs; hann var þá barn, er hann dra sonu Hundings konungs ok hefndi fǫður síns c Eylima, móðurfǫður síns." Guðrún mælti: Hv var til merkja um þat? segir þú hann borinn, þá faðir hans féll?" Brynhildr svarar: „Móðir ha

.g drøymde det, at eg saag ein fager hauk paa ıondi mi; fjørerne hans var som gull paa liten." Gjenta svarar: „Mange hev høyrt gjete venleiken lin og ditt vit og ynde. Einkvan kongssonen vil fria til deg." Gudrun segjer: „Ingen ting tottest meg betre enn hauken, og alt mitt gods vilde eg heller missa enn honom." Gjenta svarar: „Den som du fær er nok ein framifraa kar, og du kjem til aa elska honom mykje." Gudrun segjer: „Det gjer meg sorgfull at eg inkje veit kven han er. Og no skal me av og finna Brynhild; ho veit det visst." Dei budde seg med gull og mykje vent, og ho for med møyarne sine til dei kom til halli aat Brynhild. Denne halli var klædd med gull, og stod paa eit berg. Og daa ferdi deira vart sedd, daa vart det sagt til Brynhild at mange kvende kom køyrande aat borgi, med gyllte vogner. „Det maa vera Gudrun Gjukesdotter," segjer ho. „Eg drøymde um henne i nott. Lat oss ganga ut imot henne! Inkje kann fridare kvende vitja oss." Dei gjekk ut imot deim og fagna deim væl. So gjekk dei inn i den fagre halli. Salen var utmaala innvendes og mykje innlagd med sylv. Klæde var breidde under føterne deira, og alle tente deim. Dei hadde mange slags leikar. Men Gudrun var faa-ordig. Daa sagde Brynhild: „Kvi kann du inkje gleda deg? Gjer inkje dette! Lat oss skjemta oss alle saman og røda um megtuge kongar og storverki deira!" — „Ja lat oss gjera det!" segjer Gudrun. „Og kven tykkjer du hev vore dei fremste kongarne?" Brynhild svarar: „Haamundssønerne HAKE og HAGBARD. Dei vann mange frægdarverk i herferd." Gudrun svarar: „Store var dei og medgjetne, men endaa tok SIGAR ei syster deira og brende den andre inne, og dei er seine til aa hemna det. Men kvi nemner du inkje brøderne mine, som no tykkjest vera dei fremste mennerne?" Brynhild segjer: „Det er gode emne i deim, men dei er inkje røynde stort enno. Og eg veit ein som gjeng mykje

gékk í valinn ok fann Sigmund konung sáran
bauð at binda sár hans, en hann kvezt of gam
síðan at berjast, en bað hana við þat huggast,
hon mundi œztan son ala, ok var þar spá spa
geta; ok eptir andlát Sigmundar konungs fór h
með Álfi konungi, ok var Sigurðr þar upp fœddı
mikilli virðingu, ok vann hann mǫrg afreksverk
hverjum degi, ok er hann ágæztr maðr í verǫldu
Guðrún mælti: „Af ást hefir þú fréttum til ha
haldit; en af því kom ek hér, at segja þér draun
mína, er mér féngu mikillar áhyggju.“ Brynhil
svarar: „Lát þik eigi slíkt angra! ver með frændu
þínum, er allir vilja þik gleðja.“ „Þat dreymdi mik
sagði Guðrún, „at vér géngum frá skemmu marg
saman ok sám einn mikinn hjǫrt; hann bar lan
af ǫðrum dýrum, hár hans var af gulli; vér vildu
allar taka dýrit, en ek ein náða; dýrit þótti m
ǫllum hlutum betra; síðan skauztu dýrit fyrir knjá
mér, var mér þat svá mikill harmr, at ek mát
trautt bera; síðan gaftu mér einn úlfhvelp, sá dreif
mik blóði brœðra minna.“ Brynhildr svarar: „E
mun ráða, sem eptir mun ganga: til ykkar mu
koma Sigurðr, sá er ek kaus mér til manns; Grír
hildr gefr honum meinblandinn mjǫð, er ǫllum o
kemr í mikit stríð; hann mantu eiga ok hann skjó
missa; þú munt eiga Atla konung; missa mun
brœðra þinna, ok þá mantu Atla vega.“ Guðrú
svarar: „Ofrharmr er oss þat, at vita slíkt“; o
fara þær nú í brott ok heim til Gjúka konungs.

yver deim. Det er Sigurd, son til kong Sigmund. Han var eit barn daa han drap sønerne til kong Hunding og hemnde far sin og Øylime mor-far sin." Gudrun segjer: „Korleis kann ein vita det? Kann du segja um han var fødd daa far hans fall?" Brynhild svarar: „Mor hans gjekk i valen og fann kong Sigmund saar, og baud seg til aa binda saari hans. Men han sagde han var for gamall til aa slaast meir, og bad henne hugga seg med det, at ho skulde føda ein gjæv son. Og der vart klok manns gissing til spaadom. Daa kong Sigmund var avliden, for ho med kong Alv, og der vart Sigurd fødd upp i stor vyrding. Han vann mange storverk til kvar dag, og han er den aagjetnaste mann i verdi." Gudrun segjer: „Av elskhug hev du spurt so etter honom. Men eg kom her av di eg vilde segja deg draumarne mine, som hev sett meg i stor hugverk." Brynhild svarar: „Lat inkje slikt tyngja deg! Ver saman med frendarne dine, dei vil gleda deg alle." — „Det drøymde eg," segjer Gudrun, „at me gjekk fraa stova, mange kvende saman, og saag ein stor hjort. Han var mykje gildare enn andre dyr, og haari hans var av gull. Me vilde alle taka dyret, men eg aaleine naadde det. Hjorten tottest meg betre enn alt anna. Sidan skaut du dyret fyre knei mine, og det vart meg so stor ein harm at eg snaudt kunde bera det. So gav du meg ein ulvekvelp, og han dreivde paa meg blodet av brøderne mine." Brynhild svarar: „Eg skal tyda draumen som det kjem til aa ganga: Sigurd kjem til deg, han som eg kòra meg til mann. Grimhild gjev honom mein-blanda mjød, og det veld oss alle stor usæla. Honom fær du, men misser honom snart. Sidan fær du kong Atle. Du misser brøderne dine, og so drep du Atle." Gudrun svarar: „Det er meg ei stor sorg aa vita slikt." Og no fer dei burt og heim til kong Gjuke.

26.

Sigurðr ríðr nú í brott með þat mikla skiljast þeir nú vinir; hann ríðr Grana með sínum herbúnaði ok farmi. Hann ríðr þar hann kom at hǫll Gjúka konungs; ríðr nú í bc ok þat sér einn af konungs mǫnnum ok mælti: hygg ek, at hér fari einn af goðunum; þessi er allr við gull búinn; hestr hans er miklu en aðrir hestar, ok afburðarvænn vápnabúnaðr, er langt um aðra menn framm, en sjálfr berr þó mest af ǫðrum mǫnnum." Konungrinn ge: með hirð sína ok kvaddi manninn ok spyrr: „ ertu, er ríðr í borgina, er engi þorði, nema a sona minna?" Hann svarar: „Ek heiti Sigur em ek son Sigmundar konungs." Gjúki ko mælti: „Vel skaltu hér kominn með oss ok hér slíkt, sem þú vilt!" Ok hann gengr inn í h ok váru allir lágir hjá honum, ok allir þjónuðu h ok var hann þar í miklu yfirlæti. Þeir ríða saman Sigurðr ok Gunnarr ok Hǫgni, ok Sigurðr fyrir þeim um alla atgervi, ok eru þ(miklir menn fyrir sér. Þat finnr Grímhildr mikit Sigurðr ann Brynhildi, ok hve opt hanı hennar; hugsar fyrir sér, at þat væri meiri gi hann staðfestist þar ok ætti dóttur Gjúka koı ok sá, at engi mátti við hann jafnast, sá ok, traust at honum var, ok hafði ofr fjár, miklu en menn vissi dœmi til. Konungr var við sem við sonu sína, en þeir virðu hann framar e Eitt kveld, er þeir sátu við drykk, ríss dró upp ok gékk fyrir Sigurð ok kvaddi hann ok ı „Fǫgnuðr er oss á þinni hérvist, ok alt gott vér til yðar leggja; tak hér við horni ok d Hann tók við ok drakk af. Hon mælti: „Þinı skal vera Gjúki konungr, en ek móðir, brœðr Gunnarr ok Hǫgni ok allir, er eiða vinnið, ok þá eigi yðrir jafningjar fást." Sigurðr tók þ

26.

Sigurd rid no burt med alt gullet, og dei skilst ›m vener. Han rid Grane med heile herbunaden ; skatten sin. Han rid til han kjem aat halli hans ›ng Gjuke. Der rid han inn i borgi. Det ser ein / kongsmennerne, og segjer: „Det trur eg, at her em ein av gudarne. Denne mannen er klædd i erre gull. Hesten hans er mykje større enn andre estar, og utifraa ven er vaapenbunaden. Og han ølv er reint makelaus og mykje drustelegare enn nna folk.“ Kongen gjeng ut med hirdi si og helsar annen og spyr: „Kven er du, som rid inn i borgi, et som ingen torde utan løyve av sønerne mine?“ lan svarar: „Eg heiter Sigurd, og eg er son til ong Sigmund.“ Kong Gjuke segjer: „Vælkomen kal du vera hjaa oss, og her skal du faa alt som u vil!“ Han gjeng inn i halli, og alle er laage iot honom. Alle tener honom, og han er der i tor vyrdnad. Dei rid i fylgje, Sigurd og Gunnar g Hogne, men Sigurd er den beste av deim i all lags dugleik, endaa dei er gjæve karar alle. Grimhild egg merke til kor mykje Sigurd elskar Brynhild, og or ofte han gjet um henne. Ho tenkte med seg jølv, at det vore den største lukka um han gav seg l der og fekk dotter aat kong Gjuke. Ho saag at igen kunde mæla seg med honom, og at han var l stor hjelp. Og han hadde ei mengd med gods, iykje meir enn nokon visste liken til. Kongen var ied honom som med sine eigne søner, og *dei* vyrde onom meir enn seg sjølve.

Ein kveld dei sat med drykkje-bordet, reis droningi upp og gjekk fyre Sigurd og helsa honom og iælte: „Det er ein stor fagnad for oss at du er er, og alt godt vil me gjera deg. Tak dette hornet er og drikk!“ Han tok imot, og drakk or. Ho iælte: „Kong Gjuke skal vera far din, og eg mor i, og Gunnar og Hogne brøderne dine. Og de

ok við þann drykk mundi hann ekki til Brynhildar hann dvaldist þar um hríð. Ok eitt sinn gékk Grímhildr fyrir Gjúka konung ok lagði hendr um háls honum ok mælti: „Hér er nú kominn enn mesti kappi, er finnast man í verǫldu, væri at honum mikit traust: gipt honum dóttur þína með miklu fé ok slíku ríki, sem han vill, ok mætti hann hér ynd nema!" Konungr svarar: „Fátítt er þat, at bjóða framm dœtr sínar, en meiri vegr er at bjóða honum, en aðrir biði." Ok eitt kveld skenkir Guðrún. Sigurðr sér, at hon er væn kona ok at ǫllu en kurteisasta. Fimm misseri var Sigurðr þar, svá at þeir sátu með frægð ok vingan, ok rœðast konungar nú við. Gjúki konungr mælti: „Mart gott veitir þú os, Sigurðr! ok mjǫk hefir þú styrkt várt ríki." Gunnarr mælti: „Alt viljum vér til vinna, at þér dvelizt hér lengi, bæði ríki ok vára systur með boði, en eigi mundi annarr fá, þótt bæði." Sigurðr svarar: „Hafið þǫkk fyrir yðra sœmd! ok þetta skal þiggja." Þeir sverjast nú í brœðralag, sem þeir sé sambornir brœðr. Nú er ger ágætlig veizla, ok stóð marga daga; drekkr Sigurðr nú brúðlaup til Guðrúnar; mátti þar sjá margskonar gleði ok skemtan, ok var hvern dag veitt ǫðrum betr. Þeir fóru nú víða um lǫnd ok vinna mǫrg frægðarverk, drápu marga konungasonu, ok engir menn gerðu slík afrek sem þeir fara nú heim með miklu herfangi. Sigurðr ga Guðrúnu at eta af Fáfnis hjarta, ok síðan var hon miklu grimmari en áðr ok vitrari; þeira son hé Sigmundr. Ok eitt sinn gékk Grímhildr at Gunnar syni sínum ok mælti: „Yðart ráð stendr með mik lum blóma, fyrir utan einn hlut, er þér eruð kván lausir; biðið Brynhildar! þat er gǫfgast ráð, ok mu Sigurðr ríða með yðr." Gunnarr svarar: „Víst e hon væn, ok eigi em ek þessa úfúss", og segir n feðr sínum ok hrœðrum ok Sigurði, ok eru all fýsandi.

skal sverja dykk saman med eidar, so kjem det inkje til aa finnast dykkar jamlikar.“ Sigurd tok dette væl, og etter den drykken mintest han inkje noko til Brynhild. So var han der ei rid.

Ei gong gjekk Grimhild til kong Gjuke og lagde henderne um halsen hans og sagde: „Her er no komi den største kjempa som finst i verdi, og me kunde faa god studnad av honom. Gjev honom dotter di med mykje gods og slik magt som han vil hava, so kunde det henda han kom til aa una her.“ Kongen svara: „Faahøyrt er det aa bjoda fram døtterne sine. Men det er større æra aa bjoda honom enn um andre fridde.“

Og ein kveld skjenkjer Gudrun. Sigurd ser at ho er ei ven gjenta og greidsleg i alt sitt lag. Fem halvaar er Sigurd der, og dei vinn frægd saman, og liver i venskap. Og no røder kongarne seg imillom. Kong Gjuke segjer: „Mykje godt gjer du oss, Sigurd! Og storleg hev du styrkt magti vaar.“ Og Gunnar segjer: „Me vil gjera alt til at du kunde verta her lenge. Me byd deg baade rike og syster vaar, som ingen annan fekk um han fridde til henne.“ Sigurd svarar: „Hav takk for det ærefulle tilbodet dykkar! Det vil eg taka imot.“ Dei svèr seg no i broderlag, som dei skulde vera samborne brøder. So vert det gjort ei framifraa veitsla, som stend mange dagar. Og Sigurd drikk brudlaup med Gudrun. Der kunde ein sjaa mange slags gleda og gaman, og kvar dag vart gjestebodet raustare enn den fyrre.

Dei for no vida um land, og vann mange frægdarverk og drap mange kongssøner. Og ingen mann gjorde slike varp som dei. So for dei heim med mykje herfang.

Sigurd let Gudrun eta av Faavnes hjarta, og sidan vart ho mykje hardare enn fyrr, og visare. Son deira het SIGMUND.

Og ei gong gjekk Grimhild til Gunnar son sin og mælte: „No stend du i din beste blome, for-utan

27.

Þeir búa nú ferð sína listuliga, ríða nú fjǫll ok dali til Buðla konungs, bera upp bónorðit; hann tók því vel, ef hon vill eigi níta, ok segir hana svá stóra, at þann einn mann mun hon eiga, er hon vill. Þá ríða þeir í Hlymdali. Heimir fagnar þeim vel; segir Gunnarr nú erendin. Heimir kvað hennar kør vera, hvern hon skal eiga; segir þar sal hennar skamt frá ok kvazt þat hyggja, at þann einn mundi hon eiga vilja, er riði eld brennanda, er sleginn er um sal hennar. Þeir finna salinn ok eldinn ok sjá þar borg gulli bysta, ok brann eldr um utan. Gunnarr reið Gota, en Hǫgni Hǫlkvi. Gunnarr keyrir hestinn at eldinum, en hann hopar. Sigurðr mælti: „Hví hopar þú, Gunnarr?“ Hann svarar: „Eigi vill hestrinn hlaupa þenna eld“, ok biðr Sigurðr ljá sér Grana; „heimilt er þat“, segir Sigurðr. Gunnarr ríðr nú at eldinum, ok vill Grani eigi ganga. Gunnarr má nú eigi ríða þenna eld; skipta nú litum, sem Grímhildr kendi þeim Sigurði ok Gunnari. Síðan ríðr Sigurðr ok hefir Gram í hendi ok bindr gullspora á fœtr sér. Grani hleypr framm at eldinum, er hann kendi sporans. Nú verðr gnýr mikill, er eldrinn tók at œsast, en jǫrð tók at skjálfa, loginn stóð við himin; þetta þorði engi at gera fyrr, ok var sem hann riði í myrkva; þá lægðist eldrinn, en hann gékk af hestinum inn í salinn. Svá er kveðit:

in ting, at du er kjeringlaus. Fri til Brynhild! Ho r det gjævaste gifte, og Sigurd kann rida med deg." Gunnar svarar: „Visst er ho ven, og inkje er eg fuss til dette." Han segjer det no til far sin og brøderne og Sigurd. Og alle talde til.

27.

Dei bur seg no til ei drusteleg ferd, og rid fjell og dalar til kong Budle, og ber fram friingi. Han tek det væl, so sant *ho* inkje vil neitta. Men ho er so storlynd, segjer han, at ho tek berre den til mann, som ho sjølv vil. So rid dei til Lymdalarne. Heime fagnar deim væl. Gunnar segjer no ærendet sitt. Heime svarar at valet stend til henne, kven ho vil hava. Salen hennar er ikkje langt der ifraa, segjer han, men han trur at ho einast vil hava den som rid gjenom den brennande elden som er slegen um salen hennar. Dei finn salen og elden, og ser der ei borg med mønebuster av gull. Og det brenn eld ikring. Gunnar rid Gote, og Hogne Holkve. Gunnar driv hesten aat elden; men han hopar. Daa segjer Sigurd: „Kvi hopar du, Gunnar?" Han svarar: „Hesten vil inkje laupa denne elden." Og han bed Sigurd laana seg Grane. „Gjerne det," segjer Sigurd. Gunnar rid no aat elden; men Grane vil inkje ganga. Gunnar kann inkje rida elden, og so skifter dei hamar, Sigurd og Gunnar, som Grimhild hadde lært deim. Sidan rid Sigurd, og hev Gram i hondi, og bind gullsporar paa føterne sine. Grane sprang fram aat elden med same han kjende sporarne. Daa vart der ein fæl gny. Elden tok til aa øsast, og jordi til aa skjelva, og logen stod himmelhøg. Dette hadde ingen vaaga fyrr, og det var som han reid i myrker. Daa lægdest elden, og han gjekk av hesten og inn i salen. So er kvede:

Eldr nam at œsask,
en jǫrð at skjálfa,
ok hár logi
við himni gnæva;
fár treystisk þar
fylkis rekka
eld at ríða
dé yfir stíga.

Sigurðr Grana
sverði keyrði,
eldr sloknaði
fyr ǫðlingi,
logi allr lægðisk
fyr lofgjǫrnum,
bliku reiði
er Reginn átti.

Ok er Sigurðr kom inn um logann, fann hann þar eitt fagrt herbergi, ok þar sat í Brynhildr. Hon spyrr, hverr sá maðr er. En hann nefndist Gunnarr Gjúkason: „ertu ok ætluð mín kona með jáyrði feðr þíns, ef ek ríða þinn vafrloga, ok fóstra þíns með yðru atkvæði.“ „Eigi veit ek gerla, hversu ek skal þessu svara“, [segir hon]. Sigurðr stóð réttr á gólfinu ok studdist á sverðshjǫltin ok mælti til Brynhildar: „Þér í mót skal ek gjalda mikinn mund í gulli ok góðum gripum.“ Hon svarar af áhyggju af sínu sæti, sem álpt af báru, ok hefir sverð í hendi ok hjálm á hǫfði ok var í brynju: „Gunnarr!“ segir hon, „rœð ekki slíkt við mik, nema þú sér hverjum manni fremri, ok þá skaltu drepa, er mín hafa beðit, ef þú hefir traust til; ek var í orrostu með Garðakonungi, ok váru vápn vár lituð í mannablóði, ok þess girnumst vér enn.“ Hann svarar: „Mǫrg stórvirki hafi þér unnit, en minnizt nú á heit yðar, ef þessi eldr væri riðinn, at þér mundið með þeim manni ganga, er þetta gerði.“ Hon finnr nú hér

Eld tok til gøysa,
og jord til skjelva,
og høge logen
til himmels braga.
Faa torde der
av fræge kjempor
elden rida
hell yver stiga.

Sigurd Grane
av sverdet gav,
elden slokna
for avrings-kjempa,
logen lægdest
for lov-kjær hovding,
gullet hans Regin
glitra i sâlen.

ı Sigurd kom inn um logen, fann han der
erbyrge, og der inne sat Brynhild. Ho
enne mannen er. Han kallar seg Gunnar
„Og du er etla til kona mi med ja-ord
og fosterfar din, um eg reid denne blakre-
ɜkk ditt eige ja-kvæde.“ — „Inkje veit eg
s eg skal svara paa dette,“ segjer ho.
rett paa golvet og studde seg paa sverds-
mælte til Brynhild: „Eg skal gjeva deg
ıdeskatt av gull og gode eigneluter.“ Ho
ɜfull, og sit i sitt sæte som ei svana paa
g hev sverd i hondi og hjelm paa hovudet
ꞃnja: „Gunnar!“ segjer ho, „seg inkje
ʒ, utan so du er djervare enn alle andre
ıg dei som hev fritt til meg, dei skal du
du trøyster deg til det. Eg var i slag
kongen, og vaapni vaare var lita i manne-
t stend hugen min til enno.“ Han svarar:
ɔrverk hev du vunne, men minnest no
n: Um denne elden vart riden, so vilde

sǫnn svǫr ok merki þessa máls, stendr upp ok fagnar honom vel. Þar dvelst hann þrjár nætr, ok búa eina rekkju. Hann tekr sverðit Gram ok leggr í meðal þeira bert. Hon spyrr, hví þat sætti. Hann kvað sér þat skipat, at svá gerði hann brúðlaup til konu sinnar eða féngi ella bana. Hann tók þá af henni hringinn Andvaranaut, er hann gaf henni, en fékk henni nú annan hring af Fáfnis arfi. Eptir þetta ríðr hann brott í þann sama eld til sinna félaga, ok skipta þeir aptr litum, ok ríða síðan í Hlymdali ok segja, hve farit hafði. Þann sama dag fór Brynhildr heim til fóstra síns ok segir honum af trúnaði, at til hennar kom einn konungr, „ok reið minn vafrloga ok kvazt kominn til ráða við mik ok nefndist Gunnarr; en ek sagða, at þat mundi Sigurðr einn gera, er ek vann eiða á fjallinu, ok er hann minn frumverr.“ Heimir kvað nú svá búit vera mundu. Brynhildr mælti: „Dóttur okkar Sigurðar, Áslaugu, skal hér upp fœða með þér.“ Fara konungar nú heim, en Brynhildr fór til feðr síns. Grímhildr fagnar þeim vel ok þakkar Sigurði sína fylgð; er þar búizt við veizlu, kom þar mikill mannfjǫldi: þar kom Buðli konungr með dóttur sína ok Atli son hans, ok hefir þessi veizla staðit marga daga; ok er lokit er þessi veizlu, minnir Sigurð allra eiða við Brynhildi, ok lætr þó vera kyrt. Brynhilðr ok Gunnarr sátu við skemtan ok drukku gott vín.

28.

Þat er einn dag, er þær géngu til árinnar Rínar at þvá sér, þá óð Brynhildr lengra út á ána. Guðrún spyrr, hví þat gegndi. Brynhilðr segir: „Hví skal ek um þetta jafnast við þik, heldr en um annat? ek

u fylgja den mannen som gjorde dette.“ Ho finn t svari hans sannar denne røda, stend upp og fagnar ıonom væl. Han er der tri næter, og dei ligg i *ei* ،eng. Han tek sverdet Gram og legg det bert imillom leim. Ho spỳr kva det skulde tyda. Han sagde at let var so laga, at han skulde gjera brudlaup med kona si soleis, elles fekk han sin bane. Han tok daa av henne ringen Andvare-naut, som han hadde gjeve henne, og gav henne no ein annan ring av arven etter Faavne. Etter dette reid dei burt gjenom den same elden til felagarne sine. Og dei skifte hamar att, og reid so til Lymdalarne og sagde korleis det hadde gjenge.

Den same dagen for Brynhild heim til fosterfar sin, og sagde honom i trumaal at der hadde kome ein konge til henne. „Og han reid blakre-logen min, og sagde at han var komen og vilde gifta seg med meg. Han kalla seg Gunnar. Men eg sagde at Sigurd var den einaste som kunde gjera dette, han som eg svor eidar til paa fjellet. Og han er fyrstemannen min.“ Heime sagde at no laut det vera som det var. Brynhild mælte: „Mi og Sigurds dotter Aaslaug skal verta uppfødd her hjaa deg.“

No for kongarne heim. Men Brynhild for til far sin. Grimhild fagna deim væl, og takka Sigurd for fylgdi. Der vart no laga til veitsla, og mykje folk kom der. Der kom kong Budle med dotter si, og Atle son hans, og gjestebodet stod i mange dagar. Og daa veitsla var ende, mintest Sigurd alle eidarne sine til Brynhild. Men han let det vera stilt.

Brynhild og Gunnar sat med gaman og drakk det gode vin.

28.

Det var ein dag Brynhild og Gudrun gjekk til aai Rin og vilde tvaa seg. Daa vod Brynhild lenger ut-paa enn hi. Gudrun spỳr kva det skulde tyda. Brynhild segjer: „Kvi skal eg vera jamliken din i

hugða, at minn faðir væri ríkari en þinn, ok mini maðr unnit mǫrg snildarverk ok riði eld brennanda en þinn bóndi var þræll Hjálpreks konungs." Guðrú svarar með reiði: „Þá værir þú vitrari, ef þú þegðir en lastaðir mann minn; er þat allra manna mál, a engi hafi slíkr komit í verǫldina fyrir hversvetn sakir, ok eigi samir þér vel at lasta hann, þvíat hann er þinn frumverr, ok drap hann Fáfni ok reið vafrlogann, er þú hugðir Gunnar konung, ok hann lá hjá þér ok tók af hendi þér hringinn Andvaranaut, ok máttu nú hér hann kenna." Brynhildr sér nú þenna hring ok kennir; þá fǫlnar hon, sem hon dauð væri. Brynhildr fór heim ok mælti ekki orð um kveldit. Ok er Sigurðr kom í rekkju, spyrr Guðrún: „Hví er Brynhildr svá úkát?" Sigúrðr svarar: „Eigi veit ek gløgt, en grunar mik, at vér munum vita brátt nǫkkuru gerr." Guðrún mælti: „Hví unir hon eigi auð ok sælu ok allra manna lofi, ok fengit þann mann, sem hon vildi?" Sigurðr mælti: „Hvar var hon þá, er hon sagði þat, at hon þœttist enn œzta eiga eða þann, er hon vildi helzt eiga?" Guðrún svarar: „Ek skal eptir spyrja á morgin hvern hon vill helzt eiga." Sigurðr svarar: „Þess let ek þik, ok iðrast muntu, ef þú gerir þat." Ok um morgininn sátu þær í skemmu sinni, ok var Brynhildr hljóð. Þá mælti Guðrún: „Ver kát Brynhildr! angrar þik okkart viðrtal? eða hvat stendr þér fyrir gamni?" Brynhildr svarar: „Ilt eitt gengr þér til þessa, ok hefir þú grimt hjarta." „Virð eigi svá", segir Guðrún, „ok seg heldr." Brynhildr svarar: „Spyr þess eina, at betr sé attu vitir, þat samir ríkum konum; ok er gott góðu at una, er yðr gengr alt at óskum." Guðrún svarar: „Snemt er því enn at hœla, ok er þetta nǫkkur sú forspá; hvat reki þér at oss? vér gerðum yðr ekki til angrs." Brynhilðr svarar: „Þess skaltu gjalda, er þú átt Sigurð, ok ek ann þér eigi hans at njóta né gullsins mikla." Guðrún svarar: „Eigi vissa ek yður um

tte meir enn i anna? Eg tenkte at min far var :gtugare enn din. Og min mann hev vunne mange ›rverk, og ride gjenom brennande eld, men din ısbonde var træl hjaa kong Hjalprek.“ Gudrun 'arar med vreide: „Det vøre vitugare av deg aa gja enn aa lasta mannen min. Det er alle manns rd at liken hans aldri hev kome til verdi, ikkje i okon ting. Og inkje samer det deg væl aa lasta onom, for han er fyrstemannen din, og han drap 'aavne og reid logen, daa du trudde det var kong iunnar, og han laag hjaa deg, og tok ringen ındvare-naut av hondi di, — og her kann du sjaa ıonom.“ Brynhild ser no ringen og kjenner honom. Daa folnar ho som ho vøre daud. Brynhild for heim, og mælte inkje eit ord um kvelden.

Og daa Sigurd kom i seng, spurde Gudrun: „Kvi er Brynhild so sturi?“ Sigurd svarar: „Eg veit inkje so gløgt, men eg tenkjer at me braadt fær vita det noko vissare.“ Gudrun segjer: „Kvi er ho inkje nøgd med rikdom og sæla og alle manns lov? Og ho som hev fenge den mannen ho vilde!“ Sigurd segjer: „Kvar var ho daa ho sagde det, at ho tottest hava den gjævaste mannen, og den som ho helst vilde eiga?“ Gudrun svarar: „Eg skal spyrja etter i morgon, kven ho helst vil hava.“ — „Det tel eg deg ifraa,“ segjer Sigurd, „og du kjem til aa trega um du gjer det.“

Morgonen etter sat Brynhild og Gudrun i stova si. Og Brynhild var tagall. Daa segjer Gudrun: „Ver fjaag, Brynhild! Er det samrøda vaar som angrar deg? Eller kva er det som tek gleda ifraa deg?“ Brynhild svarar: „Berre ilt driv deg til dette, og du hev eit vondt hjarta.“ — „Døm inkje so,“ segjer Gudrun, „men tal heller ut.“ Brynhild svarar: „Spyr berre etter det som du hev godt av aa vita. Det samer seg for gjæve kvende. Og det er snart aa una godt, fyrst alt gjeng deg etter ynskje.“ Gudrun svarar: „Det er tidlegt aa rosa seg av det enno.

mæli, ok vel mætti faðir minn sjá rá
þóttu værir ekki at hitt." Brynhildr s
hǫfum vér launmæli haft, ok þó hǫfum v
ok vissu þér þat, at þér véltuð mik,
hefna." Guðrún svarar: „Þú er betr g
ligt er, ok þinn ofsi man illa sjatna, o
margir gjalda." „Una mundu vér", se
„ef eigi ættir þú gǫfgare mann." Gu
„Áttu svá gǫfgan mann, at úvíst er,
konungr er, ok gnótt fjár ok ríkis.
svarar: „Sigurðr vá at Fáfni, ok er þ
en alt ríki Gunnars konungs, svá sem

Sigurðr vá at ormi,
en þat síðan man
engum fyrnask,
meðan ǫld lifir;
en hlýri þinn
hvárki þorði
eld at ríða
né yfir stíga."

Guðrún svarar: „Grani rann eigi
Gunnari konungi, en hann þorði at r
honum eigi hugar at frýja." Bryn
„Dyljumst eigi við, at ek hygg Grímhi
Guðrún svarar: „Ámæl henni eigi, þv
þín, sem til dóttur sinnar." Brynhildr s
veldr ǫllum upphǫfum þess bǫls, er e
bar Sigurði grimt ǫl, svá at eigi mun
nafn." Guðrún svarar: „Mart rangt c

Og dette spaar vel eitkvart anna. Men kva hev du aa segja paa meg? Eg gjorde deg aldri noko vondt.“ Brynhild svarar: „Det skal du umgjelda, at du fekk Sigurd. Eg unner deg korkje honom eller alt gullet.“ „Eg visste inkje um avtalen dykkar,“ segjer Gudrun. „Og far min kunde vel gifta meg burt, um inkje du vart spurd um det.“ Brynhild svarar: „Inkje hev me halde det løynt at me hadde svore oss saman med eidar, so de visste væl at de sveik meg. Og det skal eg hemna.“ Gudrun svarar: „Du er betre gift enn du være verd. Og det store modet ditt kjem til aa enda ille, og det fær mange lida for.“ „Eg skulde vore væl fari,“ segjer Brynhild, „um inkje du hadde havt gjævare mann enn eg.“ Gudrun svarar: „Du hev so gjæv ein mann at det er uvisst um her finst større konge, og nøgdi av gods og rike.“ — „Men Sigurd drap Faavne,“ svarar Brynhild, „og det er meir verdt enn heile riket aat kong Gunnar, som kvede er:

Sigurd vog ormen,
og sidan skal det
i alder og æva
uppe vera.
Men venen din
vaaga korkje
elden aa rida
hell yver stiga.“

Gudrun svarar: „Grane vilde inkje springa elden under Gunnar, men han torde rida, og du tarv inkje neisa honom for modløysa.“ Brynhild segjer: „Eg vil inkje dylja for, at eg inkje trur Grimhild væl.“ Gudrun svarar: „Last inkje henne, for ho er mot deg som mot si eigi dotter.“ — „Ho er upphavet til all den ulukka som møder meg,“ segjer Brynhild. „Ho bar forgjort øl fyre Sigurd, so han inkje mintest namnet mitt.“ Gudrun svarar: „Mangt eit rangt

ok mikil lygi er slíkt.“ Brynhildr svarar: þér svá Sigurðar, sem þér hafið mik eigi svik er yðart samveldi úmakligt, ok gangi yðr svá ek hygg.“ Guðrún svarar: „Betr mun ek njó þú mundir vilja, ok engi gat þess, at hanr ofgott við mik né eitt sinn.“ Brynhildr s „Illa mælir þú ok, er af þér rennr, mantu ok hendum eigi heiptyrði.“ Guðrún segir: kastaðir fyrri heiptarorðum á mik; lætr þú nú þú munir yfir bœta, en þó býr grimt undir.“ gjum niðr únýtt hjal“, segir Brynhildr; „ek lengi yfir mínum harmi, þeim er mér bjó í l en ek ann þínum bróður at eins, ok tǫkum tal.“ Guðrún segir: „Langt sér hugr þin framm.“ Ok þar af stóð mikill úfagnaðr, e: géngu á ána, ok hon kendi hringinn, ok þar a þeira viðrœða.

29.

Eptir þetta tal legst Brynhildr í rekkj kómu þessi tíðendi fyrir Gunnar konung, at hildr er sjúk; hann hittir hana ok spyrr, hvat sé; en hon svarar engu ok liggr, sem hon sé Ok er hann leitar eptir fast, þá svarar hon: gerðir þú af hring þeim, er ek selda þér, er konungr gaf mér at efsta skilnaði, er þér Gjúk kómuð til hans ok hétuð at herja eða brenna, þér næðið mér; síðan leiddi hann mik á tal ok hvern ek kørа af þeim, sem komnir váru; buðumst til at verja landit ok vera hǫfðing þriðjungi liðs; váru þá tveir kostir fyrir hen ek munda þeim verða at giptast, sem hann eða vera án alls fjár ok hans vináttu, kvað þ vináttu mér mundu betr gegna en reiði; þá hı ek með mér, hvárt ek skylda [hlýða] hans vil drepa margan mann; ek þóttumst vanfœr til at

ord mæler du, og stor lygn er dette.“ Brynhild segjer: „Gjev du maatte njota so godt av Sigurd som du hev vore trugi mot meg. Samlivet dykkar er uliklegt. Og gjev det maatte ganga dykk som eg vilde.“ Gudrun svarar: „Eg skal nok faa det betre enn du vil. Og ingen gat um det, at han fekk for mykje godt av meg nokor gong.“ — „Ille talar du, og naar vreiden gjeng av deg, so kjem du til aa trega det,“ segjer Brynhild. „Men lat os inkje skifta vondord lenger.“ Gudrun segjer: „Du kasta fyrst vondord til meg. No læt du som du vilde gjera det godt att, men der bur vondt under.“ „Lat oss leggja ned dette gagnlause kjavet,“ segjer Brynhild. „Lenge tagde eg med den sorgi som budde i brjostet mitt; men bror din er den einaste eg elskar. Og lat oss no taka anna tal.“ Gudrun segjer: „Langt ser hugen din fram.“

Der kom mykjen ufagnad av dette, at dei gjekk til aai, og at ho kjende ringen. Det var det som volde ordskiftet deira.

29.

Etter denne samrøda legg Brynhild seg til sengs, og dei tidender kjem for kong Gunnar, at ho er sjuk. Han gjeng til henne, og spyr kva det er som bilar henne. Men ho svarar inkje, og ligg som ho var daud. Og daa han fregar hardt, svarar ho: „Kva gjorde du av den ringen du fekk av meg, den som kong Budle gav meg, sist me skildest, daa de Gjukungar kom til honom og lova aa herja og brenna um de inkje fekk meg? Sidan tok han meg paa tal og spurde kven eg vilde velja av deim som var komne. Men eg baud meg til aa verja landet og vera hovding for ein tridjung av heren. Der var daa tvo vilkòr for hand, at eg maatte giftast med den som han vilde, eller verta utan all arv og venskapen hans. Og han sagde at venskapen hans skulde bata meg meir enn vreiden. Daa tenkte eg yver med meg sjølv kva eg skulde, lyda hans vilje eller drepa mang

við hann, ok þar kom, at ek hétumst þeim, er riði hestinum Grana með Fáfnis arfi ok riði minn vafrloga ok dræpi þá menn, er ek kvað á; nú treystist engi at ríða, nema Sigurðr einn; hann reið eldinn, þvíat hann skorti eigi hug til; hann drap orminn ok Regin ok fimm konunga, en eigi þú, Gunnarr! er þú fǫlnaðir sem nár, ok ertu engi konungr né kappi; ok þess strengda ek heit heima at feðr míns, at ek munda þeim einum unna, er ágæztr væri alinn, en þat er Sigurðr; nú erum vér eiðrofa, er vér eigum hann eigi, ok fyrir þetta skal ek ráðandi þíns dauða; ok eigum vér Grímhildi ilt at launa, henni finnst engi kona huglausari né verri.“ Gunnarr svarar, svá at fáir heyrðu: „Mǫrg flærðarorð hefir þú mælt, ok ertu illúðig kona, er þú ámælir þeiri konu, er mjǫk er um þik framm, ok eigi undi hon verr sínu, svá sem þú gerir, eða kvaldi dauða menn, ok engan myrði hon ok lifir við lof.“ Brynhildr svarar: „Ekki hǫfum vér launþing haft né údáðir gert, ok annat er várt eðli, ok fúsari værim vér at drepa yðr.“ Síðan vildi hon drepa Gunnar konung, en Hǫgni setti hana í fjǫtra. Gunnarr mælti þá: „Eigi vil ek, at hon búi í fjǫtrum.“ Hon svarar: „Hirð eigi þat, þvíat aldri sér þú mik glaða síðan í þinni hǫll eða drekka né tefla né hugat mæla né gulli leggja góð klæði né yðr ráð gefa“; kvað hon sér þat mestan harm, at hon átti eigi Sigurð. Hon settist upp ok sló sinn borða svá, at sundr gékk, ok bað svá lúka skemmudyrum, at langa leið mætti heyra hennar harmtǫlur. Nú er harmr mikill, ok heyrir um allan bœinn. Guðrún spyrr skemmumeyjar sínar, hví þær sé svá úkátar eða hryggar: „eða hvat er yðr, eða hví fari þér sem vitlausir menn, eða hverr gyzki er yðr orðinn?“ Þá svarar hirðkona ein, er Svafrlǫð hét: „Þetta er útímadagr, vár hǫll er full af harmi.“ Þá mælti Guðrún til sinnar vinkonu: „Stattu upp! vér hǫfum lengi sofit, vek Brynhildi, gǫngum til borða ok verum kátar!“

mann. Eg tottest ufør til aa setja meg upp imot
om, og det vart til det, at eg lova meg til den
reid hesten Grane med Faavnes-arven og reid
re-logen min og drap dei mennerne som eg vilde.
trøyste ingen seg til aa rida, utan Sigurd. Han
elden, for honom skorta det inkje mod til det.
ı drap ormen og Regin og fem kongar, men inkje
Gunnar! For du folna som ein naae, og du er
ɜn konge og ingi kjempa. Og den lovnaden
de eg heime hjaa far min, at eg berre vilde elska
frægaste som er fødd, og det er Sigurd. No
g meinsvori, med di eg inkje eig honom, og for
e skal eg valda dauden din. Og Grimhild hev
mykje ilt aa løna for. Hjartelausare og verre
nde enn ho finst inkje.“ Gunnar svarar, men
ıt faa høyrer det: „Mange falske ord hev du tala,
illkyndt er du, naar du lastar ei kona som er
kje betre enn du. Inkje var ho misnøgd med
naden sin, som du er, eller pinte folk i hel, og
en myrde ho, men hev godt lov.“ Brynhild svarar:
kje hev eg havt løynmøte, og ingen udaad gjort.
norleis er mitt lynde. Og eg kunde vera mest
til aa drepa deg.“ Sidan vilde ho drepa kong
nnar. Men Hogne sette henne i jarn. Daa segjer
nnar: „Inkje vil eg at ho skal sitja i jarn.“ Ho
rar: „Bry deg inkje um det, for aldri ser du meg
l meir i di hall. Aldri skal eg sitja i drykkjelag
r leika tavl, aldri faa ei hugnadsam røda, aldri
sauma gode klæde, og aldri gjeva deg raad.“
var hennar største harm, sagde ho, at ho inkje
e Sigurd. Ho reis upp og slo veven sin so hardt
ıan gjekk i sund. Og ho bad deim lukka upp
edỳri, so dei kunde høyra klagingi hennar lang
. Og sorgi var so stor at dei høyrde det yver
e garden.

Gudrun spỳr stovemøyarne sine kvi dei er so
de og modfallne. „Kva er det som gjeng aat
k, og kvi fer de som vitlause folk? Eller kva

„Þat geri ek egi,“ sagði hon, „at vekja hana, né við hana mæla, ok mǫrg dœgr drakk hon eigi mjǫð né vín, ok hefir hon fengit goða reiði.“ Þá mælti Guðrún til Gunnars: „Gakk at hitta hana,“ segir hon, „ok seg oss illa kunna hennar meini.“ Gunnarr svarar: „Þat er mér bannat at hitta hana eða hennar fé at skipta.“ Þó ferr Gunnarr at hitta hana ok leitar marga vega málsenda við hana ok fær ekki af um svǫrin; gengr nú á brott ok hittir Hǫgna ok biðr hann finna hana, en hann kvezt vera úfúss ok ferr þó ok fékk ikki af henni; ok er hittr Sigurðr ok beðinn at finna hana; hann svarar engu, ok er svá búit um kveldit. Ok annan dag eptir, er hann kom af dýraveiði, hitti hann Guðrúnu ok mælti: „Þann veg hefir fyrir mik borit, sem þetta muni til mikils koma hrollr sjá, ok mun Brynhildr deyja.“ Guðrún svarar: „Herra minn! mikil kynsl fylgja henni; hon hefir nú sofit sjau dœgr, svá at engi þorði at vekja hana.“ Sigurðr svarar: „Eigi sefr hon, hon hefir stórræði með hǫndum við okkr.“ Þá mælti Guðrún með gráti: „Þat er mikill harmr at vita þinn bana; far heldr ok finn hana ok vit, ef sjatni hennar ofsi, gef henni gull og mýk svá hennar reiði!“ Sigurðr gékk út ok fann opinn salinn; hann hugði hana sofa, ok brá af henni klæðum ok mælti: „Vaki þú Brynhildr! sól skínn um allan bœinn, ok er œrit sofit; hritt af þér harmi ok tak gleði.“ Hon mælti: „Hví sætir þín dirfð, er þú ferr mik at hitta; mér var engi verri í þessum svikum.“ Sigurðr spyrr: „Hví mælir þú eigi við menn, eða hvat angrar þik?“ Brynhildr svarar: „Þér skal ek segja mína reiði.“ Sigurðr mælti: „Heilluð ertu, ef þú ætlar grimman minn hug við þik, ok er sjá þinn maðr, er ðú kaust!“ „Nei,“ segir hon, „eigi reið Gunnarr eldinn til vár, ok eigi galt hann mér at mundi feldan val; ek undruðumst þann mann, er kom í minn sal, ok þóttumst ek kenna yður augu, ok fékk ek þó eigi víst skilit fyrir þeiri huldu, er á lá á minni hamingju.“ Sig-

ınder hev det hendt dykk?“ Daa svarar ei
:nøy, som heiter Svavrlod: „Dette er ein
kedag. Halli vaar er full av sorg.“ Daa segjer
run til vena si: „Statt upp! Me hev lenge nok
:. Vekk Brynhild, og lat oss ganga til veven og
fjaage!“ — „Det gjer eg aldri,“ segjer ho, „aa
:ja henne eller tala til henne. I mange døger
k ho korkje mjød eller vin, og gudarne hev
e vreide paa henne.“ So segjer Gudrun til
nar: „Gakk og finn henne, og seg at hennar
ı gjer meg vondt.“ Gunnar svarar: „Det er
ıka meg aa koma til henne eller aa faa noko
;odset hennar.“ Men han gjeng til henne likvel,
ireistar paa mange vis aa faa henne til aa tala,
fær inkje svar. So gjeng han burt og finn
ne, og bed honom ganga til henne. Han segjer
er ufus, men gjeng daa — og fær inkje eit
av henne. So vert Sigurd beden um han vil
ʒa til henne. Han svarar inkje. Og soleis gjeng
kvelden. Dagen etter, daa han kom av dyre-
ing, gjekk han til Gudrun og sagde: „Det hev
:st meg fyre, at denne grysjelege vreiden kjem
ıa draga mykje etter seg, og at Brynhild skal
.“ Gudrun svarar: „Ja herre, det gjeng undarleg
ned henne. No hev ho sove halvfjorde døger,
ngen tor vekkja henne.“ Sigurd svarar: „Inkje
ho. Ho legg upp store raad mot meg.“ Daa
er Gudrun med graat: „Det er stor sorg aa vita
bane. Gakk heller og tal med henne og sjaa
ofsen hennar kunde leggja seg. Gjev henne gull
døyv soleis vreiden hennar.“

Sigurd gjekk ut og fann salen open. Han tenkte
ov, og breidde av henne klædi og mælte: „Vakne
Brynhild! Soli skin yver heile garden, og lenge
hev du sove. Kast sorgi av deg og tak gleda.“
segjer: „Kva tyder denne djervleiken din, at
:jem og vekkjer meg? Ingen var meg verre i
ıe sviki enn du.“ Sigurd spyr: „Kvi talar du

urðr segir: „Ekki erum vér gǫfgari menn en synir Gjúka; þeir drápu Danakonung ok mikinn hǫfðingja bróður Buðla konungs.“ Brynhildr svarar: „Mart ilt eigum vér þeim upp at inna, ok minn oss ekki á harma vára; þú Sigurðr vátt orminn ok reitt eldinn ok of mína sǫk, ok váru þar eigi synir Gjúka konungs.“ Sigurðr svarar: „Ekki varð ek þinn maðr ok vartu mín kona, ok galt við þér mund ágætr konungr.“ Brynhildr svarar: „Eigi sé ek svá Gunnar, at minn hugr hlæja við honum, ok grimm em ek við hann, þótt ek hylma yfir fyrir ǫðrum.“ „Þat er ógurligt,“ segir Sigurðr, „at unna eigi slíkum konungi; eða hvat angrar þik mest? mér sýnist, sem hans ást sé þér gulli betri.“ Brynhildr svarar: „Þat er mér sárast minna harma, at ek fæ eigi því til leiðar komit, at bitrt sverð væri roðit í þínu blóði.“ Sigurðr svarar: „Kvíð eigi því! skamt mun at bíða, áðr bitrt sverð man standa í mínu hjarta, ok ekki muntu þér verra biðja, þvíat þú munt eigi eptir mik lifa, munu ok fáir várir lífsdagar héðan ífrá.“ Brynhildr svarar: „Eigi standa þín orð af litlu fári, síðan þér svikuð mik frá ǫllu yndi, ok ekki hirði ek um lífit.“ Sigurðr svarar: „Lif þú ok unn Gunnari konungi ok mér, ok alt mitt fé vil ek til gefa, at þú deyir eigi.“ Brynhildr svarar: „Eigi veizt þú gørla mitt eðli, þú berr af ǫllum mǫnnum, en þér hefir engi kona orðit leðari en ek.“ Sigurðr svarar: „Annat er sannara: ek unna þér betr en mér, þótt ek yrða fyrir þeim svikum, ok má því nú ekki bregða, þvíat ávalt, er ek gáða míns geðs, þá harmaði mik þat, er þú vart eigi mín kona; en af mér bar ek, sem ek mátta, þat er ek var í konungshǫll, ok unda ek því þó, at vér várum ǫll saman; kann ok verða, at framm verði at koma þat sem fyrir er spát, ok ekki skal því kvíða.“ Brynhildr svarar: „Ofseinat hefir þú at segja, at þil angrar minn harmr, en nú fám vér enga líkn.“ Sigurðr svarar: „Gjarna vilda ek, at vit stigim á

nkje med folk, og kva er det som angrar deg?" Brynhild svarar: „Deg skal eg segja alt um vreiden min." Sigurd segjer: „Forgjord er du um du trur at eg er vond paa deg. Og den hev du til mann, som du sjølv kòra ut." — „Nei," segjer ho, „inkje reid Gunnar gjenom elden til meg, og inkje gav han meg ein val med fallne kjempor i brudegaava. Eg undrast paa den mannen som kom inn i salen min, og eg tottest kjenna augo dine. Men eg fekk inkje skilt det greidt for den toka som laag yver lukka mi." Sigurd segjer: „Inkje er eg gjævare mann enn Gjuke-sønerne. Dei drap danekongen og ein stor hovding, bror til kong Budle." Brynhild svarar: „Mangt ilt hev eg aa telja upp for deim, og minn meg inkje um sorgerne mine. Du Sigurd drap ormen, og du reid elden for mi skuld. Men der var inkje sønerne til kong Gjuke." Sigurd svarar: „Inkje vart eg din mann og du mi kona. Men ein aagjeten konge gav deg brudeskatt." Brynhild svarar: „Inkje ser eg med slike augo paa Gunnar at eg legg hugen min til honom. Og grim er eg mot honom, endaa eg dŷl det for andre." — „Det er eit bisn at du inkje elskar slik ein konge," segjer Sigurd. „Men kva er det som angrar deg mest? Eg tykkjer at kjærleiken hans maatte vera betre enn gull." Brynhild svarar: „Det er den saaraste av sorgerne mine, at eg inkje fær laga det so, at eit kvast sverd døre lita i blodet ditt." Sigurd svarar: „Kvid inkje for det. Det vert inkje lenge aa bida fyrr det kvasse sverdet stend i hjarta mitt. Men inkje kann du beda deg noko verre, for du kjem inkje til aa liva lenge etter meg. Og faa vert livedagarne vaare her etter." Brynhild svarar: „Inkje lite vonde er ordi dine, sidan du sveik all hugnad ifraa meg. Og inkje bryr eg meg um livet." — „Liv du, og elsk kong Gunnar og meg," segjer Sigurd. „Og alt mitt gods vil eg gjeva til at du inkje skal døy." — „Inkje kjenner du hugmundet mitt rett," svarar Brynhild. „Du gjeng yver

einn beð bæði, ok værir þú mín kona.“ Brynhildr svarar: „Ekki er slíkt at mæla, ok eigi mun ek eiga tvá konunga í einni hǫll, ok fyrr skal ek líf láta, en ek svíkja Gunnar konung,“ — ok minnist nú á þat, er þau fundust á fjallinu ok sórust eiða — „en nú er því ǫllu brugðit, ok vil ek eigi lifa.“ „Eigi munda ek þitt nafn,“ sagði Sigurðr, „ok eigi kenda ek þik fyrr, en þú vart gipt, ok er þetta enn mesti harmr.“ Þá mælti Brynhildr: „Ek vann eið at eiga þann mann, er riði minn vafrloga, en þann eið vilda ek halda eða deyja ella.“ „Heldr en þú deyir, vil ek þik eiga, en fyrirláta Guðrúnu,“ segir Sigurðr; en svá þrútnuðu hans síður, at í sundr géngu brynjuhringar. „Eigi vil ek þik,“ sagði Brynhildr, „ok øngan annarra.“ Sigurðr gékk í brott; svá segir i Sigurðar kviðu:

Út gékk Sigurðr
andspjalli frá
hollvinr lofða
ok hnipnaði,
svá at ganga nam
gunnarfúsum
sundr of síður
serkr járnofinn.

kje med folk, og kva er det som angrar deg?"
ynhild svarar: „Deg skal eg segja alt um vreiden
in." Sigurd segjer: „Forgjord er du um du trur
eg er vond paa deg. Og den hev du til mann,
m du sjølv kòra ut." — „Nei," segjer ho, „inkje
id Gunnar gjenom elden til meg, og inkje gav han
eg ein val med fallne kjempor i brudegaava. Eg
ndrast paa den mannen som kom inn i salen min,
g eg tottest kjenna augo dine. Men eg fekk inkje
ilt det greidt for den toka som laag yver lukka
i." Sigurd segjer: „Inkje er eg gjævare mann enn
juke-sønerne. Dei drap danekongen og ein stor
ovding, bror til kong Budle." Brynhild svarar:
Mangt ilt hev eg aa telja upp for deim, og minn
eg inkje um sorgerne mine. Du Sigurd drap ormen,
g du reid elden for mi skuld. Men der var inkje
ønerne til kong Gjuke." Sigurd svarar: „Inkje vart
g din mann og du mi kona. Men ein aagjeten
onge gav deg brudeskatt." Brynhild svarar: „Inkje
er eg med slike augo paa Gunnar at eg legg hugen
in til honom. Og grim er eg mot honom, endaa
g dŷl det for andre." — „Det er eit bisn at du inkje
skar slik ein konge," segjer Sigurd. „Men kva er
et som angrar deg mest? Eg tykkjer at kjærleiken
ans maatte vera betre enn gull." Brynhild svarar:
Det er den saaraste av sorgerne mine, at eg inkje
er laga det so, at eit kvast sverd vøre lita i blodet
itt." Sigurd svarar: „Kvid inkje for det. Det vert
nkje lenge aa bida fyrr det kvasse sverdet stend i
jarta mitt. Men inkje kann du beda deg noko verre,
or du kjem inkje til aa liva lenge etter meg. Og
a vert livedagarne vaare her etter." Brynhild
varar: „Inkje lite vonde er ordi dine, sidan du
veik all hugnad ifraa meg. Og inkje bryr eg meg
m livet." — „Liv du, og elsk kong Gunnar og meg,"
egjer Sigurd. „Og alt mitt gods vil eg gjeva til
t du inkje skal døy." — „Inkje kjenner du hug-
yndet mitt rett," svarar Brynhild. „Du gjeng yver

einn beð bæði, ok værir þú mín kona.“ Brynhildr svarar: „Ekki er slíkt at mæla, ok eigi mun ek eiga tvá konunga í einni hǫll, ok fyrr skal ek líf láta, en ek svíkja Gunnar konung,“ — ok minnist nú á þat, er þau fundust á fjallinu ok sórust eiða — „en nú er því ǫllu brugðit, ok vil ek eigi lifa.“ „Eigi munda ek þitt nafn,“ sagði Sigurðr, „ok eigi kenda ek þik fyrr, en þú vart gipt, ok er þetta enn mesti harmr.“ Þá mælti Brynhildr: „Ek vann eið at eiga þann mann, er riði minn vafrloga, en þann eið vilda ek halda eða deyja ella.“ „Heldr en þú deyir, vil ek þik eiga, en fyrirláta Guðrúnu,“ segir Sigurðr; en svá þrútnuðu hans síður, at í sundr géngu brynjuhringar. „Eigi vil ek þik,“ sagði Brynhildr, „ok øngan annarra.“ Sigurðr gékk í brott; svá segir í Sigurðar kviðu:

Út gékk Sigurðr
andspjalli frá
hollvinr lofða
ok hnipnaði,
svá at ganga nam
gunnarfúsum
sundr of síður
serkr járnofinn.

Daa Sigurd kom inn i halli, spurde Gunnar um han visste kva det var for ein meintrege ho bar paa, og um ho hadde fenge att maalet sitt. Sigurd sagde at ho kunde tala. Og no gjekk Gunnar til henne andre gong, og spurde korleis det var med meinet hennar, og um der kunde vera nokor botevon. „Eg vil inkje liva," sagde Brynhild, „av di Sigurd hev svike meg, og deg inkje mindre, daa du let honom koma i mi seng. No vil eg inkje hava tvo menner i senn i ei hall. Og dette skal verta Sigurds bane, eller din, eller min, for han hev sagt Gudrun alt, og ho brigslar meg."

30.

Etter dette gjekk Brynhild ut og sette seg under stoveveggen, og heldt paa med klagingi si. Ho sagde at ho var leid av alt, baade land og rike, sidan ho inkje fekk Sigurd. Og endaa ei gong kom Gunnar til henne. Daa mælte Brynhild: „Du skal missa baade riket og godset, livet og meg, og eg skal fara heim til frendarne mine og sitja der sorgfull, utan so du drep Sigurd og son hans. Al inkje upp ulve-kvelpen!" Gunnar vart no mykje hugsjuk, og tottest inkje vita kva han skulde gjera, av di han var i eid med Sigurd. Det leika ymist i hugen, men *det* totte han daa var den største svivyrding, um kona skulde ganga ifraa honom. „Brynhild er meg kjærare enn alt," sagde han, „og ho er den frægaste av alle kvende, og fyrr skal eg livet lata enn tyna kjærleiken hennar." No kallar han til seg Hogne bror sin og segjer: „Eg hev kome i so stor ein vande." Og han segjer at han vil drepa Sigurd, som hev svike honom i trygdi. „So raader me tvo for gullet og heile riket." Hogne segjer: „Inkje samer det oss aa brjota eiden med ufred, og me hev god studnad i honom. Ingi kongar er jamlikarne vaare so lenge denne hunske kongen liver, og slik ein maag fær me aldri att. Og tenk paa kor godt det vøre um me kunde eiga

Ok er Sigurðr kom í hǫllina, spyrr Gunnarr, hvárt hann viti, hverr meintregi henni væri, eða hvárt hon hefir mál sitt. Sigurðr kvað hana mæla mega. Ok nú ferr Gunnarr at hitta hana í annat sinn ok spyrr, hví gegndi hennar mein, eða hvárt nǫkkur bót mundi til liggja. „Ek vil eigi lifa," sagði Brynhildr, „þvíat Sigurðr hefir mik vélt, ok eigi síðr þik, þá er þú lézt hann fara í mína sæng; nú vil ek eigi tvá menn eiga senn í einni hǫll, ok þetta skal vera bani Sigurðar eða þinn eða minn, þvíat hann hefir þat alt sagt Guðrúnu, en hon brigzlar mér."

30.

Eptir þetta gékk Brynhildr út ok sezt undir skemmuvegg sinn ok hafði margar harmtǫlur, kvað sér alt leitt bæði land ok ríki, er hon átti eigi Sigurð; ok enn kom Gunnarr til hennar. Þá mælti Brynhildr: „Þú skalt láta bæði ríkit ok féit lífit ok mik, ok skal ek fara heim til frænda minna og sitja þar hrygg, nema þú drepir Sigurð ok son hans; al eigi upp úlfhvelpinn!" Gunnarr varð nú mjǫk hugsjúkr ok þóttist eigi vita, hvat helzt lá til, alls hann var í eiðum við Sigurð, ok lék ýmist í hug, þótti þat þó mest svívirðing, ef konan géngi frá honum. Gunnarr mælti: „Brynhildr er mér ǫllu betri, ok frægst er hon allra kvenna, ok fyrr skal ek líf láta en týna hennar ást;" ok kallar til sín Hǫgna, bróður sinn, ok mælti: „Fyrir mik er komit vandmæli mikit;" segir, at hann vill drepa Sigurð, kvað hann hafa vélt sik í trygð: „ráðum vit þá gullinu ok ǫllu ríkinu." Hǫgni segir: „Ekki samir okkr sœrin at rjúfa með úfriði, er oss ok mikit traust at honum, eru engir konungar oss jafnir, ef sjá inn hýnski konungr lifir, ok slíkan mág fám vér aldri, ok hygg at, hversu gott væri, ef vér ættim slíkan mág ok systursonu, ok sé ek, hversu þetta stenzt af, þat hefir Brynhildr vakit, ok hennar ráð koma oss

Daa Sigurd kom inn i halli, spurde Gunnar um an visste kva det var for ein meintrege ho bar paa, g um ho hadde fenge att maalet sitt. Sigurd sagde t ho kunde tala. Og no gjekk Gunnar til henne ndre gong, og spurde korleis det var med meinet ennar, og um der kunde vera nokor botevon. „Eg vil inkje liva,“ sagde Brynhild, „av di Sigurd hev svike meg, og deg inkje mindre, daa du let honom koma i mi seng. No vil eg inkje hava tvo menner i senn i ei hall. Og dette skal verta Sigurds bane, eller din, eller min, for han hev sagt Gudrun alt, og ho brigslar meg.“

30.

Etter dette gjekk Brynhild ut og sette seg under stoveveggen, og heldt paa med klagingi si. Ho sagde at ho var leid av alt, baade land og rike, sidan ho inkje fekk Sigurd. Og endaa ei gong kom Gunnar til henne. Daa mælte Brynhild: „Du skal missa baade riket og godset, livet og meg, og eg skal fara heim til frendarne mine og sitja der sorgfull, utan so du drep Sigurd og son hans. Al inkje upp ulve-kvelpen!“ Gunnar vart no mykje hugsjuk, og tottest inkje vita kva han skulde gjera, av di han var i eid med Sigurd. Det leika ymist i hugen, men *det* totte han daa var den største svivyrding, um kona skulde ganga ifraa honom. „Brynhild er meg kjærare enn alt,“ sagde han, „og ho er den frægaste av alle kvende, og fyrr skal eg livet lata enn tyna kjærleiken hennar.“ No kallar han til seg Hogne bror sin og segjer: „Eg hev kome i so stor ein vande.“ Og han segjer at han vil drepa Sigurd, som hev svike honom i trygdi. „So raader me tvo for gullet og heile riket.“ Hogne segjer: „Inkje samer det oss aa brjota eiden med ufred, og me hev god studnad i honom. Ingi kongar er jamlikarne vaare so lenge denne hunske kongen liver, og slik ein maag fær me aldri att. Og tenk paa kor godt det være um me kunde eiga

honum, þorði Gutthormr eigi at veita honum tilræði ok hvarf út aptr, ok svá ferr í annat sinn; augu Sigurðar váru svá snǫr, at fár einn þorði gegn at sjá; ok it þriðja sinn gékk hann inn, ok var Sigurðr þá sofnaðr. Gutthormr brá sverði ok leggr á Sigurð, svá at blóðrefillinn stóð í dýnum undir honum. Sigurðr vaknar við sárit, en Gutthormr gékk út til dyranna; þá tók Sigurðr sverðit Gram ok kastar eptir honum, ok kom á bakit ok tók í sundr í miðju, féll annan veg fótahlutr, en annan hǫfuðit ok hendrnar aptr í skemmuna. Guðrún var sofnuð í faðmi Sigurðar, en vaknaði við óumrœðiligan harm, er hon flaut í hans blóði, ok svá kveinaði hon með grát ok harmtǫlur, at Sigurðr reis upp við hœgenðit ok mælti: „Grát eigi!“ sagði hann; „þínir brœðr lifa þér til gamans, en þess til ungan son á ek, er kann eigi at varast fjándr sína, ok illa hafa þeir fyrir sínum hlut sét; ekki fá þeir slíkan mág at ríða í her með sér, né systurson, ef sjá næði at vaxa; ok nú er þat framm komit, er fyrir lǫngu var spát, ok vér hǫfum dulizt við, en engi má við skǫpum vinna; en þessu veldr Brynhildr, er mér ann um hvern mann framm, ok þess má ek sverja, at Gunnari gerða ek aldri mein, ok þyrmda ek okrum eiðum, ok eigi var ek ofmikill vinr hans konu; ok ef ek hefða vitat þetta fyrir, ok stiga ek á mína fœtr með mín vápn, þá skyldu margir týna sínu lífi, áðr en ek félla, ok allir þeir brœðr drepnir, ok torveldra mundi þeim at drepa mik en enn mesta vísund eða villigǫlt.“ Konungrinn lét nú líf sitt. En Guðrún blæs mœðiliga ǫndunni; þat heyrir Brynhildr ok hló, er hon heyrði hennar andvarp. Þá mælti Gunnarr: „Eigi hlær þú af því, at þér sé glatt um hjartarœtr, eða hví hafnar þú þínum lit? ok mikit forað ertu, ok meiri ván, at þú sér feig, ok engi væri makligri til at sjá Atla konung drepinn fyrir augum þér, ok ættir þú þar yfir at standa; nú verðum vér at sitja yfir mági várum ok bróðurbana.“ Hon svarar: „Eng

etter, medan han kvilde i sengi si. Men daa Sigurd saag paa honom, torde Gudtorm inkje gjera honom noko, og kvarv ut att. Og same leis gjekk det andre gongi. Sigurd hadde so kvasse augo at berre faa torde sjaa imot deim. Og tridje venda gjekk han inn, og daa var Sigurd sovna. Gudtorm drog sverdet og lagde til Sigurd, so at odden stod i dyna under honom. Sigurd vakna av saaret, men Gudtorm skunda seg til dyri. Daa tok Sigurd sverdet Gram og kasta etter honom, og det raaka i ryggen og skar honom av i midja, so fot-luten datt ein veg og hovudet og henderne hin, inn att i stova.

Gudrun var sovna i fanget hans Sigurd, men vakna med usegjeleg sorg daa ho flaut i blodet hans. Og ho kveina so med graat og ank at Sigurd reis upp med høgjendet og sagde: „Graat inkje! Brøderne dine liver til gaman for deg. Men eg hev so ung ein son at han kann inkje vara seg for fiendarne sine. Og ille hev dei skyna sin eigen bate. Inkje fær dei att slik ein maag til aa rida i heren med seg, eller slik systerson, um han hadde fenge vakse upp. No hev det kome fram, som longo var spaatt, og som eg hev dult ned. Og ingen kann si forloga fly. Dette veld Brynhild, som elskar meg meir enn nokon annan mann. Men det kann eg sverja paa, at Gunnar gjorde eg aldri noko mein, og eg heldt eidarne vaare, og inkje var eg for god ven med kona hans. Hadde eg visst dette fyrr, og hadde eg fenge stige paa føter med vaapni mine, daa skulde mange ha tynt livet sitt fyrr eg hadde falle, og alle dei brøderne skulde ha vore drepne. Og vandare skulde det ha vore for deim aa drepa meg enn den største bison-ukse eller villgalt.“ Kongen let no livet sitt. Men Gudrun drog anden tungt. Det høyrde Brynhild, og log daa ho høyrde andvarpi hennar. Daa sagde Gudrun: „Inkje lær du av di du er glad um hjarterøterne. Eller kvi misser du liten din? Eit stort utjon er du, og det er vel meire von at du

mikla svívirðing ok skaða.“ Gunnarr svarar: „Þetta skal framm fara, ok sé ek ráðit: eggjum til Gutthorm, bróður okkarn, hann er ungr ok fás vitandi ok fyrir utan alla eiða.“ Hǫgni segir: „Þat ráð lízt mér illa sett, ok þótt framm komi, þá munu vér gjǫld fyrir taka at svíkja slíkan mann.“ Gunnarr segir Sigurð deyja skulu, „eða man ek deyja ella.“ Hann biðr Brynhildi upp standa ok vera káta; hon stóð upp ok segir þó, at Gunnarr mun eigi koma fyrr í sama rekkju henni, en þetta er framm komit. Nú rœðast þeir við brœðr. Gunnarr segir, at þetta er gild banasǫk, at hafa tekit meydóm Brynhildar: „ok eggjum Gutthorm at gera þetta verk;“ ok kalla hann til sín ok bjóða honum gull ok mikit ríki at vinna þetta til. Þeir tóku orm einn ok af vargsholdi ok létu sjóða ok gáfu honum at eta, sem skáldit kvað:

Sumir viðfisk tóku,
sumir vitnishræ skífðu,
sumir Gutthormi gáfu
gera hold
við mungáti
ok marga hluti
aðra í tyfrum

. . . .

Ok við þessa fœzlu varð hann svá æfr ok ágjarn, ok alt saman ok fortǫlur Grímhildar, at hann hét at gera þetta verk; þeir hétu honum ok mikilli sœmd í móti. Sigurðr vissi eigi ván þessarra vélræða, mátti hann ok eigi við skǫpum vinna né sínu aldrlagi; Sigurðr vissi sik ok eigi véla verðan frá þeim. Gutthormr gékk inn at Sigurði eptir um morgininn, er hann hvíldi í rekkju sinni; ok er hann leit við

len inkje gjeng det dykk væl for det um eg døyr.“ Daa reis Gunnar upp og lagde henderne um halsen hennar, og bad at ho skulde liva og taka imot bøter. Og alle andre talde henne òg av med aa døy. Men ho skuva ifraa seg kvar ein som kom til henne, og sagde det kunde inkje hjelpa aa telja henne ifraa det som ho hadde etla seg til. So kalla Gunnar paa Hogne og spurde honom til raads, og bad honom ganga og freista um han kunde faa mykt skaplyndet hennar. Det trongst no saart, sagde han, at sorgi hennar kunde lìna til det leid paa. Hogne svara: „Ingen skal telja henne av med aa døy, for ho hev aldri vore oss eller nokon mann til gagn sidan ho kom hit.“

No let Brynhild deim taka fram mykje gull, og bad deim koma der, alle som vilde faa gods. So tok ho eit sverd og stakk det inn i sida si, og halla seg upp med dynorne og sagde: „Tak no gull her, kvar den som hava vil!“ Alle tagde. Daa sagde ho: „Tak gullet og njot det væl!“ Enn mælte Brynhild til Gunnar: „No skal eg paa ei liti stund segja deg korleis det kjem til aa ganga her etter: Du og Gudrun vert snart samde, og det er Grimhild den trollkunnige som fær det til. Dotter til Gudrun og Sigurd skal heita SVANHILD, og ho vert den venaste av alle kvende. Gudrun vert gjevi til Atle, mot sin vilje. ODDRUN vil du hava, men det set Atle seg imot. Daa hev de løynmøte de tvo, og ho elskar deg. Atle svik deg, og set deg i ormegarden. So vert Atle drepen, og sønerne hans. Gudrun drep deim. Sidan skal store bylgjor bera henne til borgi aat kong JONAKER. Der føder ho aagjetne søner. Svanhild vert send ut or landet, og gift med kong JORMUNREK. Men dei vonde raadi hans BIKKE tyner henne. Og daa er all ætti dykkar øydd, og Gudrun hev di større sorger. — No bed eg deg, Gunnar! mi siste bøn: Lat gjera eit stort baal paa slette vollen aat oss alle, aat meg og Sigurd og deim som vart

honum, þorði Gutthormr eigi at veita honum tilræð ok hvarf út aptr, ok svá ferr í annat sinn; augu Sigurðar váru svá snǫr, at fár einn þorði gegn at sjá; ok it þriðja sinn gékk hann inn, ok var Sigurðr þá sofnaðr. Gutthormr brá sverði ok leggr á Sigurð, svá at blóðrefillinn stóð í dýnum undir honum. Sigurðr vaknar við sárit, en Gutthormr gékk út til dyranna; þá tók Sigurðr sverðit Gram ok kastar eptir honum, ok kom á bakit ok tók í sundr í miðju, féll annan veg fótahlutr, en annan hǫfuðit ok hendrnar aptr í skemmuna. Guðrún var sofnuð í faðmi Sigurðar, en vaknaði við óumrœðiligan harm, er hon flaut í hans blóði, ok svá kveinaði hon með grát ok harmtǫlur, at Sigurðr reis upp við hœgendit ok mælti: „Grát eigi!“ sagði hann; „þínir brœðr lifa þér til gamans, en þess til ungan son á ek, er kann eigi at varast fjándr sína, ok illa hafa þeir fyrir sínum hlut sét; ekki fá þeir slíkan mág at ríða í her með sér, né systurson, ef sjá næði at vaxa; ok nú er þat framm komit, er fyrir lǫngu var spát, ok vér hǫfum dulizt við, en engi má við skǫpum vinna; en þessu veldr Brynhildr, er mér ann um hvern mann framm, ok þess má ek sverja, at Gunnari gerða ek aldri mein, ok þyrmda ek okrum eiðum, ok eigi var ek ofmikill vinr hans konu; ok ef ek hefða vitat þetta fyrir, ok stiga ek á mína fœtr með mín vápn, þá skyldu margir týna sínu lífi, áðr en ek félla, ok allir þeir brœðr drepnir, ok torveldra mundi þeim at drepa mik en enn mesta vísund eða villigǫlt.“ Konungrinn lét nú líf sitt. En Guðrún blæs mœðiliga ǫndunni; þat heyrir Brynhildr ok hló, er hon heyrði hennar andvarp. Þá mælti Gunnarr: „Eigi hlær þú af því, at þér sé glatt um hjartarœtr, eða hví hafnar þú þínum lit? ok mikit forað ertu, ok meiri ván, at þú sér feig, ok engi væri makligri til at sjá Atla konung drepinn fyrir augum þér, ok ættir þú þar yfir at standa; nú verðum vér at sitja yfir mági várum ok bróðurbana.“ Hon svarar: „Eng

Men inkje gjeng det dykk væl for det um eg døyr.“ Daa reis Gunnar upp og lagde henderne um halsen hennar, og bad at ho skulde liva og taka imot bøter. Og alle andre talde henne òg av med aa døy. Men ho skuva ifraa seg kvar ein som kom til henne, og sagde det kunde inkje hjelpa aa telja henne ifraa det som ho hadde etla seg til. So kalla Gunnar paa Hogne og spurde honom til raads, og bad honom ganga og freista um han kunde faa mykt skaplyndet hennar. Det trongst no saart, sagde han, at sorgi hennar kunde lìna til det leid paa. Hogne svara: „Ingen skal telja henne av med aa døy, for ho hev aldri vore oss eller nokon mann til gagn sidan ho kom hit.“

No let Brynhild deim taka fram mykje gull, og bad deim koma der, alle som vilde faa gods. So tok ho eit sverd og stakk det inn i sida si, og halla seg upp med dynorne og sagde: „Tak no gull her, kvar den som hava vil!“ Alle tagde. Daa sagde ho: „Tak gullet og njot det væl!“ Enn mælte Brynhild til Gunnar: „No skal eg paa ei liti stund segja deg korleis det kjem til aa ganga her etter: Du og Gudrun vert snart samde, og det er Grimhild den trollkunnige som fær det til. Dotter til Gudrun og Sigurd skal heita Svanhild, og ho vert den venaste av alle kvende. Gudrun vert gjevi til Atle, mot sin vilje. Oddrun vil du hava, men det set Atle seg imot. Daa hev de løynmøte de tvo, og ho elskar deg. Atle svik deg, og set deg i ormegarden. So vert Atle drepen, og sønerne hans. Gudrun drep deim. Sidan skal store bylgjor bera henne til borgi aat kong Jonaker. Der føder ho aagjetne søner. Svanhild vert send ut or landet, og gift med kong Jormunrek. Men dei vonde raadi hans Bikke tyner henne. Og daa er all ætti dykkar øydd, og Gudrun hev di større sorger. — No bed eg deg, Gunnar! mi siste bøn: Lat gjera eit stort baal paa slette vollen aat oss alle, aat meg og Sigurd og deim som vart

urðr segir: „Ekki erum vér gǫfgari menn en syni Gjúka; þeir drápu Danakonung ok mikinn hǫfðingj bróður Buðla konungs.“ Brynhildr svarar: „Mar ilt eigum vér þeim upp at inna, ok minn oss ekk á harma vára; þú Sigurðr vátt orminn ok reitt eldinn ok of mína sǫk, ok váru þar eigi synir Gjúka konungs.“ Sigurðr svarar: „Ekki varð ek þinn maðı ok vartu mín kona, ok galt við þér mund ágæti konungr.“ Brynhildr svarar: „Eigi sé ek svá Gunnar, at minn hugr hlæja við honum, ok grimm em ek við hann, þótt ek hylma yfir fyrir ǫðrum.“ „Þat er ógurligt,“ segir Sigurðr, „at unna eigi slíkum konungi; eða hvat angrar þik mest? mér sýnist, sem hans ást sé þér gulli betri.“ Brynhildr svarar: „Þat er mér sárast minna harma, at ek fæ eigi því til leiðar komit, at bitrt sverð væri roðit í þínu blóði.“ Sigurðr svarar: „Kvíð eigi því! skamt mun at bíða, áðr bitrt sverð man standa í mínu hjarta, ok ekki muntu þér verra biðja, þvíat þú munt eigi eptir mik lifa, munu ok fáir várir lífsdagar héðan ífrá.“ Brynhildr svarar: „Eigi standa þín orð a litlu fári, síðan þér svikuð mik frá ǫllu yndi, ok ekki hirði ek um lífit.“ Sigurðr svarar: „Lif þú ok unn Gunnari konungi ok mér, ok alt mitt fé vil ek til gefa, at þú deyir eigi.“ Brynhildr svarar „Eigi veizt þú gørla mitt eðli, þú berr af ǫllum mǫnnum, en þér hefir engi kona orðit leðari en ek.“ Sigurðr svarar: „Annat er sannara: ek unna þér betr en mér, þótt ek yrða fyrir þeim svikum, ok má því nú ekki bregða, þvíat ávalt, er ek gáða míns geðs, þá harmaði mik þat, er þú vart eigi mín kona en af mér bar ek, sem ek mátta, þat er ek var konungshǫll, ok unda ek því þó, at vér várum ǫl saman; kann ok verða, at framm verði at koma þat sem fyrir er spát, ok ekki skal því kvíða.“ Brynhildr svarar: „Ofseinat hefir þú at segja, at þi angrar minn harmr, en nú fám vér enga líkn. Sigurðr svarar: „Gjarna vilda ek, at vit stigim

meg slik ein mann, som var fremst av alle. Dei kunde ikkje sova fyrr dei fekk drepe honom. Og stor gny gjorde Grane daa han saag herren sin saar. Eg rødde med honom som med ein mann, men han hengde med hovudet mot jordi og visste at Sigurd var fallen." — Sidan kvarv Gudrun burt i skogarne, og høyrde varge-tot ikring seg paa alle leider, og daa totte ho det var best aa døy. Gudrun for til dess ho kom til halli hans kong HALV, og sat der hjaa TORA HAAKONSDOTTER i Danmark i sju halvaar, og vart væl fagna. Ho slo veven for Tora, og brogda inn mange storverk og fagre leikar som var i bruk i den tidi, sverd og brynjor og full kongsbunad, og skipi kong Sigmunds som skreid fram-med landet. Og det brogda dei i veven, at SIGAR og SIGGEIR slost sud paa Fyn. Slikt var deira gaman, og no huggast Gudrun noko i sorgi si.

Dette fær Grimhild spurt, kvar Gudrun er komi av, og tek sønerne sine paa tal og spýr um dei vil gjeva Gudrun bøter for sonen og mannen hennar. For det er skyldnaden deira, segjer ho. Gunnar segjer at han vil gjeva henne gull og soleis bøta sorgi hennar. Dei sender bod etter venerne sine, og reider til hestarne sine, og hjelmar og skjoldar, sverd og brynjor og allskyns herklæde. Denne ferdi vart budd paa det grummaste, og ingi kjempa, som var noko tids, sat no heime. Hestarne deira var brynjeklædde, og kvar riddar hadde anten gyld hjelm eller òg skinande bjart. Grimhild raadde seg til ferd med deim. Ho sagde at ærendet deira visst inkje vart fullgjort um ho sat heime. Dei hadde alt i alt fem hundrad mann, og dei hadde aagjetne menner med seg. Der var VALDEMAR av Danmark, og ØYMOD og JARISLEIV. Dei gjekk inn i halli hans kong Halv. Der var langbardar, frankar og saksar. Dei gjekk i full herbunad og hadde raude pels-kaapor yver seg, som kvede er:

einn beð bæði, ok værir þú mín kona.“ Brynhildr svarar: „Ekki er slíkt at mæla, ok eigi mun ek eiga tvá konunga í einni hǫll, ok fyrr skal ek líf láta, en ek svíkja Gunnar konung,“ — ok minnist nú á þat, er þau fundust á fjallinu ok sórust eiða — „en nú er því ǫllu brugðit, ok vil ek eigi lifa.“ „Eigi munda ek þitt nafn,“ sagði Sigurðr, „ok eigi kenda ek þik fyrr, en þú vart gipt, ok er þetta enn mesti harmr.“ Þá mælti Brynhildr: „Ek vann eið at eiga þann mann, er riði minn vafrloga, en þann eið vilda ek halda eða deyja ella.“ „Heldr en þú deyir, vil ek þik eiga, en fyrirláta Guðrúnu,“ segir Sigurðr; en svá þrútnuðu hans síður, at í sundr géngu brynjuhringar. „Eigi vil ek þik,“ sagði Brynhildr, „ok øngan annarra.“ Sigurðr gékk í brott; svá segir i Sigurðar kviðu:

Út gékk Sigurðr
andspjalli frá
hollvinr lofða
ok hnipnaði,
svá at ganga nam
gunnarfúsum
sundr of síður
serkr járnofinn.

Stutte brynjor,
støypte hjelmar,
sverd i belte,
— og brunhærde var dei.

Dei vilde velja ut gode gaavor til syster si, og tala væl med henne. Men ho trudde inkje nokon av deim. So bar Grimhild fram villardrykk aat henne, og ho maatte taka imot, og sidan mintest ho ingen ting. Denne drykken var blanda med jordkraft og sjø og sonande blod, og i det hornet var der riste allskyns runer, og dei var lita i blod, som her er sagt:

Allskyns runer
var riste i hornet,
skrivne med raudt
eg skyna deim inkje:
lyngfisken lange,
Haddingje-lands
uskorne aks,
og innvol av dyr.

Mange uting
i ølet var blanda:
brende aakorn,
urter fraa skogen,
sot or aaren,
innmat av blot-dyr,
svinelivr sodi,
som saker døyver.

Etter dette samdest dei, og det vart stor fagnad. Daa Grimhild fann Gudrun, mælte ho: „Væl vere deg, dotter! Eg gjev deg gull og all slags eigneluter i arv etter far din, dyrverdige ringar, og sengjeumheng som er vovne av dei gjævaste hunske møyar. Daa fær du bøter for mannen din. Sidan skal eg gifta deg med kong Atle den megtuge. Daa kjem

Stuttar brynjur,
steypta hjálma,
skálmum gyrðir,
ok hǫfðu skarar jarpar.

Þeir vildu velja systur sinni góðar gjafir ok mæltu vel við hana, en hon trúði engum þeira. Síðan fœrði Grímhildr henni meinsamligan drykk, ok varð hon við at taka ok mundi síðan engar sakar; sá drykkr var blandinn með jarðar magni ok sæ ok dreyra sonar hennar, ok í því horni váru ristnir hverskyns stafir ok roðnir með blóði, sem hér segir:

Váru í því horni
hverskyns stafir
ristnir ok roðnir,
ráða ek ne máttak;
lyngfiskr langr,
lands Haddingja
ax úskorit,
innleið dýra.

Váru þeim bjóri
bǫl mǫrg saman:
urt alls viðar
ok akarn brunnin,
umdǫgg arins,
iðrar blótnar,
svíns lifr soðin,
þvíat sakar deyfði.

Ok eptir þat, er vili þeira kom saman, gerðist fagnaðr mikill. Þá mælti Grímhildr, er hon fann Guðrúnu; „Vel verði þér, dóttir! ek gef þér gull ok allskonar gripi at þiggja eptir þinn feðr, dýrliga hringa ok ársal hýnskra meyja þeira er kurteisastar eru, þá er þér bœttr þinn maðr; síðan skal þik gipta Atla konungi inum ríka, þá muntu ráða hans auði, ok lát

Stutte brynjor,
støypte hjelmar,
sverd i belte,
— og brunhærde var dei.

Dei vilde velja ut gode gaavor til syster si, og tala væl med henne. Men ho trudde inkje nokon av deim. So bar Grimhild fram villardrykk aat henne, og ho maatte taka imot, og sidan mintest ho ingen ting. Denne drykken var blanda med jordkraft og sjø og sonande blod, og i det hornet var der riste allskyns runer, og dei var lita i blod, som her er sagt:

Allskyns runer
var riste i hornet,
skrivne med raudt
eg skyna deim inkje:
lyngfisken lange,
Haddingje-lands
uskorne aks,
og innvol av dyr.

Mange uting
i ølet var blanda:
brende aakorn,
urter fraa skogen,
sot or aaren,
innmat av blot-dyr,
svinelivr sodi,
som saker døyver.

Etter dette samdest dei, og det vart stor fagnad. Daa Grimhild fann Gudrun, mælte ho: „Væl vere deg, dotter! Eg gjev deg gull og all slags eigneluter i arv etter far din, dyrverdige ringar, og sengjeumheng som er vovne av dei gjævaste hunske møyar. Daa fær du bøter for mannen din. Sidan skal eg gifta deg med kong Atle den megtuge. Daa kjem

eigi frændr þína fyrir sakir eins manns ok ger heldr, sem vér biðjum.“ Guðrún svarar: „Aldri vil ek eiga Atla konung, ok ekki samir okkr ætt saman at auka.“ Grímhildr svarar: „Eigi skaltu nú á heiptir hyggja ok lát, sem lifi Sigurðr ok Sigmundr, ef þú átt sonu.“ Guðrún ségir: „Ekki má ek af honum hyggja, hann var ǫllum fremri.“ Grímhildr segir: „Þenna konung man þér skipat at eiga, en engan skaltu elligar eiga.“ Guðrún segir: „Bjóði þér mér eigi þenna konung, er ilt eitt man af standa þessi ætt, ok mun hann sonu þína illu beita, ok þar eptir man honum grimmu hefnt vera.“ Grímhildr varð við hennar fortǫlur illa ok mælti: „Ger, sem vér beiðum, ok muntu þar fyrir taka míkinn metnað ok vára vináttu ok þessa staði, er svá heita: Vínbjǫrg ok Valbjǫrg.“ Hennar orð stóðust svá mikit, at þetta varð framm at ganga. Guðrún mælti: „Þetta mun verða framm at ganga ok þó at mínum úvilja, ok mun þat lítt til yndis, heldr til harma.“ Síðan stíga þeir á hesta sína, ok eru konur þeira settar í vagna, ok fóru svá sjau daga á hestum, en aðra sjau á skipum, ok ena þriðju sjau enn landveg, þar til er þeir kómu at einni hári hǫll; henni gékk þar í mót mikit fjǫlmenni, ok var þar búin ágætlig veizla, sem áðr hǫfðu orð í milli farit, ok fór hon framm með sœmd ok mikilli prýði. Ok at þessi veizlu drekkr Atli brúðlaup til Guðrúnar; en aldri gerði hugr hennar við honum hlæja, ok með lítilli blíðu var þeira samvista.

33.

Nú er þat sagt einhverja nótt, at Atli konungr vaknar ór svefni, mælti hann við Guðrúnu: „Þat dreymdi mik,“ segir hann, „at þú legðir á mér sverði.“ Guðrún réð drauminn og kvað þat fyrir eldi, er járn dreymdi, „ok dul þeiri, er þú ætlar

du til aa raada rikdomen hans. Og rym inkje ifraa frendarne dine for ein manns skuld, men gjer heller som eg bed deg." Gudrun svara: „Aldri vil eg eiga kong Atle, og inkje samar det seg at me aukar ætt saman." — „No skal du inkje tenkja paa hat meir," sagde Grimhild. „Og fær du søner, skal du lata som Sigurd og Sigmund livde." Gudrun svara: „Eg kann inkje venda tankarne fraa honom, han var framum alle." Grimhild sagde: „Denne kongen er du lage til aa eiga, og ingen annan skal du faa." — „Bjod meg inkje denne kongen," svara Gudrun, „for det kjem berre ilt fraa den ætti. Han kjem til aa fara ille med sønerne dine, og der etter naar den harde hemnen honom." Grimhild vart ilt med av fyretolorne hennar, og mælte: „Gjer som eg bed deg, og du skal faa mykjen vyrdnad for det, og venskapen min, og dei staderne som heiter Valbjørg og Vinbjørg." Ordi hennar viga so mykje at ho dreiv sitt fram. Gudrun sagde: „Dette fær ganga fram daa, men mot min vilje. Og det vert nok til liti gleda, men heller til harm."

So steig dei paa hestarne sine, og kvendi deira vart sette i vogner, og dei for sju dagar med hestar, men hine sju paa skip, og dei tridje sju landvegen att, til dess dei kom aat ei høg hall. Der gjekk ein stor mannfjølde imot henne, og der var laga til ei utifraa veitsla, for det hadde fare ord imillom deim i fyrevegen. Gjestebodet gjekk fram med sømd og gleda. Og i denne veitsla drakk Atle brudlaup med Gudrun. Men aldri lagde ho hugen til honom, og liti blidka var det i samlivet deira.

33.

No er det sagt at ei nott vakna kong Atle or svevnen og tala til Gudrun: „Det drøymde eg," sagde han, „at du lagde eit sverd igjenom meg." Gudrun tydde draumen, og sagde at det var for eld naar ein drøymde um jarn. „Og so kjem det av

þik ǫllum fremra.“ Atli mælti: „Enn dreymdi mik, sem hér væri vaxnir tveir reyrteinar, ok vilda ek aldri skjeðja; síðan váru þeir rifnir upp með rótum ok roðnir í blóði ok bornir á bekki ok boðnir mér at eta; enn dreymdi mik, at haukar tveir flygi mér af hendi ok væri bráðalausir, ok fóru til heljar, þótti mér þeira hjǫrtum við hunang blandit, ok þóttumst ek eta; síðan þótti mér, sem hvelpar fagrir lægi fyrir mér, ok gullu við hátt, ok át ek hræ þeira at mínum úvilja.“ Guðrún segir: „Eigi eru draumar góðir, en eptir munu ganga; synir þínir munu vera feigir, ok margir hlutur þungir munu oss at hendi koma.“ „Þat dreymdi mik enn,“ segir hann, „at ek lægi í kǫr, ok væri ráðinn bani minn.“ Nú líðr þetta, ok er þeira samvista fálig. Nú íhugar Atli konungr, hvar niðr man komit þat mikla gull, er átt hafði Sigurðr, en þat veit nú Gunnarr konungr ok þeir brœðr. Atli var mikill konungr ok ríkr, vitr ok fjǫlmennr, gerir nú ráð við sína menn, hversu með skal fara; hann veit, at þeir Gunnarr eigu miklu meira fé, en né einir menn megi við þá jafnast; tekr nú þat ráð at senda menn á fund þeira brœðra ok bjóða þeim til veizlu ok at sœma þá mǫrgum hlutum; sá maðr var fyrir þeim, er Vingi er nefndr. Dróttningin veit nú þeira einmæli, ok grunar, at vera muni vélar við brœðr hennar. Guðrún rístr rúnar, ok hon tekr einn gullhring ok knýtti í vargs-hár ok fær þetta í hendr sendimǫnnum konungs. Síðan fóru þeir eptir konungs boði; ok áðr þeir stigi á land, sá Vingi rúnarnar ok sneri á aðra leið ok, at Guðrún fýsti í rúnum, at þeir kvæmi á hans fund. Síðan kómu þeir til hallar Gunnars konungs, ok var tekit við þeim vel, ok gervir fyrir þeim eldar stórir; ok síðan drukku þeir með gleði enn bezta drykk. Þá mælti Vingi: „Atli konungr sendi mik hingat ok vildi, at þit sœttið hann heim með miklum sóma ok þægið af honum mikinn sóma, hjálma ok skjǫldu, sverð ok brynjur, gull ok góð klæði, herlið

det ovmodet, at du held deg betre enn alle andre." Atle sagde: „Det drøymde eg òg, at her hadde vakse upp tvo røyrteinar, som eg aldri vilde skada. Men so vart dei rivne upp med rot, og lita i blod, og borne fram paa benkjerne og bodne meg aa eta. Og so drøymde eg at tvo haukar flaug av hondi mi. Dei vart utan fengd og svalt i hel. Eg totte at hjarto deira var blanda med honning, og at eg aat deim. So totte eg at tvo fagre kvelpar laag framfyre meg. Dei gøydde høgt, og eg aat liki deira mot min vilje." Gudrun sagde: „Inkje er draumarne gode, men det kjem til aa ganga etter deim. Sønerne dine er feige, og mange tunge ting kjem yver oss." — „Det drøymde eg òg, at eg laag i sengi mi og fekk min bane."

No lid tidi, og samlivet deira er ublidt. Daa kjem det kong. Atle i hug kvar det kann ha vorte av alt gullet som Sigurd aatte. Men det veit kong Gunnar og dei brøderne. Atle var ein stor og megtug konge, klok og fjølment. Han legg no raad med mennerne sine, korleis dei skal fara aat. Han veit at Gunnar og bror hans eig so mykje gods at ingen mann kann mæla seg med deim. Han tek no det raad aa senda folk til brøderne og bjoda deim til veitsla, og han vil heidra deim paa mange vis. Den mannen som stod fyre ferdi er nemnd Vinge. Dronningi visste um einmælet deira, og var rædd det kunde vera svik mot brøderne hennar. Ho riste runer, og tok ein gullring og knytte i eit vargehaar, og gav dette til sendemennerne. So for dei etter kongen sitt bod. Og fyrr dei steig i land, saag Vinge runerne, og vende deim, so Gudrun talde brøderne sine til i runerne at dei skulde koma til honom. Sidan kom dei til halli hans kong Gunnar, og det vart teke væl imot deim. Store eldar vart gjorde upp for deim, og so drakk dei med gleda den beste drykk. Daa mælte Vinge: „Kong Atle sende meg hit, og vilde at de skulde vitja honom paa vyrdeleg vis, og stor æra skulde de faa att av

ok hesta ok mikit lén, ok ykkr lézt hann be
síns ríkis." Þá brá Gunnarr hǫfði ok mælti til
„Hvat skulum vit af þessu boði þiggja? han
okkr at þiggja mikit ríki, en enga konunga
jafnmikit gull eiga, sem okkr, þvíat vit hǫf
gull alt, er á Gnítaheiði lá, ok eigum vit
skemmur fullar af gulli ok inum beztum hǫgg
ok allskonar herklæðum; veit ek minn hestinn
ok sverðit hvassast, gullit ágætast." Hǫgni
„Undrumst ek boð hans, þvíat þat hefir hann
gert, ok úráðligt man vera at fara á hans fu
þat undrumst ek, er ek sá gersimar þær,
konungr sendi okkr, at ek sá vargshári knýtt
gullhring, ok má vera, at Guðrúnu þikki han
hug við okkr hafa, ok vili hon eigi, at vit
Vingi sýnir honum nú rúnarnar þær, er han
Guðrúnu sent hafa. Nú gengr alþýða at s
þeir drukku við nǫkkura menn. Þá gékk a
Hǫgna, er hét Kostbera, kvenna fríðust, ok
rúnarnar; kona Gunnars hét Glaumvǫr, sk
mikill; þær skenktu. Konungar gerðust
druknir; þat finnr Vingi ok mælti: „Ekki
at leyna, at Atli konungr er þungfœrr m
gamlaðr mǫk at verja sitt ríki, en synir hans
ok til engis fœrir; nú vill hann gefa yðr va
ríkinu, meðan þeir eru svá ungir, ok ann yð
at njóta." Nú var bæði at Gunnarr var mjǫk
inn, en boðit mikit ríki, mátti ok eigi við s
vinna, heitr nú ferðinni ok segir Hǫgna
sínum; hann svarar: „Yðart atkvæði mun
hljóta, ok fylgja mun ek þér, en úfúss em el
arrar ferðar."

honom, hjelmar og skjoldar, sverd og brynjor, gull og gode klæde, hersveinar og hestar, og eit stort len. Og han let um at hann unnte dykk best riket sitt.“ Daa kasta Gunnar med hovudet og sagde til Hogne: „Skal me taka imot dette bodet? Han byd oss eit stort rike. Men ingi kongar veit eg um som eig jam-mykje gull med oss, for me hev alt det gullet som laag paa Gnitaheid, og me eig store stovor fulle av gull og dei beste hoggvaapen og allskyns herklæde. Eg veit at min hest er den beste, mitt sverd det kvassaste, og mitt gull det medgjetnaste.“ Hogne svara: „Eg undrast paa bodet hans, av di han sjelden hev gjort sovore, og det er visst uraadelegt aa fara til honom. Og det undra meg, daa eg saag dei eigneluterne som kong Atle sende oss, at eg saag eit vargehaar knytt i ein gullring. Det kann vera at Gudrun tykkjer han hev ulvehug imot oss, og at ho inkje vil me skal fara.“ Vinge synte honom daa dei runerne som han sagde Gudrun hadde sendt. No gjekk folk flest til sengs. Men brøderne sat etter og drakk med nokre andre. Daa gjekk kona til Hogne burt og skoda runerne, — ho het Kostbera, og var utifraa ven. Kona Gunnars het Glaumvor, og var eit gripa kvende. Desse tvo skjenkte. Kongarne vart mykje drukne. Det skyna Vinge og sagde: „Det er inkje aa løyna at kong Atle er mykje tungfør, og væl gamall til aa verja riket sitt. Og sønerne hans er unge og inkje føre til noko slag. No vil han gjeva dykk vald yver riket medan dei er so unge, for han unner dykk det best.“ No var det baade det, at Gunnar var mykje drukken, og at eit stort rike var bode, og at han inkje kunde si forloga fly, — han lova daa ferdi, og sagde det til Hogne bror sin. Han svara: „Avtalen dykkar lyt standa, og eg skal fylgja deg. Men ufus er eg til denne ferdi.“

34.

Ok er menn hǫfðu drukkit, sem líkaði, þá fóru þeir at sofa; tekr Kostbera at líta á rúnarnar ok inti stafina ok sá, at annat var á ristit, en undir var, ok viltar váru rúnarnar; hon fékk þó skilit af vizku sinni; eptir þat ferr hon till rekkju hjá bónda sínum. Ok er þau vǫknuðu, mælti hon til Hǫgna: „Heiman ætlar þú, ok er þat úráðligt, far heldr í annat sinn! ok eigi mantu vera gløggrýnn, ef þér þikkir, sem hon hafi í þetta sinn boðit þér systir þín; ek réð rúnarnar, ok undrumst ek um svá vitra konu, er hon hefir vilt ristit, en svá er undir, sem bani yðarr liggi á, en þar var annathvárt, at henni varð vant stafs, eða ellegar hafa aðrir vilt; ok nú skaltu heyra draum minn. Þat dreymdi mik, at mér þótti hér falla inn á harðla strǫng, ok bryti upp stokka í hǫllinni." Hann svarar: „Þér eruð opt illúðgar, ok á ek ekki skap til þess at fara illu í mót við menn, nema þat sé makligt; mun hann oss vel fagna." Hon segir: „Þér munuð reyna, en eigi mun vinátta fylgja boðinu. Ok enn dreymdi mik, at ǫnnur á félli hér inn ok þyti grimmliga ok bryti upp alla palla í hǫllunni ok bryti fœtr ykra beggja brœðra, ok mun þat vera nakkvat." Hann svarar: „Þar munu renna akrar, er þú hugðir ána, ok er vér gǫngum akrinn, nema opt stórar agnir fœtr vára." „Þat dreymdi mik," [segir hon], „at blæja þín brynni, ok hryti eldrinn upp af hǫlluni." Hann svarar: „Þat veit ek gørla, hvat þat er: klæði vár liggja hér lítt rœkt, ok munu þau þar brenna, er þú hugðir blæjuna." „Bjǫrn hugða ek hér inn koma," segir hon, „ok braut upp konungs hásætit ok hristi svá hrammana, at vér urðum ǫll hrædd, ok hafði oss ǫll senn sér í munni, svá at ekki máttum vér, ok stóð þar af mikil ógn." Hann svarar: „Þar man koma veðr mikit, er ðú ætlaðir hvítabjǫrn." „Ǫrn þótti mér hér inn koma," segir hon, „ok eptir hǫllunni, ok

34.

Og daa kararne hadde drukke som dei lika, daa dei og skulde sova. Kostbera tok og skoda paa ıerne, og las stavarne og saag at noko anna var t yver enn det som var under, og at runerne var lte. Men ho var so gløgg at ho skyna deim. So :kk ho til sengs hjaa husbonden sin. Og daa dei kna, sagde ho til Hogne: „Du etlar deg heiman-a, men det er uraadelegt. Far heller ei onnor ng! Og inkje kann du vera gløgg til aa skyna ıer um du tykkjer at syster di hev bode deg denne ngi. Eg tydde runerne, og eg undrast paa at so ›k ei kona som ho hev rist gale. Men under stend r at det gjeld livet dykkar. Og eitt av tvo maa gjenge fyre seg, anten hev ho gløymt ein stav, er òg hev andre villt runerne. Og no skal du yra draumen min: Det drøymde eg, at ei hardla id aa tottest falla inn her, og ho braut upp stok-rne i halli.“ Han svarar: „De kvende er ofte yndte, men eg hev inkje hug til aa fara med ilt ›t folk, utan dei er det verde. Og Atle vil fagna s væl.“ — „Det fær de røyna,“ segjer ho. „Men je fylgjer det venskap med dette bodet. Eg øymde òg at ei onnor aa rann inn her og dura ldleg, og braut upp alle pallarne i halli, og braut erne paa baae dykk brøderne. Og det maa vera eitkvart.“ Han svarar: „Der kann liggja aakrar r du totte aai rann, og fyrst me gjeng gjenom kren, so sting ofte store agner føterne vaare.“ — o drøymde eg,“ segjer ho, „at blæja di brann og elden raut upp or halli.“ Han svarar: „Det veit eg eidt kva det er: Klædi vaare ligg her lite vyrdsla, dei kjem vel til aa brenna. Det er blæja som du ttest sjaa.“ — „Ein bjørn totte eg kom inn her,“ gjer ho, „og braut upp høgsætet aat kongen, og ste labbarne so me vart rædde alle. Han tok oss le med ei gong i munnen sin, so me maadde inkje

dreifði mik blóði ok oss ǫll, ok mun þat ilt vita, þvíat mér þótti, sem þat væri hamr Atla konungs.“ Hann svarar: „Opt slátrum vér ǫrliga ok hǫggum stór naut oss at gamni, ók er þat fyrir yxnum, er ǫrnu dreymir, ok mun heill hugr Atla við oss.“ Ok nú hætta þau þessu tali.

35.

Nú er at segja frá Gunnari, at þar er sams dœmi, er þau vakna, at Glaumvǫr kona Gunnars segir drauma sína marga, þá er henni þóttu líkligir til svika, en Gunnarr réð alla því á móti. „Þessi var einn af þeim,“ sagði hon, „at mér þótti blóðugt sverð borit hér inn í hǫllina, ok vartu sverði lagðr í gegnum, ok emjuðu úlfar á báðum endum sverðsins.“ Konungrinn svarar: „Smáir hundar vilja oss þar bíta, ok er opt hundagnǫll fyrir vápnum með blóði lituðum.“ Hon mælti: „Enn þótti mér hér inn koma konur, ok váru daprligar, ok [vildu] þik kjósa sér til manns; má vera, at þínar dísir hafi þat verit.“ Hann svarar: „Vant gerist nú at ráða, ok má ekki forðast sitt aldrlag, en eigi úlíkt, at vér verðum skammæir.“ Ok um morgininn spretta þeir upp ok vilja fara, en aðrir lǫttu. Síðan mælti Gunnarr við þann mann, er Fjǫrnir hét: „Statt upp! ok gef oss at drekka af stórum kerum gott vín, þvíat vera má, at sjá sé vár en síðarsta veizla, ok nú mun enn gamli úlfrinn komast at gullinu, ef vér deyjum, ok svá bjǫrninn mun eigi spara at bíta sínum vígtǫnnum.“ Síðan leiddi liðit þá út með gráti. Son Hǫgna mælti: „Farið vel ok hafið góðan tíma!“ Eptir var meiri hlutr liðs þeira. Sólarr ok Snævarr synir Hǫgna fóru ok einn kappi mikill, er Orkningr hét, hann

oss, og der vart ei øgjeleg rædsla av det." Han ırar: „Her kjem eit stort uver. Det er kvite-ɔrnen som du saag." — „Ei ørn tottest meg koma ı her," segjer ho. „Ho flaug gjenom halli, og ɜivde blod paa meg og paa oss alle. Og det maa rsla eitkvart ilt, for det tottest meg som vøre det men aat kong Atle." Han svarar: „Ofte slaatrar : flust og høgg ned store naut til gaman for oss. ; det tyder uksar naar ein drøymer um ørner. ɜn Atle er trugen mot oss." Og no endar dei tte talet.

35.

No er aa segja um Gunnar at det gjekk sameleis r. Daa dei vakna, sagde Glaumvor kona hans aumarne sine, og dei tottest henne like til aa tyda ik. Men Gunnar lagde deim alle ut tvert imot.)ette var ein av deim," sagde ho, „at eg totte eit ɔdutt sverd vart bore inn i halli, og det vart lagt jenom deg. Og ulvar emja i baae endar av sverdet." ɔngen svara: „Smaa hundar vil bita oss der me ɜm, og hundegnell varslar ofte vaapen som er lita ɔlod." — „So totte eg her kom inn nokre kvende," gde ho. „Dei var daplege, og vilde kòra deg til ınn. Det kann vera at det hev vore diserne dine." ın svara: „Vandt vert det no aa tyda. Men ingen nn si forloga fly, og det er inkje ulikt til at livs-li vaar vert stutt."

Um morgonen spratt dei upp og vilde fara. en dei andre talde ifraa. Daa mælte Gunnar til n mann som het FJORNE: „Statt upp, og gjev oss ɔdt vin aa drikka av store staup! For det kann ɜra at dette er siste veitsla vaar. Og no fær den ımle ulven tak i gullet, um me døyr, og like eins ørnen, han skal nok inkje spara aa bita med hogg-ınnerne sine." Sidan leidde folk deim ut med graat. on hans Hogne mælte: „Far no væl, og hav god ıkka!" Den største luten av heren deira var etter.

var bróðir Beru. Fólkit fylgdi þeim til skipa, ok lǫttu allir þá fararinnar, en ekki tjóaði. Þá mælti Glaumvǫr: „Vingi!“ segir hon, „meiri ván at mikil úhamingja standi af þinni kvámu, ok munu stórtíðendi gerast í fǫr þinni.“ Hann svarar: „Þess sver ek, at ek lýg eigi, ok mik taki hár gálgi ok allir gramir, ef ek lýg nakkvat orð!“ ok lítt eirði hann sér í slíkum orðum. Þá mælti Bera: „Farið vel ok með góðum tíma!“ Hǫgni svarar: „Verið kátar, hversu sem með oss ferr!“ Þar skiljast þau með sínum forlǫgum. Síðan reru þeir svá fast ok af miklu afli, at kjǫlrinn gékk undan skipinu mjǫk svá hálfr; þeir knúðu fast árar með stórum bakfǫllum, svá at brotnuðu hlumir ok háir; ok er þeir kómu at landi, festu þeir ekki skip sín. Síðan riðu þeir sínum ágætúm hestum myrkar skóg um hríð; nú sjá þeir konungsbœinn; þangat heyra þeir mikinn gný ok vápnabrak ok sjá þar mannfjǫlda ok mikinn viðrbúnað, er þeir hǫfðu, ok ǫll borgarhlið váru full af mǫnnum. Þeir ríða at borginni, ok var hon byrgð; Hǫgni braut upp hliðit, ok ríða nú í borgina. Þá mælti Vingi: „Þetta mættir þú vel úgert hafa, ok bíðið nú hér, meðan ek sœki yðr gálgatré; ek bað yðr með blíðu hér koma, en flátt bjó undir; nú man skamt at bíða, áðr þér munuð upp festir.“ Hǫgni svarar: „Eigi munu vér fyrir þér vægja, ok lítt hygg ek, at vér hrykkim þar, er menn skyldu berjast, ok ekki tjóar þér oss at hræða, ok þat man þér illa gefast;“ hrundu honum síðan ok bǫrðu hann øxarhǫmrum til bana.

36.

Þeir ríða nú at konungshǫllinni. Atli konungr skipar liði sínu til orrostu, ok svá vikust fylkingar, at garðr nǫkkurr varð í millum þeira. „Verið vel

Iogne-sønerne SOLAR og SNÆVAR for, og ei stor jempa som het ORKNING. Han var bror til Bera. 'olket fylgde deim til skipi, og alle talde deim av ıed ferdi. Men det nytta inkje. Daa mælte Glaumvor: Vinge," sagde ho, „det er meire von at der fylgjer ıyki ulukka med di koma, og at store tidender kjem il aa henda i ferdi di." Han svara: „Det svèr eg, t eg lyg inkje. Og take meg den høge galgen og lle devlar um eg lyg eit einaste ord!" Og lite parde han seg i slike ord. Daa mælte Bera: „Far ræl, og lukka til!" Hogne svara: „Ver fjaage, korleis let gjeng med oss." Der skildest dei, og gjekk agnaden sin i møte.

Sidan rodde dei so kvast og med slik magt, at nest halve kjølen gjekk undan skipet. Dei drog ıardt paa aararne og kasta seg drjugt att-yver, so ıt lomar og keipar brotna. So reid dei paa dei medgjetne hestarne sine gjenom ein myrk skog ei rid. No ser dei kongsgarden. Der ifraa høyrer dei mykje til gny og vaapenbrak, og der ser dei ein heil mannfjølde som er i ferd med aa bu seg til. Og alle borgeled er fulle av folk. Dei rid aat borgi, men ho er stengd. Hogne bryt upp ledet, og dei rid no inn i borgi. Daa mælte Vinge: „Dette kunde du væl hava ugjort. Men bid no her, medan eg finn dykk eit galgetre. Med blidlæte bad eg dykk koma her, men der budde svik under. No skal det ikkje verta lenge aa bida fyrr de vert hengde upp." Hogne svara: „Inkje vægjer me for deg, og lite tenkjer eg me skal vika undan der folk slæst. Og inkje nyttar det deg aa rædda oss. Det skal du sleppa ille ifraa." So støytte dei honom ned, og sidan slo dei honom i hel med øksehamrarne.

36.

Dei rid no aat kongshalli. Kong Atle skipar folket sitt til slag, og fylkingarne steller seg upp so, at der er eit gjerde imillom deim. „Ver væl-

komnir með oss!" segir hann, „ok fáið mér gull þat it mikla, er vér erum til komnir, þat fé, er Sigurðr átti, en nu á Guðrún." Gunnarr segir: „Aldri fær þú þat fé, ok dugandi menn munu þér hér fyrir hitta, áðr vér látim lífit, ef þér bjóðið oss úfrið; kann vera, at þú veitir þessa veizlu stórmannliga ok af lítilli eymd við ǫrn ok úlf." „Fyrir lǫngu hafða ek þat mér í hug," [segir Atli], „at ná yðru lífi, en ráða gullinu ok launa yðr þat níðingsverk, er þér svikuð yðarn enn bezta mág, ok skal ek hans hefna." Hǫgni svarar: „Þat kemr yðr verst at haldi at liggja lengi á þessu ráði, en eruð þǫ at engu búnir." Nú slær í orrostu harða, ok er fyrst skothríð. Ok nú koma fyrir Guðrúnu tíðendin; ok er hon heyrir þetta, verðr hon við gneyp ok kastar af sér skikkjunni. Eptir þat gékk hon ut ok heilsaði þeim, er komnir váru, ok kysti brœðr sína ok sýndi þeim ást, ok þessi var þeira kveðja en síðarsta. Þá mælti hon: „Ek þóttumst ráð hafa við sett, at eigi kœmi þér, en engi má við skǫpum vinna;" þá mælti hon: „Mun nǫkkut tjóa at leita um sættir?" en allir neituðu • því þverliga. Nú sér hon, at sárt er leikit við brœðr hennar, hýggr nú á harðræði, fór í brynju ok tók sér sverð ok barðist með brœðrum sínum ok gékk svá framm sem hinn hraustasti karlmaðr, ok þat sǫgðu allir á einn veg, at varla sæi meiri vǫrn en þar. Nú gerist mikit mannfall, ok berr þó af framganga þeira brœðra; orrostan stendr nú lengi framm, alt um miðjan dag. Gunnarr ok Hǫgni géngu í gegnum fylkingar Atla konungs, ok svá er sagt, at allr vǫllr flaut í blóði. Synir Hǫgna ganga nú hart framm. Atli konungr mælti: „Vér hǫfðum lið mikit ok frítt ok stóra kappa, en nú eru margir af oss fallnir, ok eigum vér yðr ilt at launa, drepit nítján kappa mína, en ellifu einir eru eptir;" ok verðr hvíld á bardaganum. Þá mælti Atli konungr: „Fjórir váru vér brœðr, ok em ek nú einn eptir; ek hlaut mikla mægð, ok hugða ek mér þat til frama;

komne hjaa oss!“ segjer han. „Og gjev meg den store gullmengdi som eg er rettkomen til, det godset som Sigurd aatte, og som Gudrun no eig.“ Gunnar segjer: „Aldri fær du det godset. Og dugande karar skal de finna her, fyrr me lèt livet, um so er at de byd oss ufred. Det kann vera at du her lagar til ei stormannsleg og raust veitsla aat ørn og ulv.“ — „Longo hev eg havt det i min hug,“ segjer Atle, „aa taka livet dykkar og raada gullet og løna dykk for det nidingsverk, at de sveik den gjæve maagen dykkar. Og no skal eg hemna honom.“ Hogne svarar: „Det er verst for deg sjølv at du hev lege so lenge og klekt paa dette raadet og inkje endaa er budd.“

No slær det i med eit hardt slag, og fyrst er det ei skot-rid. Desse tidender kjem for Gudrun. Og daa ho høyrer det, vert ho vond og kastar av seg kaapa. So gjekk ho ut og helsa paa deim som var komne, og kysste brøderne sine og synte deim kjærleike. Og dette vart siste helsingi deira. Daa mælte ho: „Eg tottest ha greidt det so, at de inkje skulde koma. Men ingen kann standa lagnaden imot.“ So spurde ho: „Kann det nytta noko aa freista med ei semja?“ Men alle svara tvert nei. No saag ho at dei for ille med brøderne hennar, og daa tok ho eit djervt raad: Ho for i brynja og tok seg eit sverd og slost saman med brøderne sine, og gjekk fram som den raustaste karmann. Og det sagde alle som ein, at dei snaudt hadde sétt nokon som varde seg betre. Det vart eit stort mannfall, og brøderne gjekk hardt fram. Slaget stod lenge paa, alt til yver middag. Gunnar og Hogne gjekk igjenom fylkingarne aat kong Atle, og so er sagt, at heile vollen flaut i blod. Hogne-sønerne gjekk hardt fram. Daa mælte kong Atle: „Me hadde mykje og fagert folk og store kjempor. Men no er mange av oss fallne, og me hev mykje ilt aa løna dykk for. De hev drepe nittan av kjemporne mine, og berre elleve liver etter.“ No

konu átta ek væna ok vitra, stórlynda ok harðúðga, en ekki má ek njóta hennar vizku, þvíat sjaldan váru vit sátt; þér hafið nú drepit marga mína frændr, en svikit mik frá ríkinu ok fénu, ráðit systur mína, ok þat harmar mik mest.“ Hǫgni segir: „Hví getr þú slíks? þér brugðuð fyrri friði; þú tókt mína frændkonu ok sveltir í hel ok myrðir ok tókt féit, ok var þat eigi konungligt; ok hlœgligt þikkir mér, er þú tínir þinn harm, ok goðunum vil ek þat þakka, er þér gengr illa.“

37.

Nú eggjar Atli konungr liðit at gera harða sókn; berjast nú snarpliga, ok sœkja Gjúkungar at svá fast, at Atli konungr hrøkkr inn í hǫllina, ok berjast nú inni, ok var orrostan allhǫrð. Sjá bardagi varð með miklu mannspelli, ok lýkr svá, at fellr alt lið þeira hrœðra, svá at þeir standa tveir upp, ok fór áðr margr maðr til heljar fyrir þeira vápnum. Nú er sótt at Gunnari konungi, ok fyrir sakir ofreflis var hann hǫndum tekinn ok i fjǫtra settr. Síðan barðist Hǫgni af mikilli hreysti ok drengskap ok feldi ena stœrstu kappa Atla konungs tuttugu; hann hratt mǫrgum í þann eld, er þar var gerr í hǫllunni; allir urðu á eitt sáttir, at varla sæi slíkan mann; en þó varð hann at lyktum ofrliði borinn ok hǫndum tekinn. Atli konungr mælti: „Mikil furða er þat, hve margr maðr hér hefir farit fyrir honum; nú skeri ór honum hjartat, ok sé þat hans bani.“ Hǫgni mælti: „Geri, sem þér líkar; glaðliga mun ek hér bíða þess, er þér vilið at gera, ok þat muntu skilja, at eigi er hjarta mitt hrætt, ok reynt hefi ek fyrr harða hluti, ok var ek gjarn at þola mannraun, þá er ek var

vart det ei kvild i bardagen. Daa sagde kong Atle: „Fire brøder var me, og eg er no etter aaleine. Eg maagast med ei stor ætt, og tenkte at det skulde verta meg til bate. Ei kona hadde eg som var baade ven og vitug, storlynd og hugfast; men inkje fekk eg njota godt av visdomen hennar, for sjeldan var me samde. De hev no drepe mange av frendarne mine, og svike gods og rike ifraa meg. Og so hev de drive syster mi inn i dauden, og det harmar meg mest.“ Hogne svara: „Kvi nemner du slikt? Du braut fyrst freden. Du tok frenka mi og svelte henne i hel og myrde henne, og tok godset. Og det var inkje kongelegt. Eg tykkjer det gaman fyrst du tel upp sorgerne dine, og eg vil takka guderne naar det gjeng deg ille.“

37.

No eggjar kong Atle folket sitt til aa gjera ein hard aatsøknad. Dei slæst kvast, og Gjukungarne søkjer paa so fust at kong Atle vik undan, inn i halli. No slæst dei inne, og striden er ovhard. Det er stort mannspille i denne bardagen, og det lyktar so, at alt folket aat brøderne fell, og berre dei tvo stend uppe. Men fyrr det kom til det, hadde mang ein mann fare til Hel for vaapni deira. No søkte dei inn paa kong Gunnar, og yvermagti var so stor at han vart teken til fange og sett i jarn. Sidan slost Hogne med mod og manndom og fellde dei tjuge største kjemporne hans kong Atle. Og mange skuva han i den elden som var gjord upp der i halli. Alle var samde um eitt, at slik mann hadde dei snaudt sétt. Men likevel laut han til slutt gjeva seg for yvermagti og vart teken. Kong Atle mælte: „Det er mykje til furda kor mang ein mann her hev fare for honom. Skjer no or honom hjarta og lat det vera banen hans.“ Hogne svara: „Gjer som du likar. Gladeleg skal eg bida her paa det som du vil gjera. Og det skal du faa sjaa, at inkje er hjarta mitt rædt.

úsárr, en nú eru vér mjǫk sárir, ok mantu einn ráða várum skiptum.“ Þá mælti ráðgjafi Atla konungs: „Sé ek betra ráð: tǫkum heldr þrælinn Hjalla, en forðum Hǫgna; þræll þessi er skapdauði, hann lifir eigi svá lengi, at hann sé eigi dáligr.“ Þrællinn heyrir ok œpir hátt ok hleypr undan, hvert er honum þikkir skjóls ván, kvezt ilt hljóta af úfriði þeira ok váss at gjalda, kveðr þann dag illan vera, er hann skal deyja frá sínum góðum kostum ok svína geymslu. Þeir þrifu hann ok brugðu at honum knífi; hann œpti hátt, áðr hann kendi oddsins. Þá mælti Hǫgni, sem færum er títt, þá er í mannraun koma, . . hann árnaði þrælinum lífs ok kvezt eigi vilja skræktun [heyra], kvað sér minna fyrir at fremja þenna leik; þrællinn varð [þiggja] þá fjǫrit. Nú eru þeir báðir í fjǫtra settir Gunnarr [ok Hǫgni]. Þá mælti Atli konungr til Gunnars konungs, at hann skyldi segja til gullsins, ef hann vill lífit þiggja; hann svarar: „Fyrr skal ek sjá hjarta Hǫgna bróður míns blóðugt.“ Ok nú þrifu þrælinn í annat sinn ok skáru ór honum hjartat ok báru fyrir konunginn Gunnar; hann svarar: „Hjarta Hjalla má hér sjá ens blauða, ok er úlíkt hjarta Hǫgna ins frœkna, þvíat nú skelfr mjǫk, en hálfu meir, þá er í brjósti honum lá.“ Nú géngu þeir eptir eggjun Atla konungs at Hǫgna ok skáru ór honum hjartat; ok svá var mikill þróttr hans, at hann hló, meðan hann beið þessa kvǫl, ok allir undruðust þrek hans, ok þat er síðan at minnum haft. Þeir sýndu Gunnari hjarta Hǫgna; [hann svarar: „Hér má sjá hjarta Hǫgna] ins frœkna, ok er úlíkt hjarta Hjalla ins blauða, þvíat nú hrœrist lítt, en miðr, meðan í brjósti honum lá; ok svá mantu, Atli! láta þitt líf, sem nú látum vér; ok nú veit ek einn, hvar gullit er, ok mun eigi Hǫgni segja þér; mér lék ýmist í hug, þá er vit lifðum báðir, en nú hefi ek einn ráðit fyrir mér, skal Rín nú ráða gullinu, fyrr en Hýnir beri þat á hǫndum sér.“ Atli konungr mælti: „Farið á brott með bandingjann!“

; hev røynt harde tak fyrr, og eg var lysta paa
tola mann-røyne daa eg var usaar. Men no er
so mykje saar at du kann raada aaleine oss
illom.“ Daa sagde raadgjevaren hans kong Atle:
:g ser eit betre raad: Lat oss heller taka trælen
IALLE, og spara Hogne. Denne trælen er lagleg
aa døy. Han liver aldri so lenge at han vert
na enn ein stakar.“ Trælen høyrde dette og gaula
ıgt, og sprang undan og vilde løyna seg einkvan
ıden. Han gat um at han maatte lida for ufreden
:ira og umgjelda for ulukka. Og det vart ein usæl
.g, sagde han, naar han skulde døy fraa den gode
nesta si og fraa svine-gjætingi. Dei triv honom
; svinga ein kniv fyre honom. Han skreik høgt,
rr han kjende odden. Daa sagde Hogne det som
ı gjer naar dei kjem i mann-røyne. Han bad at
ælen maatte faa liva, og sagde at han vilde inkje
ıyra paa skræktingi hans. Det var mindre fyre
r *honom* aa tola denne leiken, gat han. Trælen
kk daa hava livet.

No vart dei baae sette i jarn, Gunnar og Hogne.
aa sagde kong Atle til kong Gunnar at han skulde
gja kvar gullet var, um han vilde berga livet.
an svara: „Fyrr skal eg sjaa hjarta aat Hogne
'or min blodutt.“ No treiv dei trælen andre gongi,
; skar hjarta or honom, og bar det fyre kong
unnar. Han sagde: „Det er hjarta aat Hjalle den
aude eg ser her, og ulikt er det hjarta hans Hogne
ın frøkne, for det skjelv mykje no, og ei gong til
› mykje daa det laag i brjostet hans.“ No gjekk
ɜi etter kong Atles eggjing til Hogne og skar or
ɔnom hjarta. Og so hard var han, at han log
ıedan han leid dette. Alle undrast paa styrken
ıns, og det 'er sidan halde i minne. Dei synte
ıunnar Hognes hjarta. Daa sagde han: „Her ser
ʒ hjarta aat Hogne den frøkne, og ulikt er det
jarta hans Hjalle den blaude, for det bivrar lite
o, og endaa mindre medan det laag i brjostet hans.

ok svá var gert. Guðrún kveðr nú með sér menn ok hittir Atla [ok segir]: „Gangi þér nú illa, ok eptir því, sem þér hélduð orð við mik ok [Gunnar].“ Nú er Gunnarr konungr settr í einn ormgarð; þar váru margir ormar fyrir, ok váru [hendr] hans fast bundnar; Guðrún sendi honum hǫrpu ei[na, en] hann sýndi sína list ok sló hǫrpuna með mikilli list, at hann drap strengina með tánum, ok lék svá vel ok afbragðliga, at fáir þóttust heyrt hafa svá med hǫndum slegit, ok þar til lék hann þessa íþrótt, at allir sofnuðu ormarnir, nema ein naðra mikil ok illilig skreið til hans ok gróf inn sínum rana, þar til er hon hjó hans hjarta, ok þar lét hann sitt líf með mikilli hreysti.

38.

Atli konungr þóttist nú hafa unnit mikinn sigr ok sagði Guðrúnu svá sem med nǫkkuru spotti eða svá, sem hann hœldist: „Guðrún!“ segir hann, „mist hefir þú nú brœðra þinna, ok veldr þú því sjálf.“ Hon svarar: „Vel líkar þér nú, er þú lýsir vígum þessum fyrir mér, en vera má, at þú iðrist, þá er þú reynir þat, er eptir kemr, ok sú mun erfðin lengst eptir lifa at týna eigi grimdinni, ok mun þér eigi vel ganga, meðan ek lifi.“ Hann svarar: „Vit skulum nú gera okra sætt, ok vil ek bœta þér brœðr þína með gulli ok dýrum gripum eptir þínum vilja.“ Hon svarar: „Lengi hefi ek eigi verit hœg viðreignar ok mátta um hræfa, meðan Hǫgni lifði; muntu ok aldri bæta brœðr mína svá, at mér hugni, en opt verðu vér konurnar ríki bornar af yðru valdi; nú

Og so skal du Atle lata ditt liv, som me no lèt vaart. No er eg den einaste som veit kvar gullet er, og Hogne kann inkje segja det. Det leika ymist i hugen min daa me livde baae, men no er eg aaleine i raadet. No skal Rin hava gullet, fyrr hunarne skal faa det i sine hender.“ Kong Atle sagde: „Gakk burt med fangen!“ Og so vart gjort.

Gudrun fær med seg folk og gjeng til Atle og segjer: „Gjev det no maatte ganga deg ille og like eins som du heldt ord mot meg og Gunnar.“

No vart kong Gunnar sett i ein ormegard. Der var mange ormar, og henderne hans var bundne fast. Gudrun sende honom ei harpa. Og han synte tamen sin og slo harpa med stor kunst, med di han slo strengjerne med tærne, og spela so ovbragdsleg vent at faa tottest ha høyrt so slege med henderne. Han heldt paa med denne idtrotti til dess alle ormarne sovna, so nær som ei stor og ill fjorføtla, som kraup burt til honom og grov inn tranten sin til ho hogg hjarta hans. Og der let han livet med mykjen manndom.

38.

Kong Atle tottest no ha vunne ein stor siger, og han sagde til Gudrun, liksom med spott, eller som han vilde gjera seg til: „Gudrun!“ segjer han, „no hev du mist brøderne dine, og det veld du sjølv.“ Ho svarar: „Du likar deg væl no du lyser desse draapi for meg. Men det kann vera at du irar fyrst du røyner det som etter kjem. Og den arven varer lengst, at du aldri fær tyna hatet mitt, og inkje skal det ganga deg væl medan eg liver.“ Han svarar: „No skal me tvo gjera semja vaar, og eg vil bøta for brøderne dine med gull og dyre eigneluter etter din vilje.“ Ho svarar: „Lenge hev eg inkje vore greid aa eigast med. Men eg kunde daa slaa meg til tols medan Hogne livde. Og du kann aldri leggja slike bøter for brøderne mine, at eg huggar meg.

eru mínir frændr allir dauðir, ok muntu nú einn
mik ráða; mun ek nú þenna kost upp taka, ok lá
gera mikla veizlu, ok vil ek nú erfa brœðr n
ok svá þína frændr." Gerir hon sik nú blí
orðum, en þó var samt undir raunar; hann var
hlýðinn ok trúði á hennar orð, er hon gerði
létt um rœður. Guðrún gerir nú erfi eptir
brœðr, ok svá Atli konungr eptir sína menn,
þessi veizla var við mikla svǫrfun. Nú h
Guðrún á harma sína ok sitr um þat at veita kon
nǫkkura mikla skǫmm; ok um kveldit tók hon s
þeira Atla konungs, er þeir léku við stokki; sv
arnir glúpnuðu ok spurðu, hvat þeir skyldu.
svarar: „Spyrið eigi at! bana skal ykkr báð
Þeir svǫruðu: „Ráða muntu bǫrnum þínum,
þú vilt, þat man engi banna þér, en þér er sk
í at gera þetta." Síðan skar hon þá á háls. I
ungrinn spurði eptir, hvar synir hans væri. Gu
svarar: „Ek mun þat segja þér ok glaða þitt hj
þú vaktir við oss mikinn harm, þá er þú d
brœðr mína, nú skaltu heyra mína rœðu: þú
mist þinna sona, ok eru þeira hausar hér at b
kerum hafðir, ok sjálfr draktu þeira blóð við
blandit; síðan tók ek hjǫrtu þeira, ok steikta
teini, en þú ázt." Atli konungr svarar: „Gr
ertu, er þú myrðir sonu þína ok gaft mér þeira
at eta, ok skamt lætr þú ills í milli." Guðrún s
„Væri minn vili til at gera þér miklar skammir
verðr eigi fullilla farit við slíkan konung." Kon
mælti: „Verra hefir þú gert, en menn viti d
til, ok er mikil úvizka í slíkum harðræðum, ok
ligt, at þú værir á báli brend ok barin áðr grj
hel, ok hefðir þú þá þat, er þú ferr á leið."
svarar: „Þú spár þat þér sjálfum, en ek man h
annan dauða." Þau mæltust við mǫrg heiptar
Hǫgni átti son eptir, er Niflungr hét; hann l
mikla heipt við Atla konung ok sagði Guðrún
hann vildi hefna feðr síns; hon tók því vel, ok

Men ofte vert me kvende kuva av dykkar vald. No er alle frendarne mine daude, og du raader aaleine yver meg. Eg fær no taka imot dette vilkòret. Og lat oss gjera ei stor veitsla, so vil eg gjera erve etter brøderne mine, og like eins etter dine frendar." Ho gjorde seg no blid i ordi, men i røyndi var det det same under. Han var lett aa tala for, og han trudde ordi hennar daa ho gjorde seg venleg i rødorne.

Gudrun gjorde no erve etter brøderne sine, og kong Atle etter sine menner. Og denne veitsla stod med mykjen svarm. No hugsa Gudrun harmen sin, og sat um aa gjera kongen eikor stor skomm. Og um kvelden tok ho sønerne sine, som ho hadde med Atle, daa dei leika attmed benken. Sveinarne vart rædde og spurde kva dei skulde. Ho svara: „Spýr aldri etter. Eg skal drepa dykk baae." Dei svara: „Du raader borni dine som du vil, det kann ingen neitta deg. Men det er ei skomm av deg aa gjera dette." So skar ho halsen av paa deim. Kongen spurde etter, kvar sønerne hans var. Gudrun svara: „Det skal eg segja deg og gleda hjarta ditt. Du volde meg stor sorg daa du drap brøderne mine. Men no skal du høyra mi røda: Du hev mist sønerne dine, og hausarne deira er havde til bordkjerald her, og sjølv drakk du blodet deira blanda med vin. Sidan tok eg hjarto deira og steikte paa tein, og du aat." Kong Atle svara: „Hjartelaus er du, som myrde dine eigne søner og gav meg kjøtet deira aa eta, og stutt er det millom illgjerningarne dine." Gudrun svara: „Det var min vilje aa gjera deg store skjemdor, og aldri fær ein fare full-ille med slik ein konge." Kongen sagde: „Verre hev du gjort enn nokon hev høyrt maken til, og det er reint vitlaust med slikt hardlynde. Med retten skulde du vore brend paa baal, og fyrst kasta i hel med stein. Daa hadde du fenge det, som du stemner imot." Ho svara: „Det

ráð sín; hon kvað mikit happ í, ef þat yrði ger Ok of kveldit, er konungr hafði drukkit, gékk han til svefns; ok er hann var sofnaðr, kom Guðrún þa ok son Hǫgna. Guðrún tók eitt sverð ok legg fyrir brjóst Atla konungi, véla þau um bæði ok so Hǫgna. Atli konungr vaknar við sárit ok mælti „Eigi man hér þurfa um at binda eða umbúð at veita eða hverr veitir mér þenna áverka?“ Guðrún segir „Ek veld nǫkkuru um, en sumu son Hǫgna.“ Atl konungr mælti: „Eigi sœmdi þér þetta at gera þóat nǫkkur sǫk væri til, ok vartu mér gipt at frænda ráði, ok mund galt ek við þér, þrjá tigi góðra riddara ok sœmiligra meyja ok marga menn aðra, ok þó léztu þér eigi at hófi, nema þú réðir lǫndum þeim, er átt hafði Buðli konungr, ok þína sværu léztu opt með gráti sitja.“ Guðrún mælti: „Mart hefir þú mælt úsatt, ok ekki hirði ek þat, ok opt var ek úhœg í mínu skapi, en miklu jók þú á; hér hefir verit opt mikil styrjǫld í þínum garði, ok bǫrðust opt frændr ok vinir, ok ýfðist hvat við annat; ok var betri ævi vár þá, er ek var með Sigurði, drápum konunga ok réðum um eignir þeira ok gáfum grið þeim, er svá vildu, en hǫfðingjar géngu á hendr oss, ok létum þann ríkan, er svá vildi; síðan mistum vér hans, ok var þat lítit at bera ekkju nafn, en þat harmar mik mest, er ek kom til þín, en átt áðr enn ágæzta konung, ok aldri komtu svá ór orrostu, at eigi bærir þú enn minna hlut.“ Atli konungr svarar „Eigi er þat satt, ok við slíkar fortǫlur batnar hvárigra hluti, þvíat vér hǫfum skarðan; ger nú til mín sómasamliga ok lát búa um lík mitt til ágætis!“ Hon segir: „Þat mun ek gera at láta þér gera vegligan grǫft ok gera þér virðuliga steiþró ok vefja þik í fǫgrum dúkum ok hyggja þér hverja þǫrf.“ Eptir þat deyr hann; er hon gerði, sem hon hét síðan lét hon slá eldi í hǫllina. Ok er hirðin vaknaði við óttann, þá vildu menn eigi þola eldinn ok hjuggust sjálfir ok féngu svá bana; lauk þar ævi Atla

aar du deg sjølv. Men eg fær annan daude." Og :i gav einannan mange vondord.

Hogne hadde ein son etter seg som het NIVLUNG. .an bar stort hat til kong Atle, og sagde til Gudrun : han vilde hemna far sin. Ho tok det væl, og dei ımraadde seg. Ho sagde at det var ei stor heppa m dette kunde verta gjort. Ut paa kvelden daa ongen hadde drukke, gjekk han til sengs. Og daa ıan var sovna, kom Gudrun der, og son til Hogne. Gudrun tok eit sverd og sette i brjostet paa kong Atle, og Hogne-sonen hjelpte til. Kong Atle vakna ıv saaret og sagde: „Her nyttar det inkje aa binda il eller vyrdsla um. Men kven gav meg denne ıkaden?" Gudrun svara: „Eg veld noko, og son ıans Hogne noko." Kong Atle mælte: „Inkje sømde let deg aa gjera dette, endaa um der kunde vera ıom ein grunn til det. Du vart gift med meg med ıamtykke av frendarne dine, og i brudeskatt gav eg leg tretti gode riddarar og snaale møyar og mykje ınna folk. Men endaa let du um at det inkje var ıok utan du raadde dei londi som kong Budle hadde ıatt. Og vermor di let du ofte sitja med graat." Gudrun mælte: „Mykje usant hev du sagt, men nkje bryr eg meg um det. Eg var ofte vandlynd, nen du gjorde meg verre. Her hev ofte vore nykje uppstyr i garden din, og tidt slost frendar og vener, og den eine eggja hin upp. Betre dagar ıadde eg daa eg var hjaa Sigurd. Me drap kongar og raadde for eignerne deira, og gav deim grid som vilde hava. Og hovdingar gjekk oss til hande, og ne let den faa magt, som vilde det so. So miste :g honom. Men det var lite aa bera enkje-namn not den sorgi at eg kom til deg, eg som fyrr hadde ıavt den aagjetnaste kongen. Du kom aldri or slag utan du bar den minste luten." Kong Atle svara: „Det er inkje sant, og slik tale batar ingen av oss, for me lid ulut baae. Far no sameleg med meg og stell um liket mitt paa vyrdeleg vis." — „Det skal

konungs ok allrar hirðar hans. Guðrún vildi n eigi lifa eptir þessi verk, en endadagr hennar va eigi enn kominn. Vǫlsungar ok Gjúkungar, at þv er menn segja, hafa verit mestir ofrhugar ok ríkis menn, ok svá finnst í ǫllum fornkvæðum; ok nú stǫð vadist þessi úfriðr með þeima hætti at liðnum þessun tíðendum.

39.

Guðrún átti dóttur við Sigurði, er Svanhildi hét; hon var allra kvenna vænst ok hafði snǫr augu sem faðir hennar, svá at fár einn þorði at sjá undi hennar brýnn; hon bar svá mjǫk af ǫðrum konun um vænleik, sem sól af ǫðrum himintunglum. Guðrú gékk eitt sinn til sævar ok tók grjót í fang sér o gékk á sæinn út ok vildi tapa sér; þá hófu han stórar bárur framm eptir sjánum, ok fluttist hon me þeira fulltingi ok kom um síðir til borgar Jónakr konungs; hann var ríkr konungr ok fjǫlmennr; hann fékk Guðrúnar, þeira bǫrn váru þeir Hamðir o Sǫrli ok Erpr. Svanhildr var þar upp fœdd.

40.

Jǫrmunrekr hefir konungr heitit, hann var rík konungr í þann tíma; hans son hét Randver. Ko ungr heimtir á tal son sinn ok mælti: „Þú ska fara mína sendifǫr til Jónakrs konungs, ok min ráðgjafi, er Bikki heitir; þar er upp fœdd Svanhild dóttir Sigurðar Fáfnisbana, er ek veit fegrsta me

gjera," sagde ho. „Og eg skal faa gjort ei sømeleg av og ei gild steinkista aat deg, og sveipa deg i ʒre dukar, og syta for alt du treng." Etter det ɪydde han. Og ho gjorde som ho hadde lova. dan let ho setja eld paa halli. Og daa hirdi vakna ·ædsla, vilde mennerne inkje tola elden, men hogg nannan i hel, og soleis fekk dei bane. Der enda ɔng Atle livet sitt, og heile hirdi hans. Gudrun lde no inkje liva etter desse verki. Men endeɪgen hennar var inkje komen endaa.

Volsungarne og Gjukungarne hev, etter det folk ·gjer, vore yvergongs kjempor og stormenne. Og ɔ lyder det i alle fornkvæde. Men no stogga ufreden ɪa denne maaten, daa desse tidender var lidne.

39.

Gudrun hadde ei dotter med Sigurd, ei som het VANHILD. Ho var den venaste av alle kvende, og ɪdde kvasse augo som far sin, so at berre faa torde aa henne under brun. Ho gjekk so mykje yver ɪdre kvende i venleik, som soli yver hine himmelosi. Gudrun gjekk ei gong til strondi og tok stein fanget sitt, og gjekk paa sjøen og vilde tyna seg. aa lyfte store baaror henne, og med deira hjelp ɪrt ho bori fram yver havet, og kom umsider til ɔrgi hans kong JONAKER. Han var ein megtug konge ʒ fjølment. Han fekk Gudrun, og borni deira var .AMDE, SORLE og ERP. Svanhild vart uppfødd der.

40.

JORMUNREK hev ein konge heitt. Han var ein .egtug konge i den tidi. Son hans het RANDVER. .ongen tek son sin paa tal og segjer: „Du skal ɪa ei sendeferd for meg til kong Jonaker, du og ikke, raadgjevaren min. Der vert Svanhild fødd pp, dotter til Sigurd Faavnesbane, og ho er den

undir heimsólu; hana vilda ek helzt eiga, ok hennar skaltu biðja til handa mér.“ Hann segir: „Skylt er þat, herra! at ek fara yðra sendifǫr;“ lætr nú búa ferð þeira sœmiliga. Fara þeir nú, unz þeir koma til Jónakrs konungs, sjá Svanhildi, ok þikkir mikils um vert hennar fríðleik. Randver heimti konung á tal ok mælti: „Jǫrmunrekr konungr vill bjóða yðr mægi sitt, hefir hann spurn til Svanhildar, ok vill hann kjósa hana sér til konu, ok er úsýnt, at hon sé gefin ríkara manni, en hann er.“ Konungr segir, at þat var virðuligt ráð: „ok er hann mjǫk frægr.“ Guðrún segir: „Valt er hamingjunni at treystast, at eigi bresti hon.“ En með fýsing konungs ok ǫllu því, er á lá, er þetta nú ráðit, ok ferr nú Svanhildr til skips með virðuligu fǫruneyti, ok sat í lyptingu hjá konungs syni. Þá mælti Bikki til Randvers: „Sannligt væri þat, at þér ættið svá fríða konu, en eigi svá gamall maðr.“ Honum féllst þat vel í skap, ok mælti til hennar með blíðu ok hvárt til annars; koma heim í land ok hitta konung. Bikki mælti: „Þat samir, herra! at vita, hvat títt er um, þótt vant sé upp at bera, en þat er um vélar þær, er sonr þinn hefir fengit fulla ást Svanhildar, ok er hon hans frilla, ok [lát] slíkt eigi úhegnt.“ Mǫrg ill ráð hafði hann honum áðr kent, þóat þetta biti fyrir of hans ráð ill. Konungr hlýddi hans mǫrgum vándum ráðum; hann mælti, ok mátti eigi stilla sik af reiði, at Randve skyldi taka ok á gálga festa. Ok er hann var til leiddr gálgans, þá tók hann hauk einn ok plokkaði af honum allar fjaðrirnar ok mælti, at sýna skyldi feðr hans; ok er konungrinn sá, mælti hann: „Þar má nú sjá, at honum þikki ek þann veg hnugginn sœmdinni, sem haukrinn fjǫðrunum;“ ok biðr hann taka af gálganum. Bikki hafði þar um vélt á meðan, ok var hann dauðr. Enn mælti Bikki: „Engum manni áttu verri at vera en Svanhildi, lát hana deyja með skǫmm.“ Konungr svarar: „Þat ráð munu vér taka.“ Síðan var hon bundin í borgar-

ɪgraste møy eg veit under soli. Henne vilde eg ɪelst eiga, og henne skal du bela etter for meg." Han svarar: „Det er skyldnaden min, herre! at eg er sendeferdi di." Han lèt no ferdi si bu som best. Og so fer dei til dei kjem til kong Jonaker. Der ser dei Svanhild og tykkjer at venleiken hennar er utifraa. Randver tek kongen paa tal og segjer: „Kong Jormunrek vil bjoda deg maagskapen sin. Han hev høyrt gjete Svanhild, og no vil han kòra seg ut henne til kona. Og det er uvisst um ho kann verta gift med megtugare mann enn han er." Kongen segjer at det var eit mætt gifte, „og han er mykje namngjeten." Gudrun segjer: „Det er vaalundt aa lita paa lukka. Ho kann so snart bresta." Men kongen var fus, og det var eit godt tilbod, og so slo dei til. Svanhild gjekk no til skipet med vyrdelegt fylgje. Ho sat i lyftingi hjaa kongssonen. Daa sagde Bikke til Randver: „Høvelegt vøre det at du aatte so frid ei kona, og inkje so gamall ein mann." Dette fall væl i hugen hans, og han tala blidsleg til henne, og ho til honom. Dei kom heim til landet og fann kongen. Bikke mælte: „Det samer seg, herre! at du veit kva tids er, endaa det kann vera vondt aa bera det fram. Men det er svik det gjeld. Son din hev fenge Svanhild sin fulle kjærleike, og ho er frilla hans. Og slikt bẏr du inkje lata urefst." Mange vonde raad hadde Bikke gjeve honom fyrr, men dette var daa det verste av illraadi hans. Kongen lydde alle vonde raadi hans. Han sagde — og daa kunde han inkje styra seg av vreide — at dei skulde taka Randver og festa honom i galgen. Og daa han vart leidd til galgen, daa tok han ein hauk og plukka av honom alle fjørerne, og sagde at dei skulde syna honom til far hans. Daa kongen saag hauken, mælte han: „Der kann ein no sjaa at han tykkjer eg er ribba for æra, paa same vis som hauken for fjørerne." Og han bad at dei skulde taka honom ned or galgen. Men Bikke hadde vore um

hliði, ok hleypt hestum at henni. En er hon brá í sundr augum, þá þorðu eigi hestarnir at sporna hana; ok er Bikki sá þat, mælti hann, at belg skyldi draga á hǫfuð henni, ok svá var gert, en síðan lét hon líf sitt.

41.

Guðrún spyrr nú líflát Svanhildar ok mælti við sonu sína: „Hví siti þér svá kyrrir eða mælið gleðiorð, þar sem Jǫrmunrekr drap systur ykra ok trað undir hastafótum með svívirðing? ok ekki hafið þit líkt skaplyndi Gunnari eða Hǫgna; hefna mundu þeir sinnar frændkonu.“ Hamðir svarar: „Lítt lofaðir þú Gunnar ok Hǫgna, þá er þeir drápu Sigurð, ok þú vart roðin í hans blóði, ok illar váru þínar brœðra hefndir, er þú drapt sonu þína, ok betr mættim vér allir saman drepa Jǫrmunrek konung, ok eigi munu vér standast frýjuorð, svá hart sem vér erum eggjaðir.“ Guðrún gékk hlæjandi ok gaf þeim at drekka af stórum kerum; ok eptir þat valdi hon þeim stórar brynjur ok góðar ok ǫnnur herklæði. Þá mælti Hamðir: „Hér munu vér skilja efsta sinni, ok spyrja muntu tíðendin, ok muntu þá erfi drekka eptir okkr ok Svanhildi.“ Eptir þat fóru þeir. En Guðrún gékk til skemmu harmi aukin ok mælti: „Þrimr mǫnnum var ek gipt, fyrst Sigurði Fáfnisbana, ok var hann svikinn, ok var þat mér inn mesti harmr; síðan var ek gefin Atla konungi, en svá var grimt mitt hjarta við hann, at ek drap sonu okra í harmi; síðan gékk ek á sjáinn, ok hóf mik at landi með bárum, ok var ek nú gefin þessum konungi; síðan gipta ek Svanhildi af landi í brott með miklu fé, ok er mér þat sárast minna harma,

seg medan, og han var alt daud. Daa sagde Bikke att: „Inkje menneskje hev du grunn til aa fara verre med enn Svanhild. Lat henne døy med skomm." Kongen svara: „Det raadet vil eg lyda." So vart ho bundi i borgeledet, og dei dreiv hestar paa henne. Men daa ho slo upp augo, torde inkje hestarne spenna henne. Og daa Bikke saag det, sagde han at dei skulde draga ein sekk yver hovudet paa henne. So vart gjort, og daa let ho livet sitt.

41.

Gudrun fær no spurt at Svanhild hev late livet sitt, og segjer til sønerne sine: „Korleis kann de sitja so kyrre og tala gledesord, naar Jormunrek hev drepe syster dykkar og med svivyrding trødt henne under hestefφter? Inkje hev de same skaplyndet som Gunnar og Hogne. Dei hadde hemnt frenka si." Hamde svarar: „Lite lova du Gunnar og Hogne daa dei drap Sigurd og du flaut i blodet hans. Og ille vart brøderne dine hemnde daa du drap sønerne dine, og no kunde me lettare ha drepe Jormunrek um me hadde vore alle. Men inkje kann me tola slike hædeord, so hardt som me vert eggja." Gudrun gjekk læjande, og gav deim aa drikka av store staup. Og sidan valde ho ut store og gode brynjor og andre herklæde til deim. Daa sagde Hamde: „Her skilst me for siste gong. Du fær spyrja store tidender, og daa kann du drikka erve etter oss og Svanhild." Etter det for dei. Men Gudrun gjekk til stova si, og sorgi auka paa, og ho mælte: „Tri menner vart eg gift med. Fyrst med Sigurd Faavnesbane. Han vart sviken, og det var den største sorgi mi. Sidan vart eg gjevi til kong Atle. Men so vondt hjarta hadde eg til honom, at eg drap sønerne vaare av trege. So gjekk eg paa sjøen, og baarorne bar meg til lands, og no vart eg gjevi til denne kongen. Sidan gifte eg Svanhild burt or landet med mykje

er hon var troðin undir hrossa fótum, eptir Sigurð; en þat er mér grimmast, er Gunnarr var í ormgarð settr, er þat harðast, er ór Hǫgna var hjarta skorit, ok betr væri, at Sigurðr kœmi mér á móti, ok fœra ek með honum; hér sitr nú eigi eptir sonr né dóttir mik at hugga; minnstu nú, Sigurðr! þess, er vit mæltum, þá er vit stigum á einn beð, at þú mundir mín vitja ok ór helju bíða.“ Ok lýkr þar hennar harmtǫlur.

42.

Þat er nú at segja frá sonum Guðrúnar, at hon hafði svá búit þeira herklæði, at þá bitu eigi jarn, ok hon bað þá eigi skeðja grjóti né ǫðrum stórum hlutum ok kvað þeim þat at meini mundu verða, ef eigi gerði þeir svá. Ok er þeir váru komnir á leið, finna þeir Erp bróður sinn ok spyrja, hvat hann mundi veita þeim. Hann svarar: „Slíkt sem hǫnd hendi eða fótr fœti.“ Þeim þótti þat ekki vera, ok drápu hann. Síðan fóru þeir leiðar sinnar, ok litla hríð, áðr Hamðir rataði, ok stakk niðr hendi ok mælti: „Erpr man satt hafa sagt, ek munda falla nú, ef eigi styddumst ek við hǫndina.“ Litlu síðar ratar Sǫrli ok brást á fótinn, ok fékk staðizt ok mælti: „Falla munda ek nú, ef eigi stydda ek mik við báða fœtr;“ kváðust þeir nú illa hafa gert við Erp bróður sinn. Fóru nú, unz þeir kómu til Jǫrmunreks konungs, ok géngu fyrir hann ok veittu honum þegar tilræði; hjó Hamðir af honum hendr báðar, en Sǫrli fœtr báða. Þá mælti Hamðir: „Af mundi nú hǫfuðit, ef Erpr lifði bróðir okkarr, er vit vágum á leiðinni, ok sám vit þat of síð;“ sem kveðit er:

gods, og det er den saaraste av sorgerne mine, sidan Sigurd døydde, at ho vart trødd under hesteføter. Men det er det fælaste for meg, at Gunnar vart sett i ormegarden, og det hardlegaste, at hjarta vart skore or Hogne. No vøre det best um Sigurd kom til mots med meg og eg for med honom. Her sit inkje son eller dotter etter til aa hugga meg. Minst no, Sigurd! det som me tvo tala daa me steig i ei seng, at du skulde vitja meg og bida meg hjaa Hel.“ — Og der endar klagingi hennar.

42.

Det er no aa segja um sønerne til Gudrun at ho hadde fare so med herklædi deira, at jarn inkje beit paa deim. Og ho bad at dei inkje maatte skada seg med stein eller andre store ting, og sagde at det vart deim til mein um dei inkje gjorde som ho hadde sagt.

Og daa dei var komne paa vegen, møtte dei Erp bror sin, og spurde korleis han vilde hjelpa deim. Han svara: „Som hondi hond og foten fot.“ Dette totte dei var inkje-vetta, og drap honom. Sidan for dei leidi si. Og det var ei liti rid so snaava Hamde, og tok seg fyre med hondi og mælte: „Erp hev nok sagt sant. No hadde eg falle, um eg inkje hadde studt meg med hondi.“ Eit lite bil etter snaava Sorle og gleid med den eine foten, men vart standande, og mælte: „No hadde eg falle, um eg inkje hadde studt meg paa baae føterne.“ Og no sagde dei seg imillom at dei hadde fare ille med Erp bror sin. Dei for no til dei kom til kong Jormunrek, og gjekk fram fyre honom og gjorde aat-tak med same. Hamde hogg av honom baae henderne, og Sorle baae føterne. Daa sagde Hamde: „No hadde hovudet vore av, hadde Erp livt, bror vaar som me drap paa vegen. Men det ser me for seint.“ Som kvede er:

„Af væri nú hǫfuðit,
ef Erpr lifði,
bróðir okkarr hinn bǫðfrœkni,
er vit á braut vágum.“

I því hǫfðu þeir af brugðit boði móður sinnar, er þeir hǫfðu grjóti skatt. Nú sœkja menn at þeim, en þeir vǫrðust vel ok drengiliga ok urðu mǫrgum manni at skaða; þá bitu eigi jarn. Þá kom at einn maðr [hár] ok elliligr með eitt auga ok mælti: „Eigi eru þér vísir menn, er þér kunnið eigi þeim mǫnnum bana at veita.“ Konungrinn svarar: „Gef oss ráð til, ef þú kant!“ Hann mælti: „Þér skuluð berja þá grjóti í hel.“ Svá var ok gert, ok þá flugu ór ǫllum áttum steinar at þeim, ok varð þeim þat at aldrlagi.

43.

Heimir í Hlymdǫlum spyrr nú þessi tíðendi, at dauðr er Sigurðr ok Brynhildr, en Áslaug dóttir þeira, en fóstra Heimis, var þá þrévetr; veit hann nú, at eptir mun leitat at týna meyjunni ok ætt hennar; er honum svá mikill harmr eptir Brynhildi fóstru sína, at hann gætti ekki ríkis síns né fjár; sér nú, at hann fær eigi meyjunni þar leynt; lætr nú gera eina hǫrpu svá mikla, at þar lét hann meyna Áslaugu í koma ok margar gersimar í gulli ok silfri, ok gengr á brutt síðan víða um lǫnd ok um síðir hingat á Norðrlǫnd. Svá var harpa hans hagliga ger, at hana mátti taka í sundr ok saman at fellingum, ok var hann því vanr um daga, þá er hann fór íhjá vatnfǫllum, ok hvergi í nánd bœjum, at hann tók hǫrpuna í sundr ok þó meyjunni; ok hann hafði vínlauk einn ok gaf henni at eta. En ðat er náttúra þess lauks, at maðr má lengi lifa, þótt hann hafi enga aðra fœðu. Ok þá er mærin grét, sló hann hǫrpuna, ok þagnaði hon þá, fyrir því at Heimir var

„Av' vøre no hovud,
um Erp livde,
vaar frøkne broder,
som i brauti me vog."

Dei hadde vike av fraa paabodet aat mor si, med di dei inkje hadde vara seg for stein. No søkte folk inn paa deim. Men dei varde seg væl og manneleg og vart mang ein mann til skade. Det beit inkje jarn paa deim. Daa kom der ein høg, elleleg mann, med eit auga, og sagde: „De er inkje mykje vise som inkje kann gjeva desse mennerne bane." Kongen svara: „Gjev oss eit raad, um du kann." Han sagde: „De skal slaa deim i hel med stein." So vart òg gjort, og daa flaug det steinar mot deim fraa alle leider. Og det vart dauden deira.

43.

Heime i Lymdalarne fær no spurt desse tidender, at Sigurd og Brynhild er daude. Men Aaslaug dotter deira, og fosterdotter til Heime, var daa tri vetrar gomol. Han veit no at dei leitar etter møyi og vil tyna henne og ætti hennar. Og so stor sorg ber han etter Brynhild, at han ansar korkje gods eller rike. Han ser at han fær inkje løynt møyi der. Og so lèt han gjera ei harpa so stor at han legg Aaslaug inn i, og mange eigneluter av gull og sylv. Sidan dreg han burt og fer vida um lond, og kjem umsider hit til Nordlondi. So hagleg var harpa hans gjord, at han kunde taka henne sund og fella henne saman att. Og han var van med det, fyrst han um dagarne gjekk langs med ei aa, og der inkje var gardar i nærleiken, at han tok harpa i sund og tvo møyi. Og han hadde ein vinlauk som han gav henne aa eta av. Men den lauken er so laga, at ein kann liva lenge um ein inkje hev onnor føda. Og fyrst møyi gret, slo han harpa, og daa tagde ho, for

vel at íþróttum búinn, þeim er þá váru tíðar; hann hafði ok mǫrg klæði dýrðlig hjá henni í hǫrpunni ok mikit gull. Ok nú ferr hann þangat til, unz hann kemr í Noreg ok kemr til ein bjár lítils, þess er heitir á Spangareiði, ok bjó þar karl sá, er Áki hét; hann átti konu, ok hét hon Gríma; þar var eigi fleira manna en þau. Þann dag var karl farinn í skóg, en kerling var heima, ok heilsar hon Heimi ok spyrr, hvat manna hann væri. Hann kvezt vera einn stafkarl ok bað kerlingu húsa. Hou segir, at eigi kœmi þar fleira en svá, at hon kvezt mundu vel við honum taka, ef hann þœttist þurfa þar at vera. En er á leið, þá segir hann, at honum þœtti þat mest beinabót, at eldr væri kveiktr fyrir honum ok síðan væri honum fylgt til svefnhúss, þar er hann skyldi sofa. Ok þá er kerling hafði kveikt eldinn, þá setr hann hǫrpuna upp í set hjá sér, en kerling var óðamálug; opt varð henni litit til hǫrpunnar, fyrir því at trefr á einu dýrligu klæði kómu út ór hǫrpunni; ok er hann bakaðist við eldinn, þá sér hon einn dýrligan gullhring koma framm undan tǫtrum hans, þvíat hann var illa klæddr. Ok er hann hafði bakazt, sem hann kunni sér þǫrf til, þá hafði hann náttverð; en eptir þat bað hann kerlingu fylgja sér þangat til, sem hann skyldi sofa um nóttina. Þá sagði kerling, at honum mundi betra vera úti en inni, „þvíat vit karl minn erum opt málug, er hann kemr heim.“ Hann biðr hana ráða; gengr nú út ok svá hon; hann tekr hǫrpuna ok hefir með sér. Kerling gengr út ok ferr þar til, er bygghlaða ein er, ok fylgir honum þar til ok mælti, att hann skyldi þar um búast, ok kvezt þess vænta, at hann mundi þar njóta svefns síns; ok nú gengr kerling í brutt ok annast þat, er hon þurfti; en hann gerir sér svefn. Karl kemr heim, er aptaninn líðr, en kerling hefir fátt unnit þat, er hon þurfti, en hann var móðr, er hann kom heim, ok illr viðskiptis, er alt var úbúit þat, er hon skyldi annazt hafa; sagði karl, at

Heime var væl øvd i dei idtrotter som var i bruk i den tidi. Han hadde òg mange vene klæde hjaa henne i harpa, og mykje gull.

No for han til dess han kom til Noreg, og kom til ein liten gard som het Spangereid. Mannen som budde der het Aake. Han hadde ei kona, og ho het Grima. Der var inkje fleir folk enn dei tvo. Den dagen var kallen faren til skogs, men kjeringi var heime. Ho helsa paa Heime og spurde kva han var for ein mann. Han sagde han var ein fatig stakar, og bad kjeringi um hus. Ho sagde at der kom nok inkje fleir enn at ho vel kunde taka imot honom, um han totte han laut vera der. Daa det leid paa, sagde han at den største beina ho kunde gjera honom, det var aa kveikja upp eld, og sidan fylgja honom til svevnhuset der han skulde sova. Og daa kjeringi hadde kveikt elden, sette han harpa upp i sætet attmed seg. Men kjeringi var ovmaalug, og alt i eitt glytte ho burt paa harpa, av di at ei trifsa av eit vent klæde stakk ut-or. Og daa han baka seg med elden, saag ho ein dyrverdig gullring som kom fram undan fillorne hans, for han var ille klædd. Daa han hadde baka seg som han totte han turvte det, daa aat han nottverd, og so bad han kjeringi fylgja seg dit som han skulde sova um notti. Daa sagde kjeringi at det var betre for honom ute enn inne. „For eg og kallen min er ofte maaluge, fyrst han kjem heim.“ Han bed henne raada. No gjeng han ut, og ho like eins. Han tek harpa og hev med seg. Kjeringi gjeng til ei bygg-løda og fylgjer honom dit, og segjer at han fær stella seg ein legstad der. Og ho vonar at han skal faa sove godt, segjer ho. So gjeng kjeringi burt, og annast med det som ho hev aa gjera. Men han sovnar. — Daa det leid paa kvelden, kom mannen heim. Men kjeringi hadde lite gjort av det som ho skulde. Han var trøytt daa han kom heim, og ill aa eigast med, for det var ugjort alt som ho skulde ha annast um.

mikill væri munr sælu, er hann vann hvern dag meira, en hann mátti, en hon vildi til enkis taka þess, er gagn var at. „Ver eigi reiðr, karl minn!“ segir hon, „fyrir því at þat kann at vera, at þú mættir nú skamma stund vinna til þess, at vit værim sæl alla ævi.“ „Hvat er þat?“ segir karl. Kerling svarar: „Hér er kominn til herbergis okkars einn maðr, ok ætla ek, at hann hafi allmikit fé með at fara, ok er hniginn á efra aldr ok mun verit hafa enn mesti kappi ok er nú þó móðr mjǫk, ok eigi þikkjumst ek hans maka sét hafa, ok þó ætla ek hann mœddan ok syfjaðan.“ Þá segir karl: „Þat sýnist mér úráðligt at svíkja þá ena fá, sem hér koma.“ [Hon svarar]: „Því muntu lengi lítill fyrir þér, at þér vex alt í augu, ok ger nú annathvárt, at þú drep hann, eða ek tek hann mér til manns, ok munu vit reka þik í brutt; ok segja kann ek þér þá rœðu, er hann mælti við mik í gærkveld, en lítils mun þér þikkja um vert; hann mælti kvennsamliga við mik, ok þat mun mitt ráð vera at taka hann mér til manns, en reka þik í brutt eða drepa, ef þú vill eigi eptir því gera, sem ek vil.“ Ok er þat sagt, at karl hafði kvánríki, ok telr hon um þangat til, er hann lætr at eggjan hennar, tekr øxi sína ok snarbrýnir mjǫk; ok er hann er búinn, fylgir kerling honum þar til, er Heimir sefr, ok var þar hrytr mikill. Þá mælti kerling til karls, at hann skyldi láta verða tilræði sem bezt: „ok skunda brutt með hlaupi, þvíat ekki máttu standast lát hans ok óp, ef hann fær þik hǫndum tekit;“ hon tekr hǫrpuna ok hleypr á brutt með. Nú gengr karl þar til, er Heimir sefr; hann høggr til hans, ok verðr þat mikit sár, ok verðr honum laus øxin; hann hleypr þegar í brutt, sem hann mátti harðast. Nú vaknar Heimir við áverkann, ok vannst honum at fullu; ok þat er sagt, at svá mikill gnýr varð í hans fjǫrbrotum, at undan géngu súlur í húsinu, ok ofan féll húsit alt, ok varð landskjálfti mikill, ok lýkr þar hans ævi.

Kallen sagde at det var stor skilnad paa lukka: Han arbeidde kvar dag meir enn han orka, men ho vilde inkje taka seg til noko som det var gagn i. „Ver inkje vreid, kallen min!“ sagde ho, „for det kann vera at du no paa ei liti stund kunde vinna so mykje, at me vart berga for heile livet.“ — „Korleis det?“ segjer kallen. Kjeringi svarar: „Her er komen ein mann til gards, og eg trur han maa hava ovmykje gods aa fara med. Han er langt til aars komen, og hev visst vore ei stor kjempa; men no er han mykje trøytt. Eg tykkjest aldri ha sétt hans make, men no trur eg han er mødd og svevnug.“ Daa segjer kallen: „Eg tykkjer det er uraadelegt aa svika dei faa som kjem her.“ Ho svarar: „Det vert aldri anna enn ein sæling av deg, for du ræddast alle ting. Men gjer no eitt av tvo: Anten drep du honom, eller so tek eg honom til mann, og so rek me deg burt. Og eg kunde segja deg den røda han hadde med meg i gjærkveld; men du vilde nok inkje lika det. Han tala sleipt med meg, og no er det tanken min aa taka honom til mann og reka deg burt eller drepa deg, um du inkje vil gjera etter det som eg vil.“ Det er sagt at mannen stod under kjeringvelde. Og ho tel fyre honom til han gjev etter for eggjingi hennar. Han tek øksi si og bryner gloande kvass. Og daa han er budd, fylgjer kjeringi honom til løda der Heime søv. Han ryt høgt. Daa segjer kjeringi til mannen sin at han skal ganga paa som best. „Men skund deg og løyp burt, for du kann inkje halda ut gaulet og skriket hans, um han fær tak i deg.“ Ho tek harpa og spring burt med. No gjeng kallen dit som Heime søv. Han høgg til honom, og det vert eit stort saar. Og han slepper øksi, og løyp burt det skjotaste han kann. No vaknar Heime av skaden, og det er snart ute med honom. Og det er sagt at der var so kaldleg ein gny daa han laag i andlaatom, at sulorne gjekk undan huset, og heile huset datt ned, og der vart ein hard

Nú kom karl þar, sem kerling var, segir nú, at hann hefir drepit hann: „ok þó var þat of hríð, er ek vissa eigi, hve fara mundi, ok þessi maðr var furðu mikill fyrir sér, en þó væntir mik, at hann sé nú í helju.“ Kerling mælti, at hann skyldi hafa þǫkk fyrir verkit: „ok væntir mik, at nú hafim vit œrit fé, ok skulum vit reyna, hvárt ek hefi satt sagt.“ Nú kveikja þau eld, en kerling tekr hǫrpuna ok vildi upp koma, ok mátti eigi annarskostar, er hon varð at brjóta, þvíat hon hafði eigi hagleik til; ok nú fær hon upp komit hǫrpunni, ok þar sér hon eitt meybarn, at hon þóttist ekki slíkt sét hafa, ok þó var mikit fé í hǫrpunni. Nú mælti karl: „Þat mun nú verða sem opt, at illa man gefast at svíkja þann, er honum trúir; sýnist mér, sem komin muni úmegð á hendr okkr.“ Kerling svarar: „Eigi er þetta eptir því, sem ek ætlaða, en þó skal nú ekki um sakast.“ Ok nú spyrr hon, hverrar ættar hon væri. En þessi en unga mær svarar ǫngu, svá sem hon hefði eigi mál numit. „Nú ferr, sem mik varði, at okkart ráð mundi illa fara,“ [segir karl], „vit hǫfum unnit glœp mikinn; hvat skulum vit sjá fyrir barni þessu?“ „Auðvitat er þat,“ sagði Gríma; „hon skal eptir móður minni heita Kráka.“ Nú mælti karl: „Hvat skulum vit sjá fyrir barni þessu?“ Kerling svarar: „Ek sé gott ráð til: vit skulum segja hana okra dóttur ok upp fœða.“ „Því man engi trúa,“ sagði karl, „miklu er barn þetta gezligra, en vit erum allóvæn bæði, og munu engi líkendi á þikkja, at vit munum eiga þvílíkt barn, svá endemlig sem vit erum bæði.“ Nú mælti kerling: „Eigi veiztu, nema ek hafa í nǫkkur brǫgð, at þetta megi eigi úvænt þikkja; ek man láta gera henni koll ok ríða í tjǫru ok ǫðru, er vænst er, at sízt komi hár upp; hon skal eiga hǫtt síðan, eigi skal hon ok vel klædd vera, mun þá saman draga várn yfirlit; má vera, at menn trúi því, at ek hafa mjǫk væn verit, þá er ek var ung; hon skal ok vinna þat, er verst er.“ En þat hugðu

Jordskjelv. Og der enda livet hans. No kom mannen burt til kjeringi og sagde at han hadde drepe honom. „Men det var ei rid eg inkje visste korleis det skulde ganga, for denne mannen var furdeleg sterk; men no er han hjaa Hel, tenkjer eg.“ Kjeringi sagde at han skulde hava takk for verket. „No hev me gods nok, vonar eg, og me skal snart røyna um eg hev sagt sant.“ So kveikte dei eld, og kjeringi tok harpa og vilde faa henne upp, men greidde det inkje, onnorleis enn ho maatte brjota henne sund, for ho hadde inkje hagleik til det. No fekk ho harpa upp, og der saag ho eit møybarn som ho tottest aldri ha sétt liken til. Men der var store rikdomar òg i harpa. Daa sagde kallen: „Det gjeng no som so ofte, at det løner seg ille aa svika den som trur ein. Her hev me fenge eit hjelpelaust barn i henderne vaare, tykkjer eg.“ Kjeringi svara: „Inkje gjekk dette som eg tenkte. Men no skal me inkje trætta um det.“ Og so spurde ho kva ætt ho var av. Men den unge møyi svara inkje, liksom ho inkje hadde lært aa tala. „No gjeng det som eg ottast, at det kom til aa ganga ille med dette tiltaket vaart,“ sagde mannen. „Me hev gjort ei stor ugjerning. Kva skal me gjera med dette barnet?“ — „Det er greidt aa vita,“ sagde Grima. „Ho skal heita KRAAKA etter mor mi.“ Daa sagde mannen att: „Kva skal me gjera med dette barnet?“ Kjeringi svara: „Eg veit eit godt raad: Me skal segja ho er dotter vaar, og føda henne upp.“ — „Det vil ingen tru,“ sagde kallen. „Dette barnet er mykje for godslegt til dess, og me er stygge baae. Ingen kann tykkje det trulegt at me skulde hava dilikt barn, so avskaplege som me er baae.“ Daa mælte kjeringi: „Du veit inkje um eg kunde finna paa eikor bragder so det inkje skulde tykkjast so utrulegt heller. Eg skal snaudklippa henne, og gnida hovudet hennar inn med kjøra og anna, so det skal vara lenge fyrr haaret kjem upp. Ho skal hava ein sid hatt, og so skal ho inkje vera væl

þau karl og kerling, at hon mætti ekki mæla, er hon svarar þeim aldri. Nú er þat gert, sem kerling hefir fyrir hugat; nú vex hon þar upp í miklu fátœki.

klædd. Daa kjem ho nok til aa likjast oss. Og det kann henda at folk trur eg hev vore mykje ven daa eg var ung. So skal ho òg gjera det verste arbeidet." Men det trudde baade kallen og kjeringi, at ho inkje kunde tala, for ho svara deim aldri. — No vert det gjort som kjeringi hadde tenkt det ut. Og ho veks upp der i stor fatigdom.

NAMNETAL

Syn og segn

hev for **1906** gjeve lagsmennerne:

Freds-tanken i Noregs-sogo av *Halvdan Koht,* 15
sidor.

Storegut av *Richard Berge,* 94 sider.

Rudningsmennerne i Kanada av *Marryat,* paa ny
norsk ved *T. Mauland* (paa lag 380 sidor).

2 hefte med ymse smaastykke, tilsaman 111 sidor.

I alt paa lag 750 sidor for 4 krunor.

I **1907** kjem det bl. a.:

Edda-kvæde, II (kjempekvædi), paa nynorsk ved *Iva*
Mortensson.

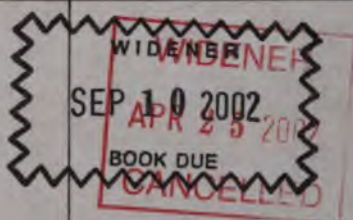
Segner fraa Elvrom, ved *Sigurd Nergaard.*

Soga um Volsungarne, i gamalnorsk og nynorsk teks
ved *Torleiv Hannaas.*

m. m.

Nye lagsmenner maa senda aarspengarne me
same dei skriv seg inn, og dei fær daa fritt ante
Storegut-boki eller Gamle skaldar og kvad.

3 2044 019 848 746

WIDENER
SEP 1 0 2002
BOOK DUE
WIDENER
APR 2 5
CANCELLED

